Silviu Constantinescu
Ion Ristea

Limba română

500

erori de exprimare explicate

811.135.1
C 66

Editura CARMINIS

Scanned with OKEN Scanner

811.135.1
C66

Prof. dr. **SILVIU CONSTANTINESCU**

Lect. univ. **ION RISTEA**

LIMBA ROMÂNĂ

500
ERORI DE EXPRIMARE
EXPLICATE

Scanned with OKEN Scanner

2010 2016

Coperta: Georgian Gânguț

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CONSTANTINESCU, SILVIU
Limba română: 500 erori de exprimare explicate /
Silviu Constantinescu, Ion Ristea. - Pitești :
Carminis Educațional, 2007
136 p.; 17 cm.
ISBN 978-973-123-003-0

I. Ristea, Ion

811.135.1

© Toate drepturile aparțin Editurii CARMINIS

Redactor: **Cristina-Diana Neculai**
Tehnoredactori: **Alina Pieptea, Gheorghe Baciu**
Corectură: **Silviu Constantinescu**
Tehnoredactare computerizată: **Editura CARMINIS**

Tiparul executat la **S.C. Tiparg S.A. Pitești**

Comenzile se primesc la
tel./fax: **0248/253022, 252467**
sau pe adresa: **Editura CARMINIS**
str. Exercițiu, bl. D 22, sc. B, ap. 1
cod 110242, Pitești, jud. Argeș
www.carminis.ro
e-mail: editura_carminis@yahoo.com

ISBN 978-973-123-003-0

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Argument

Erorile de exprimare, un proces lingvistic negativ şi cu tendinţe prolifice, îngrijorează pe măsură ce apar în limbajul vorbitorilor, care le comit fie din neatenţie, fie din agramatism – ceea ce este mai grav –, fără să conştientizeze consecinţele folosirii acestora.

Lucrarea noastră urmăreşte să prezinte într-o sinopsă varietatea acestor erori care constau în agramatisme, ambiguităţi, dezacorduri, pleonasme, construcţii pleonastice şi alte abateri de la limba română corectă.

Limbajul agramat este procesul lingvistic pernicios de comunicare orală şi scrisă în care nu sunt respectate, din ignoranţă în majoritatea cazurilor, normele gramaticale şi ortografice, erori cunoscute sub genericul *agramatisme*, caracteristice persoanelor inculte.

Limbajul ambiguu este procesul lingvistic nociv de comunicare orală şi scrisă lipsită de precizie, de claritate, ducând la confuzii semantice, situaţii denumite *ambiguităţi*.

Îngrijorător, chiar alarmant, putem spune, este faptul că agramatismele şi ambiguităţile se întâlnesc, nu rareori, la subiecţii cu indiscutabilă pregătire intelectuală.

Condiţia de bază pentru a nu greşi în domeniul mânuirii vocabularului este aceea de a cunoaşte exact sensul cuvintelor pe care le folosim.

Şi totuşi se întâmplă ca unele cuvinte să fie folosite eronat. Interesant este faptul că nu numai cuvintele nou intrate în limba noastră – neologismele – apar cu sensuri pe care nu le au, dar chiar destul de multe din fondul lexical vechi.

Autorii

1. Tu eşti acela care trebuie să dai atenţie partiturii muzicale.

Forma corectă a predicatului din propoziţia subiectivă „să dai atenţie partiturii muzicale" este ***„să dea atenţie"***, raportat la subiectul „care" din regenta atributivă „care trebuie". Eroarea gramaticală, adică agramatismul, este generată de considerarea pronumelui personal „Tu" din regenta „Tu eşti acela" drept subiect al predicatului „să dea atenţie", folosit cu forma greşită „să dai atenţie", în baza unui presupus acord în persoană al predicatului cu subiectul.

2. Tu eşti omul care m-ai ajutat la nevoie.

Predicatul propoziţiei atributive „care m-ai ajutat la nevoie" este, în forma lui corectă, ***„a ajutat"***, raportat la subiectul „care" din propoziţia regentă. Enunţul formulat conţine acelaşi agramatism ca în exemplul precedent, dar încadrat în altă structură lexicală.

3. Comunicatul asupra stării de sănătate critică i-a pus pe gânduri.

Adjectivul „critică" este un determinant al substantivului „stării", în cazul genitiv, nicidecum al substantivului „sănătate", în cazul acuzativ, cu prepoziţie. Deci, adjectivul menţionat mai sus se acordă în caz cu substantivul „stării", iar forma lui corectă este ***„critice"***, încadrat în sintagma ***„stării... critice"***.

4. Urmare accidentului rutier, şoferul şi-a pierdut conştiinţa.

Confuzia semantică dintre termenii „conştiinţă" şi ***„cunoştinţă"*** a dus la o exprimare confuză, prin folosirea primului termen în locul celui de-al doilea. Mai precis, „conştiinţă" înseamnă forma cea mai înaltă de reflectare a realităţii, produs al creierului uman, apărută pe baza procesului muncii, a vieţii în societate şi caracterizată prin prezenţa limbajului şi a gândirii, prin aceea că omul îşi dă seama de

Scanned with OKEN Scanner

relațiile sale cu lumea înconjurătoare, iar „cunoştință" înseamnă capacitatea de a percepe realitatea.

Aşadar, considerat sub aspectul semantic, enunțul conține o ambiguitate.

5. Majoritatea a fost de acord cu propunerea parlamentarului acela.

Încălcarea normei gramaticale în acest enunț a generat eroarea de a nu se respecta acordul în caz al adjectivului pronominal demonstrativ „acela" cu substantivul „parlamentarului". Atât substantivul, cât şi adjectivul în discuție se găsesc în cazul genitiv, iar forma corectă a adjectivului este ***„aceluia"***.

6. Îmi cer scuze pentru absența mea la consiliu.

Verbul „cer", luat, din eroare, împreună cu pronumele personal „îmi" a fost considerat la diateza reflexivă, ceea ce a dus la formularea unui enunț agramat (din punct de vedere gramatical) şi ambiguu (din punct de vedere semantic).

Mai întâi se impune precizarea că pronumele personal „îmi" nu este în acest enunț o componentă a diatezei reflexive, ci o unitate morfologică distinctă, cu funcție sintactică de complement indirect. Din forma de redactare a acestui enunț reiese că scuzele mi le-am cerut mie însumi, nicidecum colegilor cărora m-am adresat, ceea ce nu reflectă realitatea. Pentru înlăturarea ambiguității, corectitudinea formulării acestui enunț impune prezența pronumelui personal ***„vă"*** – cu funcție de complement indirect – înaintea verbului „cer", în locul pronumelui personal „îmi", care a răsturnat logica enunțului în speță.

7. A intrat în stare de comă pe fondul unei lovituri cauzată de coliziunea violentă între cele două autoturisme.

Forma adjectivului „cauzată" reprezintă un agramatism datorită faptului că nu s-a respectat acordul în caz al acestui adjectiv cu substantivul „unei lovituri", aflat în cazul genitiv, forma corectă a adjectivului fiind, deci, ***„cauzate"***.

Scanned with OKEN Scanner

8. Vegherea mortului în noaptea precedentă înmormântării a fost marcată de liniște și tristețe profundă.

Lipsa acordului în număr a adjectivului „profundă" cu substantivele „liniște" și „tristețe" – cu funcții sintactice de complemente de agent – a avut ca rezultat comiterea unei erori gramaticale prin folosirea formei incorecte a adjectivului „profundă", în locul formei corecte ***„profunde"***. Motivăm această rezolvare cu precizarea că însușirea adjectivului în discuție se referă la ambele substantive, „liniște" și „tristețe", nu numai la al doilea, care a prilejuit nejustificat un fel de acord prin atracție, deci un acord incorect.

9. Speranțele de însănătoșire ale prințului erau din ce în ce mai reduse.

Articolul posesiv-genitival „ale" s-a raportat cu totul nejustificat la substantivul „speranțele", ceea ce constituie o gravă eroare gramaticală. Termenul regent al substantivului „prințului" este substantivul „însănătoșire", iar determinantul acestuia este substantivul „prințului" precedat de articolul posesiv-genitival „a", raportat la substantivul „însănătoșire", nicidecum precedat de articolul posesiv-genitival „ale", raportat la substantivul „speranțele". Așadar, formularea corectă a enunțului este: ***„Speranțele de însănătoșire a prințului erau din ce în ce mai reduse"***.

10. În lipsa probelor, are șansa să piardă procesul.

Acest enunț prezintă o formulare contradictorie generată de necunoașterea sensului termenului „șansa", folosit în locul antonimului „neșansa" (ghinionul).

Dacă explorăm zona semantică a celor doi termeni (*șansa* și *neșansa*), ne dăm seama că această confuzie strecurată în structura lexicală a enunțului dat nu poate fi considerată o neatenție, din moment ce sensurile termenilor în discuție se situează pe poziții opuse. O astfel de exprimare se întâlnește deseori.

Scanned with OKEN Scanner

11. Am participat la manifestarea comemorativă în memoria marelui romancier epic Mihail Sadoveanu.

Vocabula „memoria" include în sfera ei semantică şi conceptul de „comemorativă", ceea ce înseamnă că structura lexicală „comemorativă în memoria" reprezintă o gravă eroare de exprimare.

Memorie – Amintire pe care posteritatea o păstrează oamenilor iluştri sau evenimentelor de seamă; spre aducere aminte; ca omagiu.

A comemora – a celebra solemn amintirea unei personalităţi sau a unui eveniment.

Pleonasmul „romancier epic" este, de asemenea, o eroare gravă de exprimare: *epic* – gen literar care cuprinde diverse specii de naraţiuni în proză sau versuri; *romancier* – autor de romane, romanul aparţinând ca specie genului epic.

Prin urmare, corect, enunţul poate fi formulat astfel: ***„Am participat la manifestarea comemorativă a marelui romancier Mihail Sadoveanu"***.

12. Iată patroana a cărui magazin a fost distrus într-un incendiu.

Redactarea gramaticală a enunţului impune acordul în gen al articolului posesiv-genitival cu substantivul „magazin", iar al pronumelui relativ cu substantivul „patroana". Aşadar, forma corectă este: ***„Iată patroana al cărei magazin..."***.

13. Eu sosi în gară înaintea lui, iar el venii cu câteva minute mai târziu.

Agramatismele existente în acest exemplu constau în ignorarea normei gramaticale care stabileşte că verbele de conjugarea a IV-a, terminate la infinitiv în „i", primesc la perfectul simplu, persoana I, numărul singular, al doilea „i", iar la persoana a III-a singular – un singur „i". Deci, formele corecte sunt ***„eu sosii"*** şi ***„el veni"***. Această normă gramaticală ne ajută să identificăm subiectul acţiunii, chiar dacă acesta nu este exprimat.

Scanned with OKEN Scanner

Exemple: „Citii o poveste.“ „Citi o poezie“. În primul exemplu, subiectul este „eu“, iar în al doilea exemplu, subiectul este „el (ea)“.

14. Din comportarea lui în şcoală, se vedea că era un elev bine crescut.

Necunoaşterea calităţii unor cuvinte de a se pronunţa asemănător, dar de a se scrie diferit (situaţii cunoscute sub denumirea de **omofonii**), a generat scrierea incorectă a adjectivului ***„binecrescut“***, care se încadrează în semantica aceştui enunţ şi înseamnă „educat, simţit, cu purtări frumoase, plin de bun simţ“. Forma „bine crescut“, alcătuită din două tranşe lexicale libere – adverb + adjectiv – înseamnă „dezvoltat fizic, mare, înalt de statură“, deci calităţi care nu se încadrează în conţinutul ideatic al enunţului în discuţie.

15. Azi a avut şansa să tragă biletul cu un subiect binecunoscut.

În acest context, adjectivul „binecunoscut“ reprezintă o eroare în economia enunţului, folosirea lui constituind un agramatism. Prin sensurile lui – „faimos, ilustru, mare, vestit, renumit, reputat“ – nu serveşte mesajului enunţului. Forma corectă este ***„bine cunoscut“*** care, prin sensul lui – „cunoscut în mod temeinic, în amănunt, profund“ – complineşte particularitatea subiectului din biletul tras.

16. Casa zugrăvită pe dinafară părea nouă.

Locuţiunea adverbială „pe dinafară“ transformă enunţul într-o exprimare ambiguă, fiindcă sensurile locuţiunii „pe dinafară“: „pe de rost, reproducând (întocmai) din memorie, pe nevăzute“, nu se pot încadra în semantica exemplului formulat mai sus.

Corectă în acest enunţ este locuţiunea adverbială ***„pe din afară“***.

Scanned with OKEN Scanner

17. Circulând cu viteză pe drumul desfundat, camionul m-a împroşcat cu noroi tot una de jos până sus.

Înlocuirea adverbului ***„totuna"*** cu seria adverbială „tot una" a transformat enunțul într-o exprimare obscură. Corectă este folosirea adverbului „totuna", care înseamnă „la fel". Altfel spus, „camionul m-a împroşcat cu noroi la fel de sus până jos".

Încadrată într-un context potrivit, seria adverbială „tot una" îşi confirmă diferența semantică: „A fi cinstit sau necinstit nu-i tot una.", adică nu-i acelaşi lucru.

18. Pentru documentare, cred că vom merge şi altădată la Biblioteca Academiei.

Folosirea adverbului „altădată" în locul locuțiunii adverbiale ***„altă dată"*** generează o ambiguitate care poate fi înlăturată prin suprimarea conjuncției „şi" din enunț. În această variantă de redactare, adverbul „altădată" va avea sensul de „în viitor" (cândva) şi va asigura textului limpezimea exprimării. Dacă vom lăsa, în conținutul enunțului conjuncția „şi", atunci el va fi corect formulat numai prin folosirea locuțiùnii adverbiale „altă dată", care înseamnă „cu altă ocazie" (în altă împrejurare).

19. De alt fel şi opoziția a fost de acord, avându-se în vedere importanța proiectului prezentat de executiv şi supus votului.

Prezența blocului lexical „de alt fel", alcătuit din prepoziție, adjectiv şi substantiv neutru, având semnificațiile „de altă categorie", „de altă varietate", „de alt soi", în locul locuțiunii adverbiale ***„de altfel"***, cu semnificația „însă", nu poate justifica semantica enunțului, redactarea acestuia fiind ambiguă.

20. Nică a fost trimis cu de mâncare pentru oamenii de la praşilă.

Eroarea de natură omofonică din acest enunț este confuzia dintre termenii „de mâncare" (prepoziție + substantiv

Scanned with OKEN Scanner

feminin) şi ***„demâncare“*** (substantiv feminin). O redactare corectă a enunţului impune folosirea termenului „demâncare“, acesta însemnând „hrană, bucate, alimente“, ceea ce se încadrează în contextul semantic al textului în discuţie.

21. Valurile furibunde au apărut deodată, nimicind totul în calea lor.

Din punct de vedere semantic, prepoziţia „de“ + adverbul „odată“ nu se încadrează în conţinutul enunţului fiindcă imprimă textului o exprimare echivocă, blocul lexical „de odată“ având sensurile „rar“, „depărtat“, „de odinioară“, „de cândva“, o situaţie care nu se potriveşte cu mesajul enunţului. Înlocuind blocul lexical menţionat cu adverbul ***„deodată“***, mesajul devine clar, fără ambiguitatea generată din considerent omofonic.

22. Niciodată nu l-am dezamăgit şi nici astăzi nu gândesc aşa ceva.

Exemplul este alcătuit din două propoziţii principale în raport de coordonare copulativă. A doua propoziţie impune, prin conţinutul ei tematic, prezenţa adverbelor ***„nici odată“***, în prima propoziţie, în locul adverbului „niciodată“, folosit greşit. Altfel, enunţul rămâne confuz. Explicit, facem precizarea că adverbul „niciodată“ înseamnă în „nici o împrejurare“, iar adverbele „nici odată“ au înţelesul de „nici altădată“ (nici în trecut).

23. Am făcut o excursie, în circuit, odată cu părinţii, odată cu colegii, odată cu bunicii.

Textul este, prin excelenţă, ambiguu datorită faptului că în conţinutul lui am inclus locuţiunea prepoziţională „odată cu“ în locul numeralului cu prepoziţie ***„o dată cu“***, creând astfel o situaţie paradoxală.

Sensurile locuţiunii prepoziţionale şi ale numeralului cu prepoziţie, folosite în enunţ, sunt contradictorii: „odată cu“ înseamnă „în acelaşi timp“, ceea ce nu intră în mesajul textului, iar „o dată cu“ înseamnă „o singură dată“ cu fiecare dintre cei menţionaţi (părinţi, colegi, bunici).

Scanned with OKEN Scanner

24. Nu l-a luat deloc în seamă întru cât îl cunoştea de neserios.

Negaţia din propoziţia principală se cere motivată printr-o propoziţie subordonată cauzală, spre a se asigura calitatea enunţului, ceea ce nu este posibil în forma de redactare formulată fiindcă s-a folosit din eroare conectivul „întru cât" (exprimat prin prepoziţie şi adverb) ca element conjuncţional introductiv al propoziţiei subordonate cauzale, în locul conectivului ***„întrucât"***, element relaţional specializat pentru introducerea unei cauzale, care poate fi înlocuit cu „deoarece", „fiindcă". Aşadar, în exemplul formulat mai sus, agramatismul este evident.

25. Chiar dacă aceasta a apărut pe neaşteptate, pădurarul a întâmpinat reptila cu sânge rece.

Eroarea ortografică „sânge rece" a generat echivocul în redactarea acestui enunţ. Corect este ***„sânge-rece"*** (substantiv compus scris cu cratimă, genul neutru), care înseamnă „calm", „prezenţă de spirit" şi se încadrează în sfera semantică a textului (pădurarul a avut „sânge-rece").

26. Îi voi reproşa arhitectului acesta că a greşit.

Eroarea gramaticală din acest enunţ constă în lipsa acordului în caz al adjectivului pronominal demonstrativ „acesta" cu substantivul determinat „arhitectului". Forma corectă a adjectivului pronominal demonstrativ este ***„acestuia"***.

27. Un grup de constructori şi-au continuat activitatea într-un şantier mult mai mare.

Confuzia dintre subiectul „un grup" şi atributul substantival prepoziţional „de constructori" a generat redactarea agramată a enunţului. Această confuzie a dus la forma incorectă a verbului-predicat „au continuat", acordul în număr şi persoană făcându-se după înţeles cu atributul „de constructori", nu cu subiectul „un grup". Forma corectă a verbului este ***„a continuat"***. În concluzie, enunţul conţine două agramatisme: un dezacord şi un subiect neidentificat corect.

Scanned with OKEN Scanner

28. M-am adresat la cine m-a ajutat şi altă dată.

Propoziţia completivă indirectă „la cine m-a ajutat şi altă dată" reprezintă o formulare agramată datorită folosirii pronumelui relativ „la cine" în cazul acuzativ cu prepoziţie, în locul pronumelui relativ ***„cui"***, forma corectă a pronumelui în cazul dativ. Nu s-a ţinut seama de norma gramaticală conform căreia prepoziţia „la" nu se construieşte cu dativul, ci numai cu acuzativul, dar nici de faptul că întrebarea corectă pentru aflarea propoziţiei completive indirecte: „la cine m-a ajutat şi altă dată" este: „Cui m-am adresat?" şi nu „La cine m-am adresat?"

29. Şcoala asigură nivelul de pregătire al elevilor.

Folosirea articolului posesiv-genitival „al" în locul articolului posesiv-genitival „a", care intră în componenţa atributului substantival-genitival ***„a elevilor"***, este eroarea de exprimare în acest enunţ.

Articolul posesiv-genitival „al" poate fi folosit într-o redactare de tipul „Nivelul intelectual al elevilor este satisfăcător.".

30. Un suporter a echipei naţionale a comentat competent evoluţia jocului.

Redactarea enunţului este incorectă datorită folosirii articolului posesiv-genitival „a" în loc de „al", component al atributului substantival-genitival ***„al echipei"***, aflat cu întrebarea „al cui?" pusă substantivului „suporter", subiectul propoziţiei.

31. A semnat contractul fără să-l citească, va să zică a avut încredere în partener.

Blocul lexical „va să zică" nu se încadrează în semantica enunţului, folosirea lui constituind o eroare de exprimare, deoarece înseamnă „cu alte cuvinte", „adică".

În locul acestui bloc lexical trebuie folosit termenul cu valoare conjuncţională concluzivă ***„vasăzică"***, echivalent din punct de vedere semantic cu conjuncţia concluzivă „deci", sau cu locuţiunea conjuncţională concluzivă „prin urmare".

Scanned with OKEN Scanner

32. Vom fi, bine înțeles, în gară înainte de sosirea trenului.

Blocul morfologic „bine înțeles" este alcătuit dintr-un adverb și un adjectiv și înseamnă „înțeles bine". Exemplu: „Pentru analiza sintactică a unui text este necesar ca acesta să fie bine înțeles, adică înțeles bine". Cu alte cuvinte, trebuie ca redactarea textului de analizat să nu fie ambiguă (neclară).

În enunțul sus-menționat, folosirea blocului morfologic „bine înțeles" este improprie, găsindu-se în contradicție cu semantica textului, deci constituie o eroare de exprimare. Grafia corectă este ***„bineînțeles"***, un adverb cu denotația „desigur".

33. Bunul licitat a fost abjudecat persoanei care a oferit prețul cel mai mare.

Ambiguitatea acestui enunț rezultă din folosirea, în mod incorect, a termenului „abjudecat" în loc de ***„adjudecat"***.

Eroarea comisă aici are drept cauză necunoașterea sensurilor paronimelor „abjudeca/adjudeca", diferențiate monofonematic, sensuri care sunt, în acest caz, antonimice. Primul termen înseamnă „a anula", iar al doilea termen înseamnă „a atribui". Sensurile acestora sunt așadar total diferențiate, o particularitate a paronimelor.

34. Neavând o sursă sigură de trai, se mulțumea cu venituri aleatorii și întâmplătoare.

Enunțul reprezintă o eroare de exprimare prin folosirea termenilor coordonați „aleatorii" și „întâmplătoare", care au același sens, fenomen lingvistic cunoscut sub numele de *pleonasm*.

35. Semnalul convențional internațional privind producerea unor fenomene cerești ce trebuie urmărite a creat oamenilor de știință o stare de alertețe.

Textul dat este ambiguu datorită folosirii termenului „alertețe" care înseamnă „vioiciune, elan, avânt", în locul vocabulei ***„alertă"***, care înseamnă „alarmă" și se încadrează în semantica enunțului.

Scanned with OKEN Scanner

36. Numărul 3, raportat la numărul 32, este o parte alicotă care se cuprinde exact de un număr de ori în situația mai sus dată.

Greşeala de exprimare este de natură antonimică şi constă în folosirea sintagmei „o parte alicotă", care înseamnă „o parte care se cuprinde exact" de un număr de ori în situația de mai sus. O exprimare corectă impune folosirea sintagmei ***„o parte alicuantă"***, adică partea care nu se cuprinde exact de un număr de ori în situația prezentată în enunț.

37. A executat la pian o compoziție muzicală în ritmul unui adagiu.

Ambiguitatea strecurată în text este de natură paronimică, rezultând din folosirea vocabulei „adagiu", care înseamnă „maximă, sentință, aforism", în locul vocabulei ***„adagio"***, care înseamnă „în tempo lent, rar". Aşa cum vom vedea în cuprinsul lucrării noastre, paronimele folosite impropriu şi pleonasmele excelează în redactarea unor enunțuri ambigue.

38. Prin aeraj se asigură conservarea cerealelor depozitate în silozuri.

Pentru claritatea exprimării, termenul „aeraj" este impropriu, acesta însemnând „introducere de aer curat într-o mină, într-o sală de spectacole" etc. O corectă semantică a textului este asigurată de termenul ***„aerație"***, care înseamnă „ventilație şi răcire cu ajutorul aerului a cerealelor aflate într-un siloz".

39. Într-un alt aliniat al acestui capitol de lege se condiționează aplicarea lui de îndeplinirea unor obligații.

Confuzia (semantică) dintre termenii „aliniat" şi „alineat", două paronime diferențiate monofonematic, a dus la o exprimare echivocă. „Aliniat" este un adjectiv (participial) care înseamnă „aşezat în linie dreaptă", iar ***„alineat"*** este un substantiv neutru care înseamnă „fragment de text", marcând trecerea la altă idee sau pasaj dintr-un articol de lege, ceea ce corespunde mesajului din enunț.

Scanned with OKEN Scanner

40. Orice acțiune antistatică este aspru sancționată prin lege.

Eroarea de exprimare generată de folosirea termenului „antistatică", în loc de „antistatală" este deosebit de gravă, fiindcă primul termen este un adjectiv cu semnificația „care împiedică electrizarea materialelor din fibre sintetice". Cei care folosesc acest termen sunt tentați să-l considere sinonim pentru ***„antistatal"***, ceea ce este inexact, semnificația acestui din urmă adjectiv fiind „care este îndreptat împotriva statului, deci poate fi sancționat prin lege". În timp ce împiedicarea electrizării materialelor din fibre sintetice nu poate fi sancționată prin lege...

Termenii sunt totodată paronime diferențiate bifonematic.

41. Pentru elaborarea tezei de licență pe temă istorică am beneficiat de sprijinul unui arhivar.

Claritatea textului este estompată de termenul „arhivar" care înseamnă „funcționar însărcinat cu clasarea actelor şi documentelor într-o arhivă", folosit incorect în locul termenului ***„arhivist"***, adică „specialist în studiul şi organizarea documentelor cu valoare istorică", ceea ce este în deplină concordanță cu tema tezei de licență menționate în enunț.

42. Armătura de la cheie indică tonalitatea unei piese muzicale.

Formularea enunțului este echivocă din cauza folosirii improprii a termenului „armătură" în locul termenului ***„armatură"***.

Armătură – 1. Totalitatea barelor metalice prinse între ele care întăresc o construcție (de beton armat). Construcție care susține o galerie subterană. 2. Instalație formată din țevi sau conducte. 3. Totalitatea aparatelor de comandă montate la o instalație. Nici unul dintre aceste sensuri nu se referă la indicarea tonalității unei piese muzicale.

Armatură – Totalitatea semnelor de alterație puse la cheie pentru a indica tonalitatea. Acesta este termenul care asigură claritatea enunțului şi înlătură eroarea de exprimare a enunțului în cauză.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „GH. ASACHI" IAȘI

Scanned with OKEN Scanner

43. Pentru lărgirea găurilor materialelor metalice se folosea un briboi oțelit.

Ceea ce a generat exprimarea eronată este folosirea termenului „briboi" în loc de ***„priboi"***.

Briboi – este un regionalism şi denumeşte o plantă erbacee cu tulpină păroasă şi cu flori purpurii.

Priboi – are mai multe sensuri: 1. Unealtă de oțel, cu capăt conic, care serveşte la perforarea sau lărgirea găurilor materialelor metalice. 2. Băţ lung, terminat la unul din capete cu o măciucă cu care se bat icrele pentru a le curăța de pielițe. 3. Plantă erbacee cu frunze plăcut mirositoare şi cu flori roşii sau albe. 4. Dans popular.

Primul sens menționat este cel necesar în enunțul dat.

44. Fiindcă se pricepea la închirierea navelor de transport, l-a angajat ca brocart.

Confuzia paronimică între termenii „brocart" şi „brocăr" a dat naştere la o exprimare ambiguă, prin folosirea primului termen în locul celui de-al doilea. Redactarea corectă a enunțului impune folosirea termenului ***„brocăr"*** care înseamnă „agent intermediar în încheierea contractelor de navlosire (închiriere a navelor de transport)". Primul termen, „brocárt", folosit din eroare în enunț, denumeşte „o țesătură de mătase, ornamentată cu flori şi, uneori, cu fire de aur ori de argint".

45. Un bucleu de păr auriu îi atârna rebel spre jumătatea frunții.

Folosirea substantivului „bucleu" afectează claritatea exprimării şi dă naştere echivocului care se va înlătura prin înlocuirea acestui substantiv cu substantivul ***„buclă"***.

Buclă – are sensurile: I. 1. Şuviță de păr răsucită în spirală, zuluf, cârlionț. 2. Porțiune de fir textil, răsucită în timpul tricotării, în formă de buclă. II. 1. Curbă dintr-un drum în serpentină. 2. Cot al unui curs de apă. 3. Piesă metalică pe care se fixează, prin îndoire, capătul unui cablu.

Bucleu – Material textil cu aspect buclat.

Scanned with OKEN Scanner

46. Prin executarea unui cablaj, avionul s-a plasat mult deasupra norilor denşi şi într-o agitaţie sălbatică.

Ambiguitatea prezentă aici se va elimina prin înlocuirea termenului „cablaj" (care înseamnă „mod de răsucire sau de împletire a firelor pentru a forma un cablu, totalitatea cablurilor unei instalaţii sau ale unui aparat de telecomunicaţii") cu termenul ***„cabraj"*** care înseamnă „evoluţia unui avion când îşi măreşte brusc panta de urcare".

47. A semnat un cambiu prin care s-a obligat să plătească la un anumit termen suma datorată.

Exprimarea neclară este generată de folosirea termenului „cambiu" în loc de ***„cambie"***, termen al cărui sens se încadrează în mesajul enunţului. Astfel „cambiu" înseamnă „ţesut vegetal tânăr care asigură creşterea în grosime a tulpinii şi a rădăcinii plantelor", iar „cambie" înseamnă „act, document prin care semnatarul se obligă să plătească necondiţionat, la un anumit termen şi într-un anumit loc, fixat dinainte, o sumă de bani".

48. Mi-am strâns lucrurile mele şi le-am pus în geanta de voiaj.

Enunţul cuprinde două situaţii lingvistice diferite: o eroare de exprimare şi un agramatism.

Eroarea de exprimare rezultă din includerea în enunţ a adjectivului pronominal posesiv „mele", acesta repetând, sub altă formă, pronumele personal „mi", iar agramatismul este necunoaşterea cazului dativ posesiv, cu funcţie sintactică de atribut pronominal pe care o îndeplineşte pronumele personal „mi".

În concluzie, încadrarea adjectivului pronominal posesiv „mele" este superfluă, rolul acestuia fiind suplinit de pronumele personal „mi".

49. Ţi-am recunoscut cu uşurinţă scrisul tău.

Eliminarea adjectivului pronominal posesiv „tău" din enunţ va stabili claritatea exprimării. Forma agramată a redactării

Scanned with OKEN Scanner

acestui text este efectul necunoaşterii flexiunii pronominale privind cazul dativ posesiv al pronumelui personal „ți“ cu funcție de atribut pronominal, o situație asemănătoare aceleia din enunțul precedent (48). Confundat cu dativul propriu-zis, pronumele personal „ți“ a fost considerat în mod greşit complement indirect, ceea ce nu corespunde normei gramaticale.

50. I-am auzit plânsu-i anemic în miez de noapte.

Exprimarea conține un agramatism prin includerea, în enunț, a celui de-al doilea pronume personal „-i“. Este o eroare gramaticală generată de necunoaşterea cazului dativ posesiv al primului pronume personal „-i“, care-l exclude pe cel de-al doilea şi care îndeplineşte funcția sintactică de atribut pronominal. Cazul primului pronume personal din enunț este un dativ (posesiv) cu valoare genitivală şi exprimă posesia (apartenența), nicidecum atribuirea, spre a-i legitima funcția sintactică de complement indirect.

În concluzie, al doilea pronume personal „-i“ este repetarea inutilă a primului pronume personal „-i“.

51. V-am apreciat lucrările voastre de sinteză.

Enunțul conține o eroare de exprimare prin includerea adjectivului pronominal posesiv „voastre“, care nu este altceva decât o reluare a aceluiaşi adjectiv pronominal posesiv, cu formă conjunctă „V“. Eroarea comisă este de natură gramaticală şi rezultă din confuzia dativului posesiv cu dativul propriu-zis. Eliminarea adjectivului pronominal posesiv „voastre“ asigură claritatea enunțului.

52. Şi-au revendicat drepturile lor financiare numai prin justiție.

Ceea ce a tulburat claritatea exprimării este eroarea gramaticală de a considera grupul lexical „şi-au revendicat“ verb la diateza reflexivă şi includerea în enunț a pronumelui personal „lor“. Întâlnim deci în redactarea acestui text un dublu agramatism. Înlăturăm primul agramatism stabilind faptul că

Scanned with OKEN Scanner

pronumele reflexiv „şi-“ nu este un component al diatezei reflexive, ci un pronume reflexiv cu valoare posesivă, formă conjunctă, în cazul dativ posesiv şi cu funcţie sintactică de atribut pronominal.

Al doilea agramatism se anulează prin excluderea pronumelui personal „lor“ din redactare. Lăsat în text, nu îşi justifică utilitatea, întrucât el reprezintă o reluare a pronumelui reflexiv „şi-“ în cazul dativ posesiv.

53. Pieile animalelor sacrificate au fost secţionate în canaturi spre a fi transportate mai uşor.

Eroarea de exprimare din text rezultă din confuzia făcută între ***„canate“*** şi „canaturi“. Ceea ce a contribuit la confundarea lor este forma omonimă la singular, „canat“, a ambilor termeni. La plural, formele diferenţiate („canate“, „canaturi“) ies din compartimentul lexical al omonimelor şi se încadrează în compartimentul lexical al paronimelor.

Semantic, cei doi termeni rezultaţi din formele de plural prezintă următoarele diferenţieri:

Canate – Fiecare dintre cele două părţi ale unei piei de animal tăiate în jumătate de-a lungul spinării.

Canaturi – 1. Fiecare dintre părţile mobile din care este alcătuită o uşă, o poartă, o fereastră etc. 2. Toc, pervaz de uşă.

54. În liniştea dimineţilor se aud în depărtări cavaluri şi buciume străbătând patetic zările.

Întâlnim în acest enunţ eroarea de exprimare prin folosirea improprie a termenului „cavaluri“, în loc de ***„cavale“***. Această eroare are şi o implicaţie gramaticală privind formele de plural ale acestor doi termeni, care la singular sunt omonime, având ambii forma „caval“.

Cât priveşte sensurile termenilor în discuţie, facem următoarele precizări:

Cavale – denumeşte fluiere ciobăneşti făcute din lemn de paltin sau de alun.

Cavaluri – desemnează şănţuleţe între straturile de legume, prin care trece apa.

Scanned with OKEN Scanner

55. Cu două curele rupte la căpețel, calul nu mai putea fi strunit în voie.

Eroarea de exprimare comisă aici provine din folosirea vocabulei „căpețel" în loc de ***„căpețea"*** datorită necunoașterii sensurilor acestor vocabule.

Căpețel – are două semnificații: 1. Bucată mică (din ceva). 2. Colac rotund care se duce la biserică la slujbele pentru pomenirea morților.

Căpețea – este o parte a frâului alcătuită din curelele care trec peste capul și botul calului și ale cărei capete inferioare sunt prinse în inelele zăbalei.

56. Am trecut și prin raionul cu articole pentru noi-născuți.

Substantivul compus „nou-născut" nu are pluralul „noi-născuți". Forma de singular a adjectivului „nou" se folosește atât pentru un copil, cât și pentru mai mulți copii. Copil „nou-născut" înseamnă copil născut de curând, sugaci. Cu alte cuvinte, „nou-născut" înseamnă „de curând născut". Așa cum acest adverb cu prepoziție nu are formă de plural, nici adverbul din interiorul substantivului compus „nou-născut" nu are formă de plural. Totuși, forma agramată „noi-născuți" este folosită de mulți vorbitori; corect este ***„nou-născuți"***.

57. Bătrâna ducea pe umeri câteva comănace uscate să aibă de ațâțat focul.

Semantica enunțului impune folosirea termenului ***„comănaci"*** în loc de „comănace". Substantivul „comănac" face parte din categoria substantivelor cu forme multiple de plural și cu înțeles diferit. Necunoașterea acestui fapt de limbă generează confuzii lexicale care voalează claritatea exprimării. Referindu-ne la cele două forme de plural ale substantivului „comănac", semnalăm că termenul „comănace" înseamnă „acoperământ al capului, de formă cilindrică, fără boruri, purtat de călugări și de călugărițe", iar „comănaci" desemnează o „creangă, ramură de lemn (verde sau uscată)". Corect ar fi fost ***„câțiva comănaci uscați"***.

Scanned with OKEN Scanner

58. Muşchiul constrictiv al membrului inferior stâng i-a fost paralizat într-un accident rutier.

Conţinutul enunţului este ambiguu datorită unei atracţii paronimice prin care termenul ***„constrictor"***, cu semnificaţia „care se restrânge (care se contractă)" a fost confundat cu termenul „constrictiv" cu semnificaţia „care se pronunţă prin strâmtarea canalului vocal în aşa fel încât se produce un zgomot de fricţiune", semnificaţie care nu susţine modul de redactare a enunţului, ci confirmă emiterea unei erori de exprimare.

59. Pentru stabilirea diagnosticului, bolnavului i s-a făcut o consultaţie de către o comisie medicală.

Conţinutul enunţului este ambiguu, echivocul exprimării rezultând din folosirea vocabulei „consultaţie" în loc de ***„consult"***.

Cei doi termeni au sensuri diferite:

Consultaţie – 1. Indicaţie, lămurire asupra unor probleme de specialitate în discuţie. 2. Examinare a unui pacient de către un medic pentru punerea diagnosticului şi indicarea tratamentului. 3. Îndrumare individuală sau colectivă dată elevilor de către un profesor privind problemele teoretice şi practice pe care le învaţă sau cercetează.

Consult – Examinare a unui bolnav de către o comisie medicală pentru stabilirea diagnosticului şi indicarea tratamentului.

60. La citirea contoarului gospodarul a fost surprins de numărul kilowaţilor înregistraţi.

Eroarea de exprimare din acest enunţ este, de fapt, un fenomen lingvistic de masă. Majoritatea vorbitorilor confundă termenul ***„contor"*** (aparat de măsurat cantitatea consumată de energie electrică, de gaze etc.) cu termenul „contoar" care înseamnă: „a) birou de comerţ, mai ales birou al unui bancher; b) masă, mobilă, loc unde se fac plăţile în casele mari de comerţ sau de bancă".

Scanned with OKEN Scanner

61. Cu o lovitură de ciocan i-a fisurat osul coronar al craniului.

Corect se spune os ***„coronal"*** al craniului, adică osul frunții. Termenul „coronar" se referă la vase sanguine, artere, vene, care înseamnă „în formă de coroană în jurul unui organ pe care-l irigă".

62. L-a cooptat ca portar în echipa de crochet pentru dexteritatea de a apăra poarta în situații dificile.

Confuzia dintre „crochet" şi ***„crichet"*** înlătură claritatea exprimării. Termenul „crochet" desemnează jocul sportiv în aer liber în care partenerii lovesc pe rând, cu un ciocan, nişte bile de lemn, făcându-le să treacă, după anumite reguli, printr-o serie de portițe instalate pe terenul de joc. În acest joc nu există portar, poartă şi minge. Termenul „crichet", s-ar încadra corect în semantica enunțului, deoarece denumeşte jocul sportiv între două echipe a câte 11 jucători care lovesc mingea cu nişte bețe speciale, încercând s-o introducă în poarta adversarului.

63. Ruperea relației de prietenie se datorează unei restanțe pe care nu a putut s-o achite din cauza intrării în şomaj.

Cât priveşte echivocul exprimării, facem următoarele precizări. Verbul „datorează" nu este un verb reflexiv, ci un verb tranzitiv, conjugarea I (a datora) şi înseamnă: „1. A avea de plătit cuiva o sumă de bani sau altceva. 2. A avea o datorie morală sau legală față de cineva". Deci, nu serveşte fondul semantic al enunțului.

Pentru claritatea exprimării se impune înlocuirea verbului „datorează" cu verbul ***„se datoreşte"***, care este un verb reflexiv, conjugarea a IV-a (a se datori) şi înseamnă „a se explica (a avea pe cineva sau ceva drept cauză)".

64. Absența de la serviciu se datorează faptului că a fost implicat într-un accident rutier.

Semnalăm o eroare de exprimare asemănătoare aceleia din enunțul precedent (63). Exprimarea corectă cere înlocuirea

Scanned with OKEN Scanner

verbului „se datorează“ cu verbul ***„se datoreşte“***. Vezi explicaţia din enunţul 63.

65. Elevilor li s-a cerut să desemneze obiectul pus pe catedră de profesor.

Eroarea din enunţ constă în folosirea verbului „să desemneze“, din care rezultă necunoaşterea sensului acestui verb, confundat cu verbul ***„să deseneze“***. Verbul „a desemna“ înseamnă „a indica, a numi o persoană, considerând-o cea mai potrivită pentru desfăşurarea unei activităţi, pentru ocuparea unei demnităţi sau a unei funcţii importante“. Verbul „a desena“ înseamnă „a executa un desen“.

66. La acuzele grave adresate, omul a detonat mânios proferând insulte şi gesticulând ameninţător.

Verbul „a detonat“ inclus în enunţ a generat echivocul exprimării cauzat de necunoaşterea fondului semasiologic al acestui verb. Motivăm punctul nostru de vedere cu precizările: „a detona“ înseamnă „a declanşa o explozie, a exploda“, iar ***„a detuna“*** înseamnă, referindu-ne la oameni, „a-şi manifesta mânia în mod zgomotos“.

67. Pentru prinderea obiectelor, a fixat o diblă în zid.

Tot din cauza neatenţiei privind sensurile cuvintelor folosite aici a rezultat redactarea unei expresii echivoce, folosindu-se termenul „diblă“ (s.f.) în loc de ***„diblu“*** (s.m.). Primul termen, neîncadrat în semantica enunţului, înseamnă, peiorativ, „vioară“, iar al doilea termen denumeşte „o mică bucată de lemn sau metal introdusă într-un zid, în care se fixează un cui pentru prinderea obiectelor“.

68. Dijmarii plăteau dijmele fie în bani, fie în produse, fie în muncă.

Enunţul este totalmente ambiguu datorită folosirii vocabulei „dijmarii“ în locul vocabulei ***„dişmarii“*** sensurile celor doi termeni fiind opuse. „Dijmar“ denumeşte persoana

Scanned with OKEN Scanner

care strângea dijmele de la țărani, iar „dișmar“ îl desemnează pe țăranul iobag care plătea dijmele.

69. L-a numit ministru de externe pentru priceperea sa în diplomatică.

Termenul „diplomatică“ este impropriu mesajului transmis în enunț și nu servește logica exprimării. Acest termen semnifică „disciplină auxiliară a istoriei care cercetează diplomele și documentele oficiale vechi, stabilindu-le autenticitatea“. În contextul de față trebuia folosit termenul ***„diplomație“***, care înseamnă: „a) activitatea desfășurată de un stat, prin reprezentanții săi diplomatici, în scopul realizării politicii externe preconizate în statul în speță; b) carieră, profesiune diplomatică; c) totalitatea reprezentanților diplomatici“.

70. Numai doi barcagii dintre barcagii localnici au reușit să traverseze râul umflat de ploile primăverii.

Eroarea din enunț este de natură gramaticală. Se omite articolul hotărât „i“ (plural, masculin) la cel de-al doilea substantiv, a cărui formă corectă ar fi fost ***„barcagiii“***. Abaterea de la norma gramaticală se datorește necunoașterii principiului care stabilește că al treilea „i“ este articol hotărât masculin la substantivele care au la singular terminația „iu“ (ca de pildă, „barcagiu, cafegiu, chirigiu, vizitiu, pomanagiu, chiulangiu“ ș.a.) și care la plural au forme nearticulate cu doi „i“ („barcagii…“).

71. Strigătele repetate în căutarea prietenului rătăcit prin desișul pădurii l-au adus într-o stare de disforie.

Exprimarea echivocă rezultă dintr-o confuzie semantică de natură paronimică și poate fi corectată prin înlocuirea termenului „disforie“ cu termenul ***„disfonie“***.

Disforie – Tulburare a dispoziției caracterizată prin tristețe profundă, frică și nemulțumire de sine. Acest termen nu are nicio legătură cu semantica enunțului, cu scopul mesajului transmis.

Scanned with OKEN Scanner

Disfonie – Tulburare a vorbirii, modificare a timbrului şi a intensităţii vocii; răguşeală. În mod cu totul diferit faţă de primul termen, acesta are denotaţii în deplină concordanţă cu tema enunţului în speţă.

72. În lipsa locurilor de muncă, mulţi au imigrat din patrie şi s-au stabilit în altă ţară.

Din cauza confuziei dintre ***„a emigra"*** şi „a imigra", două paronime diferenţiate monofonematic, ambiguitatea exprimării este evidentă.

A imigra – a veni într-o ţară străină pentru a se stabili aici. Termenul nu are, deci, o susţinere semantică în modalitatea de exprimare a enunţului.

A emigra – a pleca din ţara natală şi a se stabili în alta, definitiv sau temporar; a se expatria.

73. Văzându-se abandonat de cel mai bun prieten, s-a inervat peste măsură.

Echivocul exprimării din enunţ este marcat de prezenţa verbului „s-a inervat", care răstoarnă claritatea textului deoarece folosirea lui este improprie, nepotrivită cu mesajul transmis. Verbul „a inerva" desemnează „o stare de excitare a unui organ sau a unui ţesut", iar verbul ***„a enerva"*** înseamnă „a face să-şi piardă calmul, a-şi ieşi sau a scoate pe cineva din fire, a se irita, a se indispune".

74. La sugestia omului acesta s-au executat unele modificări de finisaj.

Agramatismul existent în acest enunţ este generat de nerespectarea acordului în caz al adjectivului pronominal demonstrativ „acesta" cu substantivul determinat – „omului", forma corectă, conform normei gramaticale, fiind ***„acestuia"***.

75. Rezolvarea unei situaţii familiare m-a reţinut încă o zi la ţară.

Redactarea agramată a acestui enunţ este efectul folosirii adjectivului „familiare" în loc de ***„familiale"***.

Scanned with OKEN Scanner

Familiar – 1. Care este folosit în vorbirea obişnuită, simplă, fără pretenţii. 2. Simplu, prietenos, apropiat. 3. Care este foarte bine cunoscut, obişnuit cuiva.

Familial – Care aparţine familiei, destinat familiei. Acest termen trebuia folosit în redactarea enunţului.

76. Urmărea apariţia fiecărui fascicul al romanului pe care-l citea cu multă plăcere.

Textul reprezintă o exprimare obscură care denotă neatenţie în selectarea cuvintelor. Puritatea exprimării exclude termenul „fascicul" şi impune înlocuirea lui cu ***„fasciculă"***. Raportându-ne la sensurile celor doi termeni, facem precizările de extremă necesitate.

Facscicul (s.n.) – 1. Grup format din mai multe elemente de acelaşi fel, aşezate în formă de mănunchi. 2. (mat.) *Fascicul de drepte* = totalitatea dreptelor care trec prin acelaşi punct fix. 3. (fiz.) Mănunchi de raze luminoase sau vizuale cu secţiune bine determinată. 4. (anat.) Grup de fibre care au aceeaşi aşezare şi aceeaşi distribuţie. 5. (bot.) Ţesut conductor format din fibre care străbat în acelaşi sens părţile unei plante.

Fasciculă (s.f.) – 1. Fiecare dintre părţile unei opere unice care se publică în etape diferite şi succesive (urmând a fi reunite într-un tot după apariţia integrală a lucrării). Broşură conţinând o parte, un capitol dintr-un roman publicat în fragmente succesive. 2. Coală de tipografie fălţuită.

77. Pe reversul medaliei, de jur împrejur este imprimat un desen florar.

Eroarea de exprimare constă în folosirea termenului „florar", care tulbură claritatea enunţului. Termenul indicat este adjectivul ***„floral"***, având sensurile: „care ţine de floare; al florii; care reprezintă o floare".

Termenul folosit nu se potriveşte logicii enunţului deoarece „florar" înseamnă: „1. Persoană care cultivă sau vinde flori. 2. Numele popular al lunii mai. 3. Instrument confecţionat din lemn, tablă sau celuloid, care prezintă curbe variate, folosit în desen pentru plasarea curbelor plane".

Scanned with OKEN Scanner

78. Condițiile meteorologice l-au pus pe aviator în situația să recurgă la aterizare fortuită.

Confuzia dintre termenii ***„forțată"*** și „fortuită" nu este un fenomen lingvistic rar. Dimpotrivă, mulți vorbitori îi folosesc unul în locul altuia, considerându-i sinonime, fără să conștientizeze comiterea unei confuzii lexicale. Iată explicația sensului fiecăruia:

Fortuită (adj.) – 1. (livr.) Venit pe neașteptate, în mod neprevăzut, întâmplător. 2. (dr.) Eveniment dependent de culpa debitorului, care-l împiedică pe acesta să-și execute o obligație, apărându-l, în consecință, de răspunderi pentru neexecutare, dar care, spre deosebire de forța majoră, are un caracter intern față de activitatea debitorului.

Forțată – 1. Făcut sau impus, ca de pildă sintagma *aterizare forțată* (aterizare impusă de împrejurări). 2. Realizat printr-o acțiune violentă, printr-un efort, cu învingerea unor dificultăți. 3. (despre zâmbete, gesturi etc.) Silit, nefiresc, artificial, fals.

Dacă ne referim la enunțul în speță putem spune: „Condițiile meteorologice fortuite l-au determinat pe aviator la o aterizare forțată."

79. Fiindcă este fotogen, îl avantajează reclamele făcute prin intermediul fotografiilor.

Deși s-ar părea, la primă vedere, că există o apropiere sensibilă de sensuri între termenii „fotogen" și ***„fotogenic"***, diferența semantică este destul de pronunțată prin raportarea lor la diferite domenii.

Fotogen (adj.) – Care produce, răspândește o lumină. Etimologia acestui termen ne trimite la gr. *phos* = lumină și gr. *gennan* = a naște, ambele surse etimologice neavând nicio legătură cu fondul semasiologic al enunțului.

Fotogenic – 1. Care poate impresiona bine o placă fotografică. 2. (despre oameni) Care poate fi reprodus în mod avantajos în fotografii sau în filme.

Așadar, putem înlătura ambiguitatea enunțului înlocuind termenul „fotogen" cu termenul „fotogenic".

Scanned with OKEN Scanner

80. Frizoanele care l-au apucat spre miezul nopții au creat o stare de alertă în familia bolnavului.

Înlocuirea cuvântului ***„frisoane"*** cu „frizoane" a dus la o exprimare echivocă. Confuzia a fost facilitată de faptul că cei doi termeni sunt diferențiați doar printr-un fonem.

Frizoane – Fibre textile provenite din straturile inferioare ale gogoşilor de mătase. Acest cuvânt, deci, nu prezintă nicio compatibilitate cu conținutul semantic al enunțului.

Frisoane – Succesiuni de tremurături convulsive şi ritmice, însoțite de o puternică senzație de frig, care se manifestă, de obicei, înainte de o criză febrilă sau în timpul unei boli febrile. Acest termen este elementul lexical care asigură claritatea enunțului.

81. Un izvor geotermic cu debit considerabil asigură necesarul apei calde în câteva apartamente din stațiune.

Componentul adjectival „-termic" al adjectivului compus „geotermic" se referă la căldura din interiorul scoarței terestre, nicidecum la izvoarele calde sau fierbinți, acestea intrând în sfera semantică a adjectivului compus ***„geotermal"***, care înseamnă (despre izvoare) „cu apă caldă sau fierbinte".

Cunoscând aceste particularități ale termenilor în discuție, se poate evita o confuzie între adjectivele „geotermal" şi „geotermic", generată de necunoaşterea sensurilor acestora.

82. Ghiveciuri cu flori rare erau aşezate pe scăunele de-a lungul culoarului interior al casei.

Imprudența de a considera termenul „ghiveciuri" sinonim cu ***„ghivece"*** a dus la o exprimare incorectă, diferența semantică dintre aceştia fiind esențială.

Ghiveciuri – substantiv neutru, cu forma „ghiveci" la singular, semnificând „mâncăruri preparate din tot felul de legume, cu sau fără carne". Considerat în sens peiorativ, înseamnă creație literară, muzicală etc. eterogenă şi lipsită de valoare.

Ghivece – substantiv neutru, cu forma „ghiveci" la singular, însemnând „glastre; vase de lut ars, de material plastic etc, de formă tronconică, prevăzute cu gaură în fund pentru

Scanned with OKEN Scanner

scurgerea apei sau pătrunderea acesteia în vas, folosite pentru plantarea sau păstrarea florilor în casă".

83. Prin comportarea glaciară, îşi exterioriza supărarea pentru refuzul de a fi ajutat într-o situaţie critică.

Fiind diferenţiaţi monofonematic, termenii „glaciară" şi ***„glacială"*** au sensuri total diferite, folosirea unuia în locul celuilalt generând o exprimare ambiguă.

Glaciară (adj.) – se referă la perioada din era cuaternară în care gheţarii ocupau regiuni foarte întinse de pământ şi în care alternau intervalele reci cu cele calde.

Glacială – 1. De gheaţă, rece ca gheaţa, care îngheaţă. 2. (fig., despre acţiuni, manifestări ale oamenilor) Lipsit de căldură, bunăvoinţă, prietenie; distant, rece.

Corectă este sintagma: ***„Prin comportarea glacială..."***

84. Lenjeria confecţionată din graden este preferată de gospodine din considerente de calitate.

Doi termeni, ***„gradel"*** şi „graden", cu oarecare similitudine formală, dar mult deosebiţi semantic, sunt folosiţi unul în locul celuilalt cu consecinţe pernicioase pentru claritatea exprimării.

Gradel – desemnează o pânză albă de bumbac cu dungi longitudinale, folosită pentru lenjerie. Acesta este termenul potrivit în enunţ.

Graden – 1. Treaptă înaltă aşezată la baza unui edificiu. 2. Fiecare dintre treptele unui amfiteatru, stadion etc. pe care sunt aşezate băncile sau scaunele.

85. Pentru mărirea producţiei de lapte, gospodarul priceput dă zilnic vitei o porţie de huruială.

Diferenţiat de paronimul său numai prin fonemul iniţial, termenul „huruială" este folosit impropriu în locul termenului ***„uruială"***, având drept rezultat o exprimare ambiguă datorită necunoaşterii sensurilor acestor termeni.

Huruială – Zgomotul produs de ceva care huruie, huruit, bufnitură.

Scanned with OKEN Scanner

Uruială – Boabe de cereale măcinate mare, folosite ca hrană pentru animale.

86. Idiotismul congenital se manifestă printr-un nivel intelectual foarte scăzut.

Eroarea de a se considera ca fiind echivalenți termenii „idiotism" și, ***„idioție"***, presupunând în mod greșit că provin din același cuvânt-bază, „idiot", duce la această exprimare echivocă.

Idiotism (s.n.) – termen care denumește o expresie proprie unei limbi care nu se poate traduce într-o altă **limbă** decât prin intermediul unei perifraze (al unui grup de cuvinte care înlocuiește un termen unic) cu același sens.

Traduse cuvânt cu cuvânt, idiotismele obțin un nou sens, diferit de cel originar, sau chiar își pierd orice înțeles, pentru că acesta nu poate fi dedus din simpla alăturare a părților componente. De pildă, expresiile românești, „a nu-i fi boii acasă" și „a nu fi în apele sale" nu au înțeles dacă le traducem cuvânt cu cuvânt în altă limbă. Dar ele pot fi traduse printr-o expresie idiomatică a limbii respective. Exemplu: „a strica orzul pe gâște" = fr. „jeter les marguerites devant les pourceaux" (sau „a da mărgăritare la porci"); expresiile românești „a nu-i fi boii acasă" și „a nu fi în apele sale" se traduc în franceză prin „ne pas être dans son assiette", care în limba română n-are niciun sens („a nu fi în farfuria sa").

Idioție („idioțenie") – denumește starea celui idiot. Debilitatea mintală congenitală maximă este caracterizată prin incapacitatea însușirii vorbirii și a deprinderilor elementare, nivelul intelectual neatingându-l pe cel al unui copil de doi ani. Neghiobie, prostie.

87. Implicația lui într-o afacere ilegală i-a adus mari necazuri.

Pentru o exprimare corectă se impune înlocuirea termenului „implicația" cu termenul ***„implicarea"***, fiindcă sensurile lor nu sunt identice, spre a ne îndreptăți să le considerăm sinonime și să le folosim, în consecință, fără selecție.

Scanned with OKEN Scanner

Implicație – fapt care apare ca o consecință imediată a altui fapt.

Implicare – amestecarea cuiva într-o afacere neplăcută.

88. Urmând cursuri de italienism, şi-a îmbogățit simțitor cunoştințele privind literatura şi cultura italiană.

Cuvântul „italienism" a generat formularea unui enunț cu conținut ambiguu, efect al confuziei între termenii „italienism" şi ***„italienistică"***.

Italienism – 1. Cuvânt împrumutat din limba italiană fără ca împrumutul să fie o necesitate. 2. Curent lingvistic inițiat de Ion Heliade Rădulescu spre a realiza, prin mijloace artificiale, o apropiere între limbile română şi italiană.

Italienistică – denumeşte ştiința care se ocupă cu studiul limbii, culturii şi literaturii italiene, deci se potriveşte contextului dat.

89. „Un lucru e sigur însă, bairamul victoriei de la PSD nu va ține prea mult, pentru că noua echipă are o sarcină atât de grea încât are cele mai mari şanse să eşueze" (ziarul „7 plus", 23 aprilie 2005, pag. 4).

Textul prezintă o exprimare agramată şi ambiguă totodată, datorită includerii în redactarea lui a termenului „şanse", folosit totalmente impropriu. Verbul „să eşueze" care încheie textul este incompatibil semantic cu termenul „şanse", fiindcă „a eşua" înseamnă „a suferi un eşec, a da greş, a nu reuşi, a nu izbuti", iar „şansă" înseamnă „circumstanță favorabilă, posibilitate de reuşită, de succes, noroc".

90. Livretul Oratoriului îi aparține compozitorului acestei opere muzicale.

Enunțul conține o eroare de exprimare rezultată din folosirea termenului „livretul" în locul termenului ***„libretul"***. Cuvântul „livret" are două semnificații, dintre care nici una nu se încadrează în mesajul enunțului.

Livret – 1. Document eliberat persoanelor care au satisfăcut serviciul militar, cuprinzând situația militară şi alte

Scanned with OKEN Scanner

date privitoare la titular. 2. (în sintagma „livret al utilajului") Date privind un utilaj (denumirea, anul fabricației, producătorul, caracteristici tehnice, reparații etc).

Libret – desemnează: 1. Textul unei opere muzicale. 2. Carnet eliberat de casele de economii persoanelor care își depun aici economiile și pe baza cărora depunătorii pot să-și retragă banii depuși (cu dobânda legală). Din această definiție, prima accepție este cea potrivită în context.

Confuzia dintre cei doi termeni este de natură paronimică, diferența dintre ei fiind de natură monofonematică.

91. După ce a intrat în şomaj, şi-a deschis un atelier lucrabil care i-a creat posibilitatea să-şi asigure un trai decent.

Sensul adjectivului „lucrabil" nu are tangență cu conținutul enunțului, deoarece semnificațiile sale („care se poate lucra, care cedează ușor, maleabil") sunt particularități ce nu pot fi atribuite unui atelier. Termenul care se încadrează logic în conținutul tematic al enunțului este adjectivul ***„lucrativ"***, însemnând „care aduce câștig, rentabil". Folosirea acestuia în locul adjectivului „lucrabil" dă claritate exprimării și elimină ambiguitatea.

92. Îmbrăcămintea pe care o poartă țăranul în timpul iernii este confecționată din aba de pănură.

Enunțul cuprinde în redactarea lui o dublă eroare de exprimare. Grupul lexical „aba de pănură" este considerat în mod nejustificat o sintagmă, în ideea existenței unui raport de subordonare între componenții presupusei sintagme. În realitate, substantivul „pănură" precedat dė prepoziție, nu este un determinant al cuvântului „aba", ceea ce exclude existența sintagmei.

A doua eroare rezultă din faptul că acest grup lexical cuprinde o repetiție inutilă redată prin două sinonime, după cum reiese din explicațiile de mai jos:

Aba (s.f.) – Țesătură groasă de lână, de obicei albă, din care se confecționează haine țărănești; pănură.

Pănură (s.f.) – Aba, dimie, țesătură groasă.

Scanned with OKEN Scanner

Deci exprimarea corectă impune eliminarea substantivului „pănură“ din text.

93. Teoria pe care o susții este, cred eu, o aberație absurdă.

Eroarea de exprimare din acest enunț este construcția pleonastică „o aberație absurdă“. Definirea pleonasmului constând în folosirea alăturată a unor cuvinte, construcții, propoziții cu același înțeles, clarifică substanța acestei erori.

După explicarea celor doi termeni în cauză, ne dăm seama că este suficientă folosirea unuia dintre ei în enunțul dat:

aberație – înseamnă „abaterea de la ceea ce este normal, corect“, iar

absurd – semnifică ilogic, contrar bunului simț.

94. Acarului angajat de curând în serviciu îi revenea și oficiul de macagiu.

Cuvintele cu care începe și se încheie enunțul redau, semantic, aceeași idee. Avem, așadar, o repetiție inutilă și incongruentă cu exprimarea corectă.

Acar (s.m.) – Muncitor feroviar care manipulează dispozitivele de acționare a acelor de macaz și asigură întreținerea acestora; macagiu.

Macagiu (s.m.) – Muncitor, în general de la căile ferate, care se ocupă cu manevrarea macazurilor; acar.

95. Transfugul s-a aciuat cuibărindu-se temporar în casa unui gospodar milos.

Verbele „s-a aciuat“ și „cuibărindu-se“, folosite alăturat în enunț, eclipsează claritatea semasiologică a mesajului. Cel de-al doilea verb reia ideea primului, fără să contribuie cu ceva la întregirea semantică a exprimării.

A se aciua – a se stabili, vremelnic, a se pune la adăpost undeva sau pe lângă cineva; a se pripăși, a se oploși.

A se cuibări – a-și face cuibul undeva; a-și face loc în cuibar; a se adăposti (fig.); a se aciua; a se pripăși.

Scanned with OKEN Scanner

96. Remorca a acroşat autoturismul prin depăşire neregulamentară, agăţându-i aripa dreaptă, faţă.

Pe lângă alte semnificaţii, verbele „a acroşat" şi „agăţând" au şi sensuri asemănătoare: „a atârna, a prinde", confirmându-se astfel că unul dintre ele se dovedeşte superfluu şi trebuie scos din enunţ, în avantajul transparenţei exprimării.

97. Acţiunea romanului confirmă vocaţia scriitorului de a prezenta o fabulaţie antrenantă.

Substantivele *„acţiunea"* şi *„fabulaţie"* sunt sinonime, deci folosirea ambilor termeni pentru redactarea aceleiaşi idei nu-şi justifică raţiunea prezenţei în enunţ, ci neutralizează acurateţea exprimării.

98. Acum nu avem momentan asemenea marfă.

Eroarea de exprimare constă în agramatismul folosirii ambelor adverbe, „acum" şi „momentan", termenii caracterizându-se prin identitate semantică. În vederea obţinerii unui enunţ corect, se impune menţinerea numai a unuia dintre adverbele în cauză.

99. Figura geometrică a fost dată să se demonstreze că are două unghiuri alăturate adiacente.

Adjectivele „alăturate" şi „adiacente" nu fac altceva decât să încarce exprimarea cu un termen inutil şi să creeze deconcertare, de vreme ce ambele adjective au acelaşi conţinut semantic. Comiterea acestei erori provine din preocuparea vorbitorului să folosească un limbaj cultivat, efectul fiind, în schimb, contrar logicii, iar vorbitorul aruncat în derizoriu.

100. Câinele poliţistului adulmeca mirosind urmele în dreapta şi în stânga.

Considerat ca o completare semantică a verbului „adulmeca", gerunziul „mirosind" reia acţiunea desfăşurată de câine printr-un sistem inutil care nu exprimă o completare necesară, ci o repetiţie care dăunează stilului mesajului. Spre argumentare, prezentăm sensurile celor doi termeni în discuţie.

Scanned with OKEN Scanner

A adulmeca (despre animale) – a simți sau a descoperi, cu ajutorul mirosului, prezența unui animal, a omului, hranei etc.

A mirosi – a simți, a percepe un miros; a dibui, a simți prezența cuiva sau a ceva.

101. O domnişoară afabilă şi binevoitoare primea pardesiile şi pălăriile la garderobă.

Tendința contagioasă a unor subiecți de a considera drept o întărire a ideii însoțirea ei de o dublură lexicală, ca în acest enunț, a dus la o exprimare improprie. Din moment ce termenii „afabilă" şi „binevoitoare" sunt sinonime totale, includerea amândurora în redactarea textului nu poate avea nicio justificare.

Afabilă – afectuoasă, amabilă, binevoitoare, cordială, prietenoasă, complezentă.

Binevoitoare – afectuoasă, amabilă, cordială, afabilă, prietenoasă, complezentă.

102. Din zori până-n noapte, în târg era afluență mare de oameni şi copii.

Substantivul „afluență" sugerează o noțiune dimensională, iar asocierea lui cu adjectivul *„mare"* este o eroare care afectează exprimarea corectă, fiindcă afluența nu poate fi decât mare, iar adaosul „mare" nu contribuie nicidecum la semantica enunțului.

Afluență – aflux, aglomerație, îmbulzeală, năvală; abundență, belşug, puzderie. Determinantul „mare" nu suplimentează aria semantică a substantivului „afluență", o situație stilistică ce impune excluderea determinantului pentru purificarea redactării enunțului în speță.

103. A executat toate exercițiile la bară cu agilitate sprintenă.

Pornind de la semnificațiile termenilor „agilitate" şi „sprintenă" se confirmă eroarea de exprimare din acest enunț, care constă în repetarea inutilă a ideii exprimate în redactarea textului.

Scanned with OKEN Scanner

Agilitate – agerime, iuțeală, repeziciune, sprinteneală, suplețe, ușurință în mișcări, vioiciune.

Sprintenă – agilă, isteață, iute, vioaie, repede, suplă, ușoară, alertă.

Subiecții care folosesc acest limbaj o fac din convingerea că practică un stil elevat, dar, în realitate, umbresc acuratețea comunicării.

104. Pentru stabilirea răspunderii privind accidentul rutier, şoferului i s-a luat proba de alcoolemie în sânge.

Tot din necunoaşterea sensului unor termeni rezultă formularea exprimărilor inculte. Din moment ce „alcoolemie" înseamnă „prezența temporară a alcoolului în sânge", este inutilă folosirea determinantului „în sânge".

105. Alimentarea acestui copil se va face printr-o nutriție prescrisă de medicul pediatru.

Termenii „alimentarea" şi „nutriție" sunt sinonime, şi cu atât mai accentuată este eroarea folosirii lor, cu cât aceştia sunt sinonime totale.

106. Înainte de a începe defilarea, comandantul le-a ținut ostaşilor o scurtă alocuțiune.

Pleonasmul „o scurtă alocuțiune" manifestă o îngrijorătoare tendință de generalizare. Cei care o folosesc – şi sunt numeroşi – consideră în mod eronat că vocabula „alocuțiune" îşi circumscrie sfera semantică la stricta semnificație „cuvântare", iar dacă aceasta este scurtă, se impune precizarea cu determinantul „scurtă". Exprimarea este, prin excelență, agramată, deoarece semnificația termenului „alocuțiune" este de „cuvântare scurtă".

107. Între negustor şi client a avut loc o altercație verbală.

Eroarea de exprimare din enunț este consecința folosirii unui vocabular necultivat, fapt lingvistic ce a generat pseudosintagma „altercație verbală". Pentru cine cunoaşte conținutul

Scanned with OKEN Scanner

semantic al termenului „altercație", adică „schimb violent de cuvinte între două sau mai multe persoane", determinantul „verbală" nu-şi are raţiunea de a fi prezent în redactare, fiindcă altercaţia poate fi numai verbală, nicidecum şi scrisă, ca să mai fie necesară diferenţierea semantică între termenii în cauză, prin adăugarea unui determinant.

108. Deşi documentat în probleme de lingvistică şi gramatician avizat, în beletristică s-a dovedit un amator diletant.

Pseudosintagma „amator diletant" este un exemplu clasic de pleonasm, deoarece este alcătuită din două sinonime, deci nu poate fi folosită în formularea unei exprimări corecte pentru a expune o idee.

109. Pădurea fremăta uşor în bătaia vântului de amurg crepuscular.

În componenţa fictivei sintagme „de amurg crepuscular" sunt incluşi doi termeni cu acelaşi fond semantic, generând o formulare improprie, pleonastică.

Amurg (s.n.) – semiîntuneric ce se lasă după apusul soarelui şi ţine până la venirea nopţii; înserare, crepuscul; amurgit.

Crepuscul (s.n.) – sfârşit de zi; înserare, amurg.

110. Anatema prin excomunicare este o măsură punitivă a autorităţii papale.

Corespondenţa semantică dintre termenii „anatemă" şi „excomunicare" folosiţi alăturat a generat eroarea de exprimare numită în lingvistică pleonasm. Această abatere de la exprimarea corectă este frecventă în limbajul multor vorbitori care nu identifică, din ignoranţă, sinonimia unor cuvinte, folosindu-le, necorespunzător, împreună.

111. Gazda şi-a delectat musafirii cu anecdote hazlii.

Specificul anecdotei este umorul, hazul, pozna, ghiduşia. Determinantul „hazlii" nu-şi justifică ataşarea de termenul

Scanned with OKEN Scanner

„anecdote", întrucât acest înțeles este deja inclus în termenul „anecdote", deci exprimarea de mai sus este pleonastică.

112. Băutura practicată abuziv animalizează abrutizând consumatorul.

Eroarea exprimării din enunț este cauzată de construcția pleonastică „animalizează abrutizând", ai cărei termeni componenți au același sens.

A animaliza – a deveni sau a face să devină animal; a (se) degrada, a (se) abrutiza.

A abrutiza – a face să-și piardă sau a-și pierde însușirile morale, specific umane; a deveni sau a face să devină insensibil; asemănător cu un animal, cu o brută; a (se) îndobitoci.

113. După repetate animozități conflictuale, componența conducerii acelei filiale a fost dizolvată de la Centru.

Grupul lexical „animozități conflictuale", care nu constituie o sintagmă fiindcă termenul „conflictuale" nu poate fi un determinant pentru cuvântul-bază „animozități", de vreme ce prezintă o echivalență semantică cu acesta, a generat o eroare de exprimare dăunătoare clarității stilistice. Afectarea corectitudinii lingvistice a redactării acestui enunț se confirmă ușor prin explicațiile de mai jos.

Animozitate – atitudine ostilă față de cineva, neînțelegerea dintre două persoane.

Conflictual – propriu conflictului, care poate produce sau este produs de un conflict, o atitudine ostilă față de cineva; care generează o neînțelegere între două persoane.

114. Au petrecut câteva ore într-un antren animat.

Deși adjectivul „animat" este un determinant al substantivului „antren", echivalența semantică a acestora exclude existența unei sintagme propriu-zise, aceasta constituind o eroare de exprimare.

Antren – însuflețire, vioiciune, animație, bună dispoziție.

Animat – însuflețit, viu.

Scanned with OKEN Scanner

115. Cât priveşte perioada omului preistoric, s-a avansat prezumţia existenţei canibalilor antropofagi.

Redactarea acestui enunţ dovedeşte ignoranţă prin necunoaşterea sensurilor ultimelor două cuvinte.

Canibal – antropofag; (fig.) om crud, sălbatic, feroce.

Antropofag (persoană) – care se hrăneşte cu carne de om; canibal.

Aşadar, grupul lexical „canibalilor antropofagi" cuprinde două sinonime totale care nu pot fi folosite împreună pentru a exprima o idee fără riscul comiterii unei grave erori de exprimare.

116. Acel cap cu ochi curioşi apărea, ivindu-se, când la o fereastră, când la alta.

Vocabulele „apărea" şi „ivindu-se" reprezintă o dublură lexicală inacceptabilă datorită congruenţei lor semantice. Deci folosirea lor împreună pentru evidenţierea unei idei constituie o eroare de exprimare.

A apărea – a se arăta în faţă cuiva, a deveni vizibil cuiva, a se ivi.

Ivi – (refl.) a se arăta, a apărea (dintr-o dată), a face să fie văzut (de cineva).

117. După ce a ajuns senator prin votul alegătorilor, pe aceştia îi trata cu aroganţă şi impertinenţă.

În ideea că prin alăturarea termenilor „aroganţă" şi „impertinenţă" a întărit o afirmaţie, vorbitorul a comis eroarea folosirii unui pleonasm.

Aroganţă (s.f.) – Impertinenţă, insolenţă, trufie, tupeu, semeţie.

Impertinenţă (s.f.) – Aroganţă, insolenţă, trufie, tupeu, necuviinţă.

118. Asemănarea analogă a celor două personaje din filmul vizionat a generat un impediment în identificarea lor.

Folosirea adjectivului „analogă" nu contribuie cu nimic la completarea sensului substantivului „asemănarea", fiindcă cei

Scanned with OKEN Scanner

doi termeni au același înțeles și, folosiți împreună, generează o eroare de exprimare.

119. În cosmos, „asteroizii" și „planetoizii" își descriu traiectoria orbitală între orbitele lui Marte și Jupiter.

Substantivele „asteroizii" și „planetoizii" sunt sinonime care denumesc „micile planete ale sistemului solar, puțin strălucitoare, ale căror orbite sunt cuprinse, în general, între orbitele lui Marte și Jupiter". Alăturarea acestor substantive în formularea enunțului reprezintă o eroare de exprimare comisă din cauza necunoașterii sensului lor identic.

120. Durerile pacientului spitalizat se atenuau, diminuându-se odată cu administrarea tratamentului prescris de medic.

Verbul „diminuându-se" încadrat în conținutul enunțului este o prezență superfluă și generează o exprimare improprie. Pentru claritatea stilului, este suficientă prezența verbului „se atenuau", care este sinonim cu verbul „diminuându-se".

121. Afirmația savantului privind seismele s-a dovedit un adevăr autentic.

Poziționarea adjectivului „autentic" alături de substantivul „adevăr", cu rol de determinant al substantivului „afirmația", este o eroare de exprimare, fiindcă cei doi termeni au sens asemănător.

Adevăr – realitate, autenticitate, veridicitate.

Autentic – adevăr, real, veridic.

Folosirea construcției „adevăr autentic" conduce la ideea prezumtivă că ar exista și un adevăr neautentic, ceea ce este o aberație.

122. Într-o dimineață autumnală de toamnă, perechi de îndrăgostiți se plimbau agale prin Cișmigiul înveșmântat cu frunze pișcate de rugină.

Termenul „autumnală" înseamnă „de toamnă". Firească este întrebarea retorică dacă mai este necesară prezența substan-

Scanned with OKEN Scanner

tivului cu prepoziție „de toamnă“ pe lângă adjectivul „autumnală“. Evident că nu, de vreme ce termenii se caracterizează prin identitate semasiologică.

123. Şi-a întrerupt ascensiunea spre peştera pustnicului nonagenar din cauza unei averse de ploaie.

În mass-media se foloseşte uneori sintagma „averse de ploaie“. Termenul „averse“ înseamnă „ploi torențiale de scurtă durată“, deci prezența substantivului cu prepoziție „de ploaie“ lângă substantivul „averse“ este o eroare de exprimare, un pleonasm.

124. Ca să-i poată vorbi confidențial directorului, îl aştepta în holul de la primul etaj al clădirii, rezemată de parapetul balustradei.

Grupul lexical „parapetul balustradei“ este alcătuit din doi termeni identici din punct de vedere semantic, la nivel de sinonimie totală. Aceşti termeni se definesc reciproc, „parapet“ însemnând „balustradă“. Eroarea de exprimare din acest enunț este consecința ignoranței.

125. Primele încercări de proză scurtă confirmau o banalitate prozaică.

Nu rareori goana după neologisme a căror semnificație nu este cunoscută în suficientă măsură duce la un limbaj neutru.

Eroarea de exprimare, asemănătoare aceleia din textul precedent, rezultă din folosirea a doi termeni cu sens identic: „banal“ înseamnă „prozaic“, termenii fiind deci sinonime totale.

126. Alături de nume am şi un pronume pe care nu uit niciodată să-l adaug la nume.

Enunțul conține un agramatism constând în folosirea termenului „pronume“ în locul termenului ***„prenume“***. Eroarea rezultă din necunoaşterea noțiunilor elementare de morfologie.

Pronumele – este partea de vorbire flexibilă care ține locul unui nume.

Scanned with OKEN Scanner

Prenumele – este numele care se dă unui om la naştere şi care distinge pe fiecare dintre membrii aceleiaşi familii; nume de botez.

127. Prin construcţia lui atletică, tânărul dovedea bărbăţie virilă.

Termenii „bărbăţie" şi „virilă" au sens asemănător, deci este incorectă folosirea lor împreună pentru a întări o idee.

Bărbăţie – desemnează virilitate.

Virilitate – este un adjectiv care exprimă bărbăţie.

128. Am avut în liceu un coleg, mare iubitor de literatură beletristică.

Eroarea de exprimare este conţinută în grupul lexical „literatură beletristică", termenii caracterizându-se prin identitate semantică.

Literatură înseamnă beletristică.

Beletristic înseamnă literar.

129. Din cauza piciorului fracturat, omul zăcea de câteva zile bolind în pat.

Verbul „bolind" este folosit ineficace în enunţ, fiindcă repetă acţiunea exprimată de verbul „zăcea", constituind, aşadar, eroarea de exprimare numită pleonasm.

130. Felinarele roşii luminau palid în cartierul caselor de toleranţă şi al bordelurilor.

Sintagma „caselor de toleranţă" nu-şi justifică prezenţa alături de substantivul „bordelurilor" datorită identităţii lor semasiologice. Eroarea de exprimare poate fi înlăturată prin eliminarea din enunţ a substantivului inutil „bordelurilor".

131. Defilarea ostaşilor respecta întocmai cadenţa ritmică a fanfarei.

Componentele pseudosintagmei *„cadenţa ritmică"* reprezintă o construcţie pleonastică, deci o abatere de la exprimarea corectă, generată de necunoaşterea sensului termenilor respectivi.

Scanned with OKEN Scanner

Cadență înseamnă ritm.

Ritmic înseamnă cadențat.

A considera ca fiind o exprimare corectă pseudosintagma „cadența ritmică" este ca și cum am considera exprimări corecte grupurile lexicale „cadență cadențată" sau „ritm ritmic", în care pleonasmul apare mult mai evident.

132. Deși nevinovat, a fost pus în situația să suporte calvarul torturii.

Sinonimele „calvarul torturii" nu pot fi folosite împreună pentru a reda ideea de suferință, fără să comitem o gravă eroare de exprimare, efect al necunoașterii sensurilor celor doi termeni.

Calvar – tortură, supliciu, schingiuire.

Tortură – calvar, chin, durere.

133. Mobila comandată la fabrică prezenta o carență prin defectul de asamblare a componentelor ei.

Eroarea de exprimare comisă în acest enunț rezultă din folosirea alăturată a vocabulelor „o carență" și „defectul", ale căror sensuri vorbitorul le ignoră. Acesta nu conștientizează sinonimia acestor termeni și, în concluzie, nu poate sesiza prezența unei construcții pleonastice în redactarea textului.

134. Urcușul de la mănăstirea Turnu până la mănăstirea Stânișoara a durat cam vreo două ore.

Adverbele „cam" și „vreo" nu-și au rațiunea folosirii alături, dacă avem în vedere – de ce nu? – sensul fiecărui adverb. „Cam" înseamnă „vreo", așadar s-au folosit două sinonime pentru exprimarea unei idei. Este o eroare de redactare a textului care reflectă și o ambiguitate, chiar un agramatism prin neidentificarea celor două adverbe.

135. Interioarele vilei erau luminate „algiorno" de candelabre și policandre cu câte 6-8 brațe.

Identificarea sinonimelor „candelabre" și „policandre" nu este un fapt de limbă dificil, încât să nu se conștientizeze că

Scanned with OKEN Scanner

folosirea alăturată a acestor termeni constituie o eroare de exprimare.

Candelabru – suport bogat ornamentat, suspendat, cu mai multe brațe pentru lumânări sau becuri.

Policandru – candelabru cu mai multe brațe.

136. Revărsările râurilor provocate de ploi abundente şi de lungă durată au generat catastrofe dezastruoase.

Sensul cuvântului „catastrofe" are la bază noțiunea de „dezastru", ceea ce exclude alăturarea adjectivului „dezastruoase" pe lângă substantivul „dezastru", căruia nu-i aduce semantic nici o completare. Este doar o eroare ce confirmă existența pleonasmului.

137. Accidentul rutier de pe autostrada Bucureşti-Piteşti s-a soldat cu un final catastrofal de funest.

Bogăția semantică a vocabulei „catastrofal" („care produce o catastrofă, care are proporții de catastrofă, dezastruos, fatal, funest, nefericit, tragic") nu justifică completarea acesteia cu adjectivul „funest", ale cărui semnificații sunt „catastrofal, dezastruos, fatal, nefericit, nenorocit, tragic". Aceste similitudini semantice sunt specifice sinonimelor, iar folosirea alăturată a termenilor în cauză este consecința agramatismului.

138. La poarta bisericii s-a oprit un călător drumeț ca să întrebe cine este mortul.

Prezența sinonimelor „călător" şi „drumeț" în enunț constituie o eroare de exprimare fiindcă ideea de persoană care călătoreşte se regăseşte în conținutul ambilor termeni, deci adjectivul „drumeț", component al propoziției regente, este o prezență superfluă.

139. Giuvaergiul a cercetat bijuteria examinând-o cu atenție.

Pentru claritatea textului nu era necesar să se adauge verbul la gerunziu „examinând", precizare pe care o justificăm prezentând sensurile termenilor în speță.

A cerceta – a analiza, a examina, a investiga, a studia, a sonda ş.a.

Scanned with OKEN Scanner

A examina – a analiza, a cerceta, a investiga, a observa ş.a.

Cei doi termeni prezintă convergenţă semantică, iar folosirea lor împreună este o eroare de exprimare.

140. Discursul oratorului s-a evidenţiat prin claritate şi transparenţă.

Termenii „claritate" şi „transparenţă" nu pot fi folosiţi împreună într-o exprimare, fiindcă sensurile lor sunt identice. Inutilitatea celui de-al doilea termen în acest enunţ este evidentă de vreme ce nu aduce vreo completare semasiologică primului termen.

141. Monahul s-a claustrat izolându-se tot restul vieţii într-o peşteră din inima muntelui.

Grupul lexical „s-a claustrat" şi „izolându-se" nu reprezintă o afirmaţie *in extenso*, ci o repetare inutilă a ideii exprimate prin termenul „s-a claustrat" şi constituie o eroare de exprimare.

142. Actul notarial de vânzare-cumpărare stipula, drept clauză, condiţia întreţinerii vânzătorului, un om vârstnic şi neputincios.

Eroarea din enunţul dat constă în folosirea termenului *„condiţia"* drept o accentuare a termenului „clauză", deşi aceştia sunt sinonime totale, alăturarea lor marcând incorectitudinea exprimării.

143. O clică de satanişti constituiţi în bandă s-au dedat la acţiuni profanatoare într-un cimitir de la periferia oraşului.

Enunţul cuprinde două erori, una lexicală şi alta gramaticală. Cât priveşte eroarea lexicală, aceasta constă în folosirea sinonimelor „clică" şi „bandă" pentru exprimarea aceleiaşi noţiuni, iar eroarea gramaticală se referă la nerespectarea acordului predicatului cu subiectul, o gravă eroare comisă din cauza neidentificării subiectului „o clică" şi

Scanned with OKEN Scanner

confundarea acestuia cu atributul substantival prepoziţional „de satanişti“, ceea ce a dus la un acord între predicat şi atribut, deci la comiterea flagrantă a unui agramatism, un fenomen lingvistic generalizat şi acceptat neştiinţific.

144. Apa susura în liniştea nopţii, clipocind suav la cotituri şi minuscule cascade.

Similitudinea semantică a verbelor „susura“ şi „clipocind“ confirmă prezenţa a două sinonime în redactarea textului şi eroarea de exprimare comisă prin folosirea ambelor vocabule în acelaşi context.

A susura – a clipoci, a murmura, a suna, a şopti, a şuşoti.

A clipoci – a murmura, a suna, a susura, a şuşoti, a şopti.

145. Perechea divorţată a coabitat împreună peste douăzeci de ani.

Eroarea de exprimare prezintă o situaţie aparte. Termenii „a coabitat“ şi „împreună“ sunt diferenţiaţi morfologic – un verb şi un adverb –, aria semantică a verbului „a coabitat“ incluzând şi semnificaţiile adverbului „împreună“ şi stabilind astfel o sinonimie a termenilor respectivi, a căror folosire în cuprinsul enunţului constituie o eroare de exprimare.

146. Pe şoareci i-a folosit pe post de cobai de experienţă.

Determinantul „de experienţă“ este superfluu în redactarea acestui enunţ şi nu-şi justifică prezenţa alături de termenul „cobai“, acesta neavând nevoie de vreo completare de ordin semantic.

Cobai – mic mamifer rozător, folosit în medicină pentru experienţe de laborator. (P. gener.) Orice animal care serveşte pentru experienţe de laborator.

Prin urmare, noţiunea exprimată de termenul „experienţă“ este inclusă în sfera semantică a termenului „cobai“. Eroarea de exprimare din anunţul în discuţie este evidentă.

Scanned with OKEN Scanner

147. Cobra cu ochelari şi-a atacat prada cu muşcături veninoase.

Asemenea celor două texte precedente (145 şi 146), acest enunţ cuprinde o eroare de exprimare prin folosirea împreună a termenilor „cobra" şi „cu ochelari". Prezentăm pentru argumentare, semnificaţia termenului „cobra".

Cobra – şarpe veninos care trăieşte în Africa şi în sudul Asiei, caracterizat printr-un gât foarte lăţit, cu pete negre mărginite cu alb, semănând cu nişte ochelari; şarpe-cu-ochelari.

Explicarea acestui termen demonstrează de ce este o eroare folosirea pseudosintagmei „cobra cu ochelari", din moment ce în aria semantică a vocabulei „cobra" se include şi determinantul „cu ochelari".

148. Din scândura rămasă a făcut o cocină de porci.

Eroarea de exprimare din acest enunţ rezultă din alăturarea termenilor „cocină" şi „de porci" în redactarea textului. Substantivul „cocină" înseamnă „coteţ pentru porci", deci determinantul „de porci" nu-şi are justificare în redactarea enunţului.

149. În susţinerea cauzei, avocatul apărării a formulat un argument colateral secundar, de care instanţa de fond nu a ţinut seama în decizia pronunţată.

Termenii „colateral" şi „secundar" prezintă identitate semantică, de aceea nu este recomandată folosirea lor împreună într-un enunţ dacă vrem să evităm o eroare de exprimare. Transparenţa exprimării este asigurată numai de unul dintre cei doi termeni.

150. Negustorul şi-a extins lanţul de prăvălii cu un magazin de băcănii şi coloniale.

Claritatea enunţului este tulburată de folosirea sinonimelor „băcănii" şi „coloniale", termenul „băcănii" însemnând, în limbajul mai vechi, „coloniale".

Scanned with OKEN Scanner

151. Statuia Libertății este un colos uriaş la intrarea în parc.

Termenul „colos" include în aria lui semantică atât noțiunea de măreție, cât şi atributele „gigant, titan, uriaş". Aşadar, grupul lexical „un colos uriaş" este o construcție pleonastică şi constituie o eroare de exprimare. Pentru acuratețea acesteia este necesară eliminarea adjectivului „uriaş" din cuprinsul enunțului.

152. Aparatul a fost dezmembrat în componentele alcătuitoare.

Adjectivul „alcătuitoare" nu contribuie cu nimic la ideea exprimată în enunț, deci nu are o funcție atributivă care să servească la exactitatea sau la îmbogățirea exprimării. Dimpotrivă, grupul lexical „componentele alcătuitoare" este o eroare de exprimare, redresarea semantică a enunțului realizându-se prin renunțarea la adjectivul în cauză.

153. Prin comportamentul său concesiv şi îngăduitor, învățătorul le-a insuflat dragostea de carte.

Eroarea de exprimare de aici este prezența adjectivului „îngăduitor" alături de adjectivul „concesiv", cei doi termeni având acelaşi sens şi încadrându-se, deci, în compartimentul lexical al sinonimelor. Un adjectiv dintre cele două este suficient pentru claritatea mesajului.

154. Între părerile consilierilor din Centrală s-a stabilit, în finalul dezbaterilor, o concordanță congruentă.

Enunțul se încheie cu pseudosintagma „o concordanță congruentă". Considerăm că acest grup lexical este o pseudosintagmă fiindcă cel de-al doilea termen, „congruentă", nu este un determinant al substantivului „concordanță", ci o reluare a acestuia prin intermediul unui sinonim. Acest fapt constituie o eroare de exprimare care poate fi suprimată prin excluderea din text a ultimei vocabule.

Justificăm punctul nostru de vedere prezentând sensurile termenilor în cauză:

concordanță – coincidență, echivalență, congruență;

Scanned with OKEN Scanner

congruentă – coincidentă, concordantă, corespunzătoare, echivalentă.

155. Nu toate ideile prezentate în corpul lucrării au beneficiat de o concretizare materializată.

Asemenea erorii de exprimare din textul 154, întâlnim în acest enunț alăturarea a două sinonime, așa cum rezultă din explicarea fondului lor semasiologic:

concretizare – încarnare, întruchipare, materializare, realizare;

materializată – concretizată, încarnată, întruchipată, realizată.

156. I-a confiscat prin sechestrare bunurile mobile procurate pe cale ilicită.

Explicația noțională a verbului „a confiscat" cu adaosul „prin sechestrare" constituie o eroare de exprimare deoarece acest adaos prezintă o echivalență semantică cu verbul „a confiscat". Așadar, alăturarea a doi termeni având același sens este inoportună.

157. Nu eşti, prin comportarea ta, nici la nivelul degetului cel mic de la piciorul tatălui tău.

În conținutul acestui text există agramatismul reprezentat prin dezacordul între substantivul „degetului" și adjectivul „cel mic", încălcându-se norma gramaticală care stipulează că adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină. Forma corectă este ***„celui mic"***, nicidecum, „cel mic".

158. Comportamentul său este influențat de împrejurări conjuncturale.

Grupul lexical „împrejurări conjuncturale" are numai aspect sintagmatic, dar nu îndeplinește condiția statutului de sintagmă, fiindcă adjectivul „conjuncturale" nu este un determinant al substantivului „împrejurări", ci component al unei

Scanned with OKEN Scanner

construcții pleonastice, ambii termeni având sensuri asemănătoare și generând, prin folosirea lor, o eroare de exprimare.

159. L-am găsit într-una din seri într-o stare de meditație contemplativă.

Eroarea de exprimare constă în alăturarea termenilor „contemplație" și „meditativă", termenii având sensuri asemănătoare.

Contemplație – meditație, reverie, visare.

Meditativă – contemplativă, visătoare.

Prezența adjectivului „meditativă" în conținutul textului este superfluă, substantivul „contemplație" fiind suficient pentru a înțelege mesajul enunțului.

160. Am servit astăzi un prânz copios, îmbelșugat și opulent.

Avem aici o eroare de exprimare datorită dublei repetări a calității prânzului („copios") prin folosirea sinonimelor „îmbelșugat" și „opulent", doi termeni inutili în contextul dat, fără valoare stilistică pentru acuratețea semantică a enunțului.

161. Și-a comandat un costum de haine din stofă neșifonabilă.

Folosirea determinantului „de haine" nu-și motivează prezența alături de substantivul „un costum", fiindcă acest substantiv nu necesită o completare de natură semantică. Așadar, substantivul în cauză nu este un determinant în acest context, ci o repetare a sensului cuvântului „un costum", așa cum rezultă din explicarea termenilor în speță:

costum – îmbrăcăminte bărbătească compusă din haină și pantalon (haine); îmbrăcăminte femeiască compusă din fustă și jachetă.

În concluzie, „un costum de haine" este o construcție pleonastică, deci o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

162. Aparatul miniatural expus în vitrină este o creație născocită de un localnic.

Pseudosintagma „o creație născocită" este o construcție pleonastică și se înscrie printre erorile grave de exprimare.

Termenii „o creație" și „născocită" fac parte din același compartiment lexical, având similitudini semasiologice.

Creație – invenție, născocire, plăsmuire.

Născocită – plăsmuită, inventată, scornită.

163. Credulitatea naivă i-a adus în situația să regrete comiterea unui act generos.

Adjectivul „naivă" are un fond semantic asemănător cu al substantivului „credulitate", dovedindu-se astfel superfluu în economia enunțului.

Credulitate – naivitate, simplitate, candoare, ingenuitate, inocență.

Naivă – simplă, ingenuă, inocentă, credulă.

Deci renunțarea la adjectivul „naivă" înlătură eroarea de exprimare din acest enunț.

164. Modificarea crucială considerabilă a contribuit la perfecționarea funcționării motorului.

Încorporarea adjectivului „considerabilă" în redactarea enunțului este ineficace, prezența adjectivului „crucială" fiind suficientă pentru etichetarea substantivului „modificare". Adjectivul „considerabilă" nu face decât să repete în mod inutil calificarea substantivului „modificarea", exprimată prin adjectivul „crucială".

165. Mastodontul metalic culisa glisând pe suportul cu rulmenți de la un capăt la altul al halei.

Prezența sinonimelor „culisa" și „glisând" în cuprinsul aceluiași enunț este o eroare de exprimare, fapt ce poate fi dovedit prin explicarea înțelesului celor doi termeni.

Scanned with OKEN Scanner

A culisa – a pune în mişcare, de obicei alternativă, o piesă mobilă de-a lungul unui canal făcut într-o bară dreaptă sau curbă.

A glisa – (mai ales despre piese tehnice) a aluneca, a se deplasa de-a lungul altei piese (printr-o frecare minimă); a culisa.

166. Cumpărăturile făcute erau târguieli gospodăreşti.

Ca şi în cazul textului precedent, eroarea de exprimare constă în includerea în enunț a două sinonime totale: „cumpărăturile" şi „târguieli", al doilea sinonim, raportat la semantica textului, fiind inoperant.

167. Medicul său de familie i-a prescris un remediu curativ.

Chiar dacă termenii „remediu" şi „curativ" nu sunt sinonime totale, între aceştia există o incluziune semantică – fenomen lingvistic care constă în faptul că accepția semantică a unui termen este comună şi altui termen:

remediu – (farm.) doctorie, leac, medicament;

curativ – lecuitor, tămăduitor, vindecător.

Este sesizabilă interferența de sensuri ale termenilor în discuție şi tot sesizabilă este şi eroarea de exprimare din acest enunț.

168. În toate relațiile sociale se menține o cutumă tradițională.

Termenii „cutumă" şi „tradițională" confirmă o identitate semantică. Utilizați laolaltă, aceştia constituie o eroare de exprimare.

Cutumă – consuetudine, datină, obicei, tradiție, uzanță.

Tradiție – datină, fel, obicei, rânduială, cutumă, uz, uzanță.

169. Monahul s-a apropiat de moaşte cu o cuvioşenie evlavioasă, închinându-se şi sărutându-le pios.

Vocabula „cuvioşenie" include în sfera ei semantică şi conceptul de „evlavie", ceea ce evidențiază faptul că prezența adjectivului „evlavioasă" este inoperantă şi reprezintă o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

170. Câmpia danubiană de la Dunăre este mare producătoare de cereale.

Adjectivul „danubiană" este o variantă lexicală a vocabulei „dunăreană", echivalentă semantic cu „de la Dunăre", şi nu-şi justifică prezenţa în cuprinsul enunţului. În concluzie, precizarea „de la Dunăre" rămâne inoportună pentru semantica enunţului, fiindcă era conţinută deja în adjectivul „danubiană".

171. L-am întâlnit a doua zi, dar însă nu i-am relatat întâmplarea.

Modul de redactare a frazei reliefează necunoaşterea atât a raportului de coordonare adversativă între cele două propoziţii principale ale frazei, cât şi a conjuncţiilor coordonatoare adversative, *dar, însă, ci, iar, or, ba,* fapt care a generat agramatismul din enunţ.

Din punct de vedere lexical, conjuncţiile „dar" şi „însă" sunt sinonime totale, iar din punct de vedere gramatical sunt conjuncţii coordonatoare adversative şi nu pot fi folosite împreună în acelaşi context.

172. Am fixat împreună data calendaristică pentru plecarea la mare.

Dacă studiem sfera semantică a blocului lexical „data calendaristică" observăm în ce constă eroarea de exprimare comisă în redactarea acestei propoziţii, adică folosirea alăturată a termenilor „dată" şi „calendaristică". Vocabula „dată" este suficientă pentru precizarea timpului când se produce sau urmează să se producă un eveniment, iar adjectivul „calendaristică" nu-şi motivează utilitatea în economia enunţului.

173. Punând mână de la mână, vecinii din bloc l-au înmormântat după datina tradiţională.

Componentele grupului lexical „datina tradiţională" sunt sinonime parţiale în virtutea incluziunii semantice între aceştia, iar folosirea lor laolaltă este o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

174. I-a găsit dădacă o doică din satul vecin.

„Dădacă" şi „doică" sunt sinonime totale, iar folosirea lor alăturată în acelaşi enunţ constituie o abatere de la exprimarea corectă. Pentru înlăturarea erorii, termenul „o doică" poate fi înlocuit cu „o tânără".

175. Prin dărnicie generoasă s-a bucurat de aprecierea şi respectul concetăţenilor.

Plasarea adjectivului „generoasă" alături de substantivul „dărnicie" este o inadvertenţă în redactarea textului, care a dus la comiterea unei erori de exprimare, fiindcă cei doi termeni se caracterizează prin similitudine semantică:

dărnicie – culanţă, generozitate, mărinimie;

generoasă – darnică, mărinimoasă, culantă.

176. Mi-am făcut serviciul cu dăruire şi abnegaţie.

Adaosul substantivului „abnegaţie" este superfluu, fiindcă împreună cu termenul „dăruire" formează un cuplu sinonimic total. Eliminarea din enunţ a substantivului „abnegaţie" nu afectează claritatea mesajului, iar menţinerea acestuia în text ar constitui o eroare de exprimare.

177. Cu această carte a început debutul editorial al tânărului autor.

Pentru reliefarea erorii de exprimare din acest enunţ, vom prezenta sensurile termenilor „a început" şi „debutul".

A început – a debutat, a (fost) iniţiat.

Debutul – începutul, iniţierea.

Este evidentă înrudirea semantică a acestor doi termeni, ceea ce impune înlocuirea verbului „a început" cu verbul „s-a înregistrat" (s-a confirmat), asigurându-se astfel claritatea exprimării.

178. După o lungă perioadă de suferinţă, imobilizat la pat, istoricul revoluţionar s-a stins, decedând la Palermo.

Folosirea în acelaşi enunţ a termenilor „s-a stins" şi „decedând", având statut de sinonime totale, reprezintă o eroare

Scanned with OKEN Scanner

de exprimare. Cât priveşte claritatea redactării, este evidentă inutilitatea verbului „decedând" care trebuie eliminat din text.

179. Au zorit grabnic părăsirea cazematelor spre a scăpa de bombardamente.

Similitudinea semantică între verbul „au zorit" şi adverbul „grabnic" exclude folosirea alăturată a acestor vocabule, care constituie o eroare de exprimare. Claritatea redactării acestui enunţ se asigură prin eliminarea din text a adverbului „grabnic", inutilitatea acestui termen fiind de netăgăduit.

180. A aranjat scena cu un decor ornamental.

Chiar dacă între termenii grupului lexical „un decor ornamental" există un raport de subordonare, acest grup lexical nu intră în compartimentul sintagmelor, fiindcă adjectivul „ornamental" nu poate fi considerat determinantul substantivului „decor", de vreme ce acest adjectiv provine din substantivul „ornament", sinonimul substantivului „decor". Aşadar, adjectivul „ornamental" nu-şi justifică utilitatea în conţinutul enunţului, ci reprezintă o eroare de exprimare.

181. Instanţa Curţii de Apel a pronunţat o decizie definitivă şi irevocabilă.

Toate instanţele de apel din ţară au adoptat în pronunţarea deciziei formula „definitivă şi irevocabilă", fără să-şi dea seama că aceste două adjective încadrate în formula respectivă se caracterizează prin similitudine semantică, ceea ce nu permite folosirea lor laolaltă într-o decizie/hotărâre juridică. Eroarea de exprimare este evidentă şi totodată gravă, de vreme ce este comisă de specialişti în limbajul juridic, adjectivele în speţă intrând, folosite astfel, în compartimentul lexical al pleonasmelor.

182. Comiţând acte degradante şi compromiţătoare, omul a început să-şi piardă prietenii.

Sinonimele „degradante" şi „compromiţătoare", folosite alăturat ca determinanţi ai substantivului „acte", generează o

Scanned with OKEN Scanner

eroare de exprimare de natură pleonastică. Claritatea enunțului impune înlăturarea unuia dintre cele două adjective.

183. După faptele săvârşite, lumea satului l-a considerat un dement alienat.

Sfera semantică a ultimelor două vocabule este identică. Deoarece sunt sinonime, folosirea lor alăturată este un pleonasm, deci o eroare de exprimare. Adaosul adjectivului „alienat" este inutil şi generatorul erorii de exprimare, în dauna acurateții stilistice a enunțului în cauză.

184. Masa pe care ne-au oferit-o gazdele a fost un deliciu savuros.

Enunțul conține acelaşi tip de eroare de exprimare ca în enunțul precedent (183), grupul lexical „un deliciu savuros" fiind şi el o construcție pleonastică. Eroarea poate fi ocolită prin înlăturarea adjectivului „savuros".

185. Omul de afaceri s-a hotărât să facă un demers printr-o intervenție direct la sursă.

Termenii „un demers" şi „o intervenție" sunt sinonime, iar folosirea amândurora în interiorul propoziției completive indirecte „să facă un demers printr-o intervenție direct la sursă" spre a reda aceeaşi idee reprezintă o eroare de exprimare. Redactarea corectă se realizează prin excluderea din text a substantivului cu prepoziție „printr-o intervenție".

186. După Revoluție, în țară s-a instaurat o democrație populară.

Termenul „democrație" include în sfera lui semantică şi noțiunea „populară", fapt observat în definiția acestei vocabule.

Democrație – formă politică de organizare a societății, în care puterea este exercitată în diferite feluri de masele largi ale poporului. Aşadar, enunțul conține un pleonasm care poate fi înlăturat prin eliminarea adjectivului „populară" din enunț.

Scanned with OKEN Scanner

187. În dimineața plecării noastre la munte se lăsa o ceață deasă şi compactă, voalând defileul Oltului şi îngreunând rularea autoturismelor.

Sinonimele totale „deasă" şi „compactă", cu funcții de atribute, folosite laolaltă, au generat eroarea de exprimare numită numită pleonasm. Această eroare poate fi eliminată prin renunțarea la adjectivul „compactă".

188. Iepurele a ieşit deodată brusc în fața vânătorului.

Adverbele „deodată" şi „brusc" marchează ideea de spontaneitate a acțiunii redate de verbul „a ieşit". Prezența în text a celor două adverbe care sunt sinonime totale reprezintă o eroare de exprimare. O exprimare corectă se realizează prin eliminarea unuia dintre adverbele în cauză.

189. Rulând cu viteză excesivă, a devansat un automobil depăşindu-l neregulamentar şi circulând pe contrasens.

Eroarea de exprimare constă în repetarea acțiunii exprimate de verbul „a devansat" prin folosirea gerunziului „depăşind", a cărui prezență nu contribuie la clarificarea mesajului, ci la estomparea lui.

190. A început campania pentru deratizarea şoarecilor.

Substantivul „deratizarea" denumeşte „acțiunea de stârpire a şoarecilor sau şobolanilor prin otrăvire cu substanțe chimice sau prin culturi microbiene". Aşadar, acest termen face trimitere semasiologică la rozătoare, care fac obiectul mesajului. Deci, prezența substantivului „şoarecilor" se dovedeşte inoperantă şi constituie o eroare de exprimare.

191. Comunicatul de presă l-a derutat, descumpănindu-l peste măsură.

Verbele „a derutat" şi „descumpănind" au fond semantic asemănător şi folosirea lor în redactarea enunțului nu întăreşte

Scanned with OKEN Scanner

ideea comunicării, ci încarcă textul cu un element lexical superfluu, ceea ce constituie, evident, o eroare de exprimare.

192. A asistat, din curiozitate, la un descântec magic.

Cuvântul „magic" alăturat substantivului „descântec" este o eroare de exprimare denumită pleonasm.

Descântec – farmec, magie, vrajă, vrăjitorie.

Magic – vrăjitoresc, fermecător, încântător.

193. El este un descendent, coborâtor dintr-o familie nobiliară.

Termenii „descendent" şi „coborâtor" conţin o similitudine semasiologică, de aceea trebuie evitată folosirea lor alăturată în actul comunicării, spre a evita comiterea unei erori de exprimare.

Descendent – coborâtor, urmaş, odraslă.

Coborâtor – descendent, odraslă, urmaş.

194. Noul sistem social a desfiinţat total iobăgia.

Adverbul „total" reia ideea exprimată de verbul „a desfiinţat" fără să-şi justifice utilitatea în economia enunţului, privind claritatea exprimării. Sub aspect semantic, între cei doi termeni există un raport de includere (al doilea termen este conţinut în definiţia celui dintâi), ceea ce exclude folosirea lor alăturată într-o propoziţie. Explicarea sensurilor termenilor respectivi reliefează acest defect stilistic: *a desfiinţa* – a abroga, a anula, a infirma, a invalida, a suprima, a înlătura în totalitate; *total* – complet, exhaustiv, integral, absolut, deplin, în totalitate.

195. Luându-se de băutură, trăia într-o desfrânare dezmăţată.

Pseudosintagma „desfrânare dezmăţată" nu aduce nicio contribuţie calitativă la semantica enunţului. Dimpotrivă, este o eroare de exprimare, fiindcă al doilea termen îl reia inutil pe primul. Astfel de construcţii se găsesc într-un stadiu de generalizare în masa vorbitorilor.

Scanned with OKEN Scanner

196. A acceptat cu greu să-i acorde o despăgubire compensatorie.

Cuvintele care alcătuiesc grupul lexical „o despăgubire compensatorie" au un fond semantic corespondent, fapt care impune eliminarea adjectivului „compensatorie" din enunț, deci eludarea erorii de exprimare.

197. A acceptat o composesiune a terenului prin devălmăşie.

Termenii „composesiune" şi „devălmăşie" sunt sinonime totale, neexistând nicio pondere semantică la vreunul dintre ei. Această asemănare semantică între ei este un argument să nu-i folosim împreună într-un enunț. Specificația „prin devălmăşie" raportată la termenul „composesiune" este inoperantă, deci nu-şi justifică prezența în redactarea enunțului. Convingerea vorbitorului, pe deplin nejustificată din punct de vedere semantic şi vulnerabilă, totodată, că prin alăturarea a doi termeni aparținând aceleiaşi sfere semantice întăreşte ideea mesajului din enunț, este o eroare de exprimare.

198. L-a slujit toată viața cu devotament fidel.

Devotamentul față de o persoană nu poate fi decât fidel, atribut care există în conținutul noțional al acestui termen. Aşadar, folosirea adjectivului „fidel" alături de substantivul „devotament" încalcă cele mai elementare reguli de exprimare corectă.

199. Ocuparea unei funcții în specialitatea lui era un deziderat dorit din adâncul sufletului.

Eroarea din acest enunț este pleonasmul rezultat din alăturarea termenilor „deziderat" şi „dorit", bogați în denotații similare prin care se confirmă eroarea de exprimare: *deziderat* – cerere, cerință, dorință, exigență, doleanță; *dorit* – jinduit, râvnit, țintit, poftit.

Scanned with OKEN Scanner

200. Veselia noastră s-a manifestat printr-o dezlănțuire furtunoasă.

Prin semnificația componenților, grupul lexical „dezlănțuire furtunoasă" reprezintă o construcție pleonastică și nu o sintagmă, deci o eroare de exprimare, fiindcă o „dezlănțuire" nu poate fi decât „furtunoasă".

201. Mama şi-a dezmierdat copilaşul alintându-l ca să înceteze plânsul.

Verbele „a dezmierdat" și „alintând" sunt termeni uzuali, de largă circulație, cunoscuți deci în suficientă măsură de vorbitori. Totuși, se întâlnesc folosiți contiguu în redactarea unor enunțuri, generând, așadar, erori de exprimare. Că cei doi termeni sunt sinonime totale și nu pot fi folosiți alăturat, o confirmă denotația fiecăruia: *a dezmierda* – a alinta, a mângâia, a giugiuli; *a alinta* – a dezmierda, a mângâia, a giugiuli.

202. Bogăția poate duce de cele mai multe ori la dezumanizarea omului.

În sfera semantică a substantivului „dezumanizare" este inclusă și noțiunea de „uman" („care ține de om sau de vorbire, privitor la om sau la omenire, caracteristic omului sau omenirii; omenesc"), situație lingvistică în virtutea căreia acest termen nu poate fi folosit alături de substantivul „omului", fapt ce reprezintă o dublare incompatibilă cu redactarea corectă a unui text.

203. Ştirea unui iminent seism s-a difuzat răspândindu-se prin mass-media.

Vorbitorul, dorind să accentueze acțiunea verbului-predicat „s-a difuzat", a considerat utilă prezența gerunziului „răspândindu-se", fapt care constituie o eroare de exprimare evitabilă prin eliminarea gerunziului din text.

204. Oratorul a folosit digresiuni şi divagații pe parcursul amplului său discurs.

Eroarea de exprimare este cu atât mai vulnerabilă, cu cât termenii „digresiuni" și „divagații" se caracterizează printr-o

Scanned with OKEN Scanner

identitate semantică totală: *digresiune* – divagație, excurs; *divagație* – digresiune, excurs.

205. Angajații sunt cuprinşi de dihonii şi animozități din cauza salariilor substanțiale şi diferențiate.

Termenii „dihonii" şi „animozități" folosiți pentru a reda o situație litigioasă prezintă o consimilitudine semasiologică şi constituie o eroare de exprimare. Deci, inutilitatea prezenței substantivului „animozități" în enunț este evidentă.

206. Analiza sângelui a stabilit diminuarea şi împuținarea numărului de globule albe.

Pleonasmul rezultat din folosirea alăturată a unor termeni similari din punct de vedere semantic, „diminuarea" şi „împuținarea", confirmă prezența unei erori de exprimare în conținutul acestui enunț. Se impune, aşadar, eliminarea din enunț a substantivului „împuținarea".

Diminuare – descreştere, împuținare, micşorare, reducere, scădere.

Împuținare – diminuare, descreştere, reducere, scădere, micşorare.

207. Un bal îți oferă câteva ore de distracție şi agrement.

Denotațiile similare ale termenilor „distracție" şi „agrement" exclud folosirea lor alăturată în redactarea unui enunț pentru a ocoli o eroare de exprimare. Din punct de vedere semantic, termenii în cauză sunt sinonime totale:

distracție – agrement, amuzament, divertisment, plăcere;

agrement – distracție, amuzament, plăcere, divertisment.

208. Delegatul îşi încasa lunar diurna zilnică.

Pentru reliefarea erorii de exprimare întâlnite în acest enunț, prezentăm *in extenso* semnificațiile termenului „diurnă".

Diurnă – 1. Indemnizație plătită cuiva pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare în altă localitate în interes de serviciu. 2. Sumă zilnică plătită unui zilier.

Scanned with OKEN Scanner

Aşadar, în contextul noţional al termenului în discuţie se include şi însuşirea exprimată de adjectivul „zilnică", ceea ce demonstrează că grupul lexical „diurna zilnică" este o construcţie pleonastică, deci o eroare de exprimare.

209. Culorile sunt dispuse într-o diversitate felurită de nuanţe, dând picturii expresivitate şi forţă sugestivă.

Ideea de felurime a nuanţelor culorilor este încorporată în sfera semantică a substantivului „diversitate", iar alăturarea termenilor „diversitate" şi „felurită" reprezintă incompatibilitate stilistică şi totodată o eroare de exprimare.

210. Copiii înscrişi la concursul de natație au arătat o docilitate obedientă.

Adjectivul „obedientă" nu îmbogăţeşte semantica substantivului „docilitate", deci nu poate fi considerat un determinant al acestuia, spre a încadra grupul lexical „o docilitate obedientă" în categoria sintagmelor. Cât priveşte sensul, termenul „obedientă" face parte din sfera semantică a substantivului „docilitate", iar alăturarea acestor doi termeni constituie o eroare de exprimare, un pleonasm.

Docilitate – ascultare, cumințenie, supunere, obedienţă.

Obedientă – ascultătoare, bună, docilă, supusă.

211. Podul caselor de la ţară este, în general, din duşumea de scândură.

Eroarea de exprimare rezultă din alăturarea substantivelor „duşumea" şi „scândură", care nu se diferenţiază semasiologic.

Duşumea – pardoseală, podea, scândură, podină.

Scândură – duşumea, podea, podină. Menţinerea în enunţ numai a unuia dintre cele două substantive desfiinţează eroarea.

212. Poetul i-a dedicat o eglogă idilică.

Din perimetrul semantic al substantivului „eglogă" face parte şi noţiunea de „idilă", aşa cum se confirmă în semnificaţiile termenilor respectivi: *eglogă* – mic poem pastoral asemănător

Scanned with OKEN Scanner

idilei; *idilică* – ce se petrece ca într-o idilă, bucolică, pastorală. Rezultatul alăturării acestor doi termeni din enunț este un pleonasm care constituie o eroare de exprimare și care poate fi desființat prin eliminarea ultimei vocabule din enunț.

213. Eroilor care şi-au apărat glia cu prețul vieții le aducem un elogiu laudativ când aniversăm Ziua Eroilor.

Adjectivul „laudativ" este, de fapt, o dublare a semnificației substantivului „elogiu". Cei doi termeni fiind alăturați în conținutul enunțului, reprezintă o eroare de exprimare. Menționarea în enunț numai a substantivului „elogiu" este suficientă pentru corectitudinea exprimării.

214. Stilul emfatic şi bombastic folosit pe alocuri în roman a fost dezavuat de critica literară.

Adjectivele „emfatic" şi „bombastic", concretizate prin congruență semantică, reprezintă o eroare de exprimare prin alăturarea lor în redactarea enunțului. Al doilea adjectiv repetă însuşirea stilului exprimată de primul adjectiv, fără să-l determine în vreun fel. Eroarea se elimină prin suprimarea adjectivului „bombastic", inutil în economia textului.

215. În sala de recepție a aeroportului, înaltul demnitar le-a adresat o alocuțiune encomiastică şi elogioasă pentru contribuția adusă la promovarea relațiilor diplomatice între cele două țări.

Sinonimele totale „encomiastică" şi „elogioasă" sunt folosite eronat împreună, ca determinanți ai substantivului „o alocuțiune" şi considerate însuşiri ale determinantului. Eroarea de exprimare rezultă din necunoaşterea semnificației neologismului „encomiastic" („elogios, laudativ"), şi poate fi înlăturată prin eliminarea adjectivului „elogioasă" din text.

216. Exploratorii au pornit la drum cu entuziasm şi însuflețire.

Complementele circumstanțiale de mod „cu entuziasm şi însuflețire" sunt exprimate prin două sinonime totale. Dintre

Scanned with OKEN Scanner

acestea, al doilea este inoperant în semantica enunțului, generând o eroare de exprimare.

217. Asta nu e altceva decât o epatare şocantă.

Eroarea de exprimare de aici este folosirea adjectivului „şocantă" ca determinant al substantivului „o epatare", ambii termeni suferind o congruență semantică: *epatare* – şocare; *şocantă* – epatantă.

Corectitudinea exprimării se va asigura prin eliminarea din enunț a adjectivului „şocantă", care nu poate fi determinant al substantivului „o epatare", ci o repetare pleonastică a acestuia.

218. Depilarea părului o preocupă uneori.

Folosirea vocabulei „părului" ca determinant al substantivului „depilarea" constituie o eroare de exprimare evidentă, fiindcă în semnificația vocabulei menționate se include şi ideea de păr.

Depilare – acțiunea de a îndepărta părul de pe corp sau de pe față (smulgându-l sau distrugându-l cu ajutorul razelor Rœntgen, al unor pensete speciale sau al substanțelor depilatoare), în scop igienic sau estetic; epilare.

219. Fratele profesorului era mai intelectual, mărturie stând sumedenia operelor ştiințifice publicate.

Alături de alte adjective (cum ar fi: optim, superior, inferior, colosal, uriaş), adjectivul „intelectual" nu are grad de comparație, având sensul „persoană care posedă o pregătire de specialitate temeinică".

Din dorința de a-i diferenția din punct de vedere intelectual pe cei doi frați, se comite o eroare de exprimare.

220. Sursele de informare le-a menționat în epilogul final al cărții.

Grupul lexical „epilogul final" este o construcție pleonastică rezultată din alăturarea a doi termeni caracterizați prin concordanță semantică şi generând o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

Epilog – parte finală a unor lucrări literare în care autorul își rezumă concluziile, subliniază anumite idei din opera sa și face cunoscută evoluția personajelor sale; încheiere. Ideea de final există în conceptul de epilog.

221. A făcut o escapadă aventuroasă.

Termenul „escapadă" înseamnă „aventură", deci adjectivul „aventuroasă" nu poate fi un determinant al substantivului „escapadă". Termenii sunt congruenți din punct de vedere semantic: *escapadă* – ieșire, uneori nepermisă, ascunsă și riscantă, de scurtă durată, cu scopul de a petrece o aventură; *aventuroasă* – plină de aventuri, îndrăzneață, nepermisă și riscantă.

222. Esența fundamentală a seismului constă în magnitudinea lui.

„Esența fundamentală" nu este o sintagmă propriu-zisă, iar adjectivul „fundamentală" nu poate fi un determinant al substantivului „esența", din moment ce termenii grupului lexical respectiv sunt în raport strâns de coincidență semantică, fapt ce reiese din denotațiile acestora: *esență* – ceea ce exprimă stabilul și fundamentalul din obiecte și din fenomene, natura lor internă, ascunsă; latura lor care nu este dată sau perceptibilă nemijlocit; *fundamentală* – de bază, principal, esențial. Așadar, presupusa sintagmă este o construcție pleonastică, deci o eroare de exprimare.

223. A luat din stofa aleasă un eșantion de probă.

Eșantion – cantitate mică luată dintr-un produs, pentru a da posibilitatea să se examineze felul, calitatea sau valoarea produsului; probă, mostră.

Probă – obiect dintr-o serie de obiecte identice sau cantitate mică dintr-un material care poate servi la determinarea unor caracteristici ale obiectelor respective sau ale întregului material din care fac parte; eșantion, mostră.

Semnificațiile celor doi termeni conduc la concluzia precisă că folosirea lor alăturată într-un enunț este o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

224. Competițiile sportive sunt urmărite cu interes de un public eterogen şi variat.

Adjectivele „eterogen" şi „variat" sunt sinonime totale, iar considerarea lor drept determinanți ai substantivului „un public" constituie o eroare de exprimare. Faptul că aceste două adjective echivalente semantic sunt folosite alăturat le plasează în zona pleonasmului care afectează corectitudinea textului.

225. Schimbul documentelor diplomatice a avut loc după o etichetă şi un protocol conforme cu importanța momentului.

Substantivele „etichetă" şi „protocol" se particularizează prin coincidență semantică şi creează o eroare de exprimare dacă sunt folosite alăturat în redactarea unui enunț, situație existentă în textul de față.

Etichetă – ceremonial, ceremonie, protocol, regulă, ritual, rânduială, tipic.

Protocol – ceremonial, ceremonie, protocol, regulă, ritual, rânduială, tipic.

Semnificațiile acestor termeni le confirmă statutul: sinonime totale.

226. Poate că aveți cumva eventual o bujie de rezervă.

În acest enunț s-au inclus, printr-o redactare neatentă, adverbele „cumva" şi „eventual", care nu-şi justifică prezența alăturată în propoziția subordonată din text, fiindcă sunt sinonime şi, considerate împreună, generează o eroare de exprimare: *cumva* – eventual, poate; *eventual* – poate, cumva.

227. Cel întrebat a exagerat excesiv relatarea, înflorind-o cu elemente născocite.

Adverbul „excesiv" este plasat superfluu alături de verbul „a exagerat", fiindcă acest adverb include în semnificația lui şi ideea de exagerare: *excesiv* – exagerat, hiperbolic, exorbitant. Prezența acestui adverb în enunț alături de verbul „a exagerat" reprezintă o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

228. În depozit există un excedent suplimentar din recolta anului precedent.

Componentele grupului lexical „un excedent suplimentar" se abat de la logica exprimării, constituind o eroare de exprimare. Nu trebuie folosiți alăturat doi termeni cu similitudini semantice: *excedent* – plus, prisos, adaos, supliment; *suplimentar* – adițional, întregitor, complementar, excedentar. Termenul „suplimentar" repetă sub altă formă noțiunea exprimată de termenul „exeedent". Eliminarea acestei vocabule din text înlătură eroarea de exprimare conținută în grupul lexical în cauză.

229. Medicamentul prescris de medic excită şi stimulează pofta de mâncare.

Acțiunea de a activa o funcție este redată prin vorbele „excită" şi „stimulează", a căror folosire laolaltă generează o eroare de exprimare, fiindcă cele două verbe se particularizează prin același fond semasiologic: *excită* – activează, stimulează, aţâță; *stimulează* – excită, activează, aţâță.

Semnificațiile acestor termeni le confirmă calitatea de sinonime totale, de aceea nu-şi justifică prezența în enunț decât unul dintre ei.

230. După începerea celui de-Al Doilea Război Mondial, mulți români s-au expatriat emigrând în Occident.

Pentru explicarea redactării din acest enunț sunt necesare câteva noțiuni lexicale complementare raportate la fenomenul paronimiei. Termenii „emigrând" şi „imigrând" sunt paronime şi totodată antonime.

A emigra – a pleca din patrie şi a se stabili în altă țară; a se expatria.

A imigra – a veni într-o țară străină pentru a se stabili aici.

Din explicațiile prezentate rezultă limpede că „s-au expatriat" şi „emigrând" sunt sinonime totale, iar folosirea lor alăturată este o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

231. I-a explicat clarificator procedeul de rezolvare a acestei probleme de trigonometrie.

Adverbul „clarificator" are afinitate de sens cu verbul „a explicat", după cum reiese din definițiile termenilor în cauză.

Clarificator – edificator, explicativ, lămuritor.

A explicat – a clarificat, a lămurit, a desluşit.

De aceea, „clarificator" nu poate fi precedat de verbul menționat fără să se comită o eroare de exprimare.

232. Invadatorii au exterminat în masă populația paşnică.

Sfera semantică a verbului „au exterminat" cuprinde şi semnificațiile locuțiunii adverbiale „în masă": *a extermina* – a distruge, a nimici, a masacra, a nimici cu totul, a ucide, a stârpi; *în masă* – în număr mare, cantitate mare de ceva (în raport cu restul ansamblului). Este evidentă inutilitatea folosirii locuțiunii adverbiale care, prin prezența ei în cuprinsul enunțului, generează o eroare de exprimare. Considerat în ansamblu, grupul lexical „au exterminat în masă" este o construcție pleonastică, deci o abatere de la vorbirea corectă.

233. Ezitarea indecisă a noului client să cumpere obiectul ales l-a pus pe vânzător într-o situație jenantă.

Termenii „ezitare" şi „indecisă" prezintă semnificații apropiate, care se pot suplini reciproc fără să fie necesară prezența amândurora pentru exprimarea aceleiaşi idei. Folosiți împreună, constituie o eroare de exprimare.

234. În afaceri, partenerii au dovedit un fair-play loial.

Neologismele „fair-play" şi „loial", cu etimoane diferite (englez şi francez), prezintă similitudini semantice, o particularitate care exclude folosirea lor alăturată într-un enunț: *fair-play* – acceptare şi respectare loială a regulilor (într-un joc, într-un sport, în afaceri); *loial* – care îşi îndeplineşte obligațiile asumate; sincer, cinstit, loial.

Scanned with OKEN Scanner

235. Aplaudat de tribunele în picioare, sportivul luase obiceiul să răspundă, la interviuri, cu fală şi infatuare.

Includerea sinonimelor „fală" şi „infatuare", raportate la aceeaşi idee, contravine normelor limbii corecte, folosirea lor în mod alăturat constituind o eroare de exprimare. Semnificaţiile celor doi termeni confirmă calitatea lor de sinonime totale: *fală* – aroganţă, fudulie, infatuare, înfumurare, îngâmfare, mândrie; *infatuare* – aroganţă, fală, fudulie, înfumurare, mândrie, semeţie.

236. Cu timpul, se generalizase moda rochiilor cu falduri şi godeuri.

Asemenea textului precedent (235), eroarea de exprimare rezultă din folosirea a două sinonime totale pentru exprimarea aceleiaşi noţiuni: *falduri* – creţuri, cute, godeuri, pliseuri; *godeuri* – creţuri, cute, falduri, pliseuri.

237. Pentru omul de afaceri falimentul şi bancruta au fost cauzele care l-au determinat să-şi închidă banca.

Vorbitorul neatent a comis o eroare de exprimare prin folosirea laolaltă a sinonimelor totale „falimentul" şi „bancruta", care nu contribuie în niciun fel la claritatea enunţului.

238. Omul pe care ţi l-am prezentat în curtea bisericii este un bigot fanatic.

Adjectivul „fanatic", prin semnificaţia lui asemănătoare cu a substantivului „bigot", nu-şi justifică prezenţa. Folosirea lui în acest context reprezintă o abatere de la normele limbii corecte, deci o eroare de exprimare, termenii în cauză fiind sinonime totale: *fanatic* – bigot, habotnic; *bigot* – fanatic, habotnic.

239. Datorită unui comportament ieşit din comun, l-au bănuit de fariseism şi duplicitate.

Bogăţia semasiologică a termenilor „fariseism" şi „duplicitate" augmentează interdicţia folosirii laolaltă a acestora într-un enunţ în vederea evitării unei erori de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

Fariseism – duplicitate, falsitate, fățărnicie, ipocrizie, minciună, viclenie.

Duplicitate – falsitate, fățărnicie, ipocrizie, minciună, prefăcătorie, viclenie.

240. Cu timpul, faraonul, amator de vizite neanunțate, a devenit pentru amfitrioni un musafir fastidios şi plictisitor.

În general, necunoaşterea sinonimiei care există între două sau mai multe cuvinte cu forme diferite şi care se pot înlocui unul prin celălalt în cadrul aceluiaşi context fără să-i afecteze înțelesul este sursa comiterii erorii de exprimare.

În textul de față, adjectivele „fastidios" şi „plictisitor" sunt sinonime şi nu pot fi folosite împreună în acelaşi context: *fastidios* – anost, plictisitor; *plictisitor* – anost, fastidios.

241. Exteriorul fațadei dă clădirii un aspect dezolant.

„Exteriorul fațadei" nu este o construcție sintagmatică, ci una pleonastică, între cei doi termeni existând o congruență semantică, generatoarea unei erori de exprimare. Componentele construcției sunt sinonime totale şi nu trebuie folosite împreună într-un enunț: *exteriorul* – fațadă, față; *fațadă* – exterior, față.

242. Copilaşul se făleşte mândrindu-se cu o minge roşie, mare, foarte elastică şi cu desene colorate strident.

Verbele „se făleşte" şi „mândrindu-se" exprimă două acțiuni, dintre care a doua acțiune, presupusă diferită, „mândrindu-se", are loc concomitent cu prima acțiune, „se făleşte". Agramatismul comis aici rezultă din confundarea elementului predicativ suplimentar, „mândrindu-se", cu complementul circumstanțial de mod, fără să se aibă în vedere similitudinea semasiologică dintre cei doi termeni: *se făleşte* – se fudulește, se laudă, se mândreşte; *mândrindu-se* – fălindu-se, fudulindu-se, lăudându-se.

243. Zidarul a fățuit peretele proaspăt zidit drişcuindu-l până la înlăturarea oricărei neregularități.

Aceleaşi erori ca în textul precedent (242) s-au strecurat şi în acest enunț: un agramatism prin confundarea elementului

Scanned with OKEN Scanner

predicativ suplimentar, „drişcuindu-(l)“, cu un complement circumstanţial de mod, şi o eroare de exprimare prin folosirea laolaltă a sinonimelor „a făţuit“ şi „drişcuindu-(l)“: *a făţuit* – a drişcuit; *drişcuindu-l* – făţuindu-l.

244. Despre acest lingvist criticii au recunoscut că este un autor fecund şi prolific, opera lui însumând câteva zeci de titluri.

Sinonimele parţiale „fecund“ şi „prolific“ nu pot fi folosite împreună în acelaşi context fără a se comite o eroare de exprimare. Raportate la semnificaţiile identice, acestea sunt sinonime totale: *fecund* – prolific, productiv; *prolific* – fecund, productiv. În schimb, raportate la toate semnificaţiile, sunt sinonime parţiale: *fecund* – prolific, (pop. şi fam.) sămânţos, (înv. şi reg.) plodicios, rodnic, fertil, bogat, gras, mănos; *prolific* – fecund, productiv, prăsitor, (fam.) puios, rodnic. Cât priveşte folosirea împreună a acestor sinonime, aceasta este condiţionată de mesajul textului.

245. Minerii au intrat în mină cu felinare şi lămpaşe ca să-l caute pe ortacul dispărut.

Cei doi termeni, „felinarul“ şi „lămpaşul“, denumesc dispozitive pentru iluminat, portative sau fixe, deci sunt sinonime totale, şi de aceea nu pot fi folosite împreună într-un enunţ. Nerespectarea acestei norme generează o eroare de exprimare.

246. Am asistat la festivitatea solemnă de premiere a olimpicilor matematicieni, fizicieni ş.a.

Substantivul „festivitatea“ nu poate avea ca determinant adjectivul „solemnă“, deoarece termenii sunt sinonime, iar folosirea lor alăturată constituie un pleonasm, deci o eroare de exprimare ce poate fi evitată prin renunţarea la unul dintre ei.

247. La marginea flancului drept al unităţii au fost amplasate o baterie de artilerie grea şi un brand de 120 mm.

Margine – aripă, capăt, coastă, flanc.
Flanc – aripă, capăt, coastă, margine.

Scanned with OKEN Scanner

Substantivul „flanculuі“ nu poate fi determinantul substantivului „marginea“. Folosirea lor alăturată este o eroare de exprimare fiindcă cele două substantive sunt sinonime. Ori primul sinonim, ori al doilea este superfluu în conținutul enunțului.

248. Preopinentul, un om flecar şi guraliv de felul lui, nu prea era luat în seamă de grupul care comenta meciul.

Semantic, adjectivele „flecar“ şi „guraliv“ exprimă acelaşi calificativ întrucât sunt sinonime totale. Deci, prezența lor în acelaşi enunț este o eroare de exprimare.

249. Declarația detaliată a criminalului l-a frapat surprinzându-l pe anchetator.

Verbele „a frapat“ şi „surprinzându(-l)“, fiind sinonime, nu pot fi disociate cât priveşte acțiunile exprimate, iar gerunziul „surprinzându(-l)“ nu poate fi confundat cu elementul predicativ suplimentar prin considerarea acțiunii acestui verb la gerunziu ca fiind concomitentă cu acțiunea verbului-predicat „a frapat“. O astfel de interpretare este un agramatism, iar folosirea celor două verbe laolaltă este, evident, o eroare de exprimare, deoarece verbul „surprinzându(-l)“ nu poate fi un determinant al verbului-predicat „a frapat“.

250. Şi-a asigurat plantația de căpşuni cu un gard împrejmuitor.

Termenul „gard“ include în sfera lui semantică şi semnificația adjectivului „împrejmuitor“. Acest cuvânt nu poate avea rolul de determinant al substantivului „gard“, iar folosit alături de acesta constituie o eroare de exprimare.

251. Urmează în continuare un program folcloric.

Grupul lexical „urmează în continuare“ se abate de la normele unei exprimări corecte prin folosirea succesivă a doi termeni congruenți din punct de vedere semantic. Altfel spus, verbul „urmează“ include în sfera lui semantică şi sensul

Scanned with OKEN Scanner

locuțiunii adverbiale „în continuare". Aşadar, locuțiunea adverbială în cauză se dovedeşte inoperantă, iar alăturarea ei la verbul „urmează" constituie o eroare de exprimare.

252. Repetă din nou enunțul problemei pentru clarificarea datelor.

Semnificația locuțiunii adverbiale „din nou" („încă o dată, iar") rezidă şi în sfera semantică a verbului „repetă" („spune încă o dată, citeşte din nou"), ceea ce exclude folosirea celor două unități în mod alăturat.

253. Continuă mai departe elaborarea proiectului, ca să-l poți prezenta la termen.

Expresia „mai departe" înseamnă „în continuare, înainte". Semantica acestei expresii are puncte de convergență cu semantica verbului „continuă", şi nu trebuie folosite laolaltă întrucât generează o eroare de exprimare.

254. Opreşte-te pe loc până trece toată coloana de autobuze!

Verbul „opreşte" include în sfera lui semantică şi semnificația locuțiunii adverbiale „pe loc" („stând nemişcat, fără a se deplasa"). Locuțiunea adverbială este deci inutilă în cadrul enunțului şi se impune eliminată pentru a înlătura o eroare de exprimare.

255. Eu o să continuu a te servi de câte ori vei apela la mine.

Agramatismul din acest enunț constă în necunoaşterea formei corecte a verbului „a continua", la indicativ, prezent, persoana I, singular: ***„eu continui"***[1], spre deosebire de verbele „a extenua", „a atenua", care au sufixul „-ez" („extenuez, atenuez"). În virtutea acestei norme gramaticale, verbul „a continua" are la modul conjunctiv forma „să continui", iar la viitor, formă populară, „o să continui".

---

[1] Vezi DOOM[2] /2005

Scanned with OKEN Scanner

Dacă până la apariţia noilor norme ortografice, statuate în DOOM[2] (2005) noi, profesorii, îndrumam elevii să nu mai spună „eu continui“, ci „eu continuu“, acum nu mai e nicio problemă.

256. Tunelurile de pe Valea Oltului sunt prevăzute cu gabarit şi dimensiune raportate la înălţimea locomotivelor.

Termenii „gabarit“ şi „dimensiune“ sunt sinonime totale: *gabarit* – volum, dimensiune; *dimensiune* – volum, gabarit. Deci, nu pot fi folosite alăturat pentru a reda aceeaşi idee. Corectitudinea exprimării se asigură prin eliminarea din enunţ a unuia dintre cele două sinonime.

257. La vânzarea produselor sale, comerciantul este obligat să adauge în plus TVA-ul.

Exprimarea corectă exclude prezenţa în enunţ a verbului „să adauge“ şi a locuţiunii adverbiale „în plus“. Aceste două unităţi morfologice sunt caracterizate prin similitudine semantică: *a adăuga* – a pune peste..., a da în plus, a face să sporească; *în plus* – peste ceea ce este obişnuit, pe lângă aceasta, pe deasupra. Mai mult, noţiunea de „adăugat“ există deja în abrevierea TVA (taxă pe valoare adăugată). De aceea, pentru ca mesajul enunţului în speţă să fie corect, se impune excluderea locuţiunii adverbiale „în plus“ şi a verbului „să adauge“ şi înlocuirea lor cu un verb din altă sferă semantică: „să menţioneze“ („să precizeze“, „să fixeze“ etc.).

258. Au revenit, din nou, la locul faptei pentru informaţii suplimentare.

Verbul „revenim“ şi locuţiunea adverbială „din nou“ au particularităţi semantice comune, motiv pentru care nu pot fi folosite împreună în enunţ fără să afecteze exprimarea corectă a acestuia. Verbul „revenim“ are în componenţa lui semantică şi explicaţia locuţiunii adverbiale „din nou“.

A reveni – a veni din nou, a apărea iar.

Din nou – încă o dată, iarăşi.

De altfel, prefixul „re-“ este un element de derivare cu sens iterativ. Dacă îl adăugăm verbului „venim“, se obţine derivatul „revenim“.

Scanned with OKEN Scanner

259. Îți restitui înapoi tratatul de lingvistică fiindcă mi-am terminat lucrarea de licență.

Verbul „restitui" și adverbul „înapoi" se particularizează printr-o similitudine semantică aproape totală, așa încât folosirea ambilor termeni în enunț, în mod succesiv, este o abatere de la corectitudinea exprimării.

260. La plângerea adresată IPJ-ului Argeș am atașat fotografia fetei cea dispărută.

În acest context s-a strecurat un agramatism comis din necunoașterea acordului adjectivului și articolului demonstrativ adjectival în gen, număr și caz cu substantivul determinat. În loc de „cea dispărută", corect se spune ***„celei dispărute"***.

261. S-au îngrămădit la un loc să asculte cuvântul deputatului.

Locuțiunea adverbială „la un loc" reia ideea exprimată de verbul „s-au îngrămădit" („s-au adunat la un loc") și nu aduce nimic nou la semantica enunțului. Așadar, nu-și justifică prezența în interiorul contextului, deci reprezintă o abatere de la exprimarea corectă.

262. Au intrat înăuntru în vârful picioarelor, ca să nu stânjenească predicatorul din amvon.

Prezentăm semnificațiile verbului și adverbului de la începutul textului, spre a scoate în relief inoportunitatea prezenței adverbului alături de verb: *a intra* – a trece din afară înăuntru, a merge dintr-un loc deschis într-un loc închis; *înăuntru* – în interior.

Pentru corectitudinea exprimării se impune eliminarea adverbului „înăuntru" din text.

263. Ascensiunea în susul muntelui este periclitată de prezența viperelor.

Atributul substantival genitival „în susul muntelui" nu-și justifică folosirea în interiorul enunțului întrucât se află într-un raport de afinitate semasiologică cu substantivul „ascensiunea",

Scanned with OKEN Scanner

dovedindu-se un element lexical superfluu în economia textului şi, prin urmare, o eroare de exprimare.

264. I-au analizat linia genealogică ascendentă, de la fiu la tată.

Adaosul „de la fiu la tată" este inoperant în accepţia semantică a enunţului, deoarece linia genealogică este ascendentă de la fiu la tată şi descendentă de la tată la fiu. Excluderea adăosului din finalul enunţului asigură corectitudinea exprimării.

265. I-a reproşat obiectând că actul de vânzare-cumpărare prevede o clauză a cărei nerespectare atrage după sine rezilierea actului.

„A reproşa" şi „a obiecta" conţin semnificaţii asemănătoare: *a reproşa* – a imputa, a obiecta, a protesta; *a obiecta* – a demonstra, a reproşa. Aşadar, folosirea celor doi termeni în acelaşi context pentru a exprima o unică idee este o eroare de exprimare. Deci, gerunziul „obiectând" se impune eliminat din text pentru a se asigura claritate stilului.

266. A fost sancţionat pentru înstrăinarea şi alienarea unui bun.

Ceea ce constituie o eroare a exprimării este folosirea alăturată a substantivelor „înstrăinarea" şi „alienarea", care au un fond semantic identic, fiind sinonime totale.

267. Au deviat un braţ al râuleţului abătându-l spre plantaţia de orez.

Sinonimele totale „au deviat" şi „abătându(-l)" lezează coerenţa exprimării, intenţia vorbitorului de a accentua ideea devierii apei fiind exprimată printr-o redactare ambiguă, iar folosirea în acest scop a unui sinonim alăturat nefiind operantă. Dimpotrivă, prin acest procedeu s-a creat o eroare de exprimare.

268. La rezolvarea problemelor mai dificile dovedeşte abilitate destoinică.

Adjectivul „destoinică" nu îndeplineşte un rol determinativ (în concluzie nici funcţie atributivă) pe lângă substantivul

Scanned with OKEN Scanner

„abilitate“ fiindcă termenii la care ne referim se particularizează prin identitate semantică. Prezența în context a pseudodeterminantului „destoinică“ este o eroare de exprimare.

269. Toate costumele le păstrează în garderoba de haine.

Sintagma „de haine“ nu poate fi considerată un determinant al substantivului „garderoba“, deoarece în sfera semantică a substantivului „garderobă“ intră și semnificația substantivului cu prepoziție „de haine“.

Garderobă – 1. (s.n.) Dulap în care se păstrează haine și alte obiecte de îmbrăcăminte. 2. (s.f.) Loc special amenajat în holul sălilor de spectacole, în localurile publice etc, unde se pot lăsa la păstrare paltoanele, pălăriile etc. 3. (s.f.) Totalitatea costumelor păstrate în depozitul unui teatru. 4. (s.f.) Întreaga îmbrăcăminte pe care o posedă cineva.

Din specificațiile substantivului în discuție se desprinde clar că adaosul „de haine“ nu-și justifică prezența în enunțul dat, ba dimpotrivă, constituie o eroare de exprimare.

270. Gazetari și jurnaliști, împreună cu cameramani, s-au deplasat unde a avut loc tornada.

Substantivele „gazetari“ și „jurnaliști“, fiind sinonime totale, nu pot fi folosite amândouă pentru a reda prezența presei la locul tornadei. Includerea ambelor în același enunț constituie o eroare de exprimare.

271. Au gătit bradul de Crăciun împodobindu-l cât mai frumos.

Din agramatism, gerunziul „împodobindu-l“, considerat fie complement circumstanțial de mod, fie element predicativ suplimentar exprimând o acțiune simultană cu acțiunea verbului-predicat „au gătit“, a fost inclus în enunț fără să se țină seama că verbele în cauză sunt sinonime, iar folosirea amândurora simultan constituie o eroare de exprimare.

272. A luat parte la gătirea și dichisirea miresei.

Considerate denumiri ale unor acțiuni distincte, substantivele „gătirea“ și „dichisirea“ au fost scoase din compartimentul

Scanned with OKEN Scanner

lexical al sinonimelor şi folosite laolaltă. Procedeul a dus astfel la comiterea unei erori de exprimare, aşa cum rezultă din semnificaţiile substantivelor respective: *gătirea* – aranjarea, dichisirea; *dichisirea* – gătirea, aranjarea.

273. Asasinul l-a gâtuit sugrumându-l cu sânge rece.

Verbele „a gâtuit" şi „sugrumându-l" sunt sinonime totale, verbul la gerunziu neputând fi considerat că exprimă o acţiune diferită de acţiunea primului verb. Prin urmare, prezenţa simultană a celor două verbe în conţinutul enunţului este o eroare de exprimare.

274. Şi astăzi se comentează cu fervoare genocidul populaţiei.

Substantivul „genocidul" înseamnă „crimă comisă cu intenţia de a distruge un grup uman, naţional, etnic etc". În acest context, termenul „populaţiei", considerat, din agramatism, un determinant cu funcţie atributivă al substantivului „genocidul", nu-şi justifică prezenţa în conţinutul enunţului. Deci, eroarea de exprimare este evidentă. Facem precizarea că a considera vocabula „populaţiei" un determinant al substantivului „genocidul" înseamnă a considera grupul lexical „genocidul populaţiei" o sintagmă propriu-zisă, ceea ce constituie o eroare majoră.

275. Pentru odihna de noapte, Hogaş îşi asigura Pisicuţa să nu se prăbuşească, lacomă cum era la păscut, în vreo genune adâncă.

Noţiunea de „genune" se asociază, semantic, cu noţiunile „adânc, abis, hău", fapt lingvistic care impune înlăturarea adjectivului „adâncă" din text, a cărui prezenţă constituie o eroare de exprimare.

276. Pentru extinderea conductei de apă potabilă a cumpărat ţevi cu ghivent filetat.

Ghivent – şanţ elicoidal regulat făcut pe suprafaţa unei piese cilindrice ori conice, care permite înşurubarea acesteia cu o piesă similară; filet.

Scanned with OKEN Scanner

Filetat – care este prevăzut cu filet (şanţ elicoidal tăiat pe suprafaţa unei piese cilindrice ori conice, servind pentru asamblarea prin înşurubare a piesei); prevăzut cu ghivent.

Congruenţa semantică a acestor doi termeni exclude folosirea amândurora în acelaşi context dacă vrem să evităm o eroare de exprimare.

277. Grandoarea monumentală a Palatului Parlamentului atrage atenţia tuturor.

Termenii „grandoarea monumentală" se particularizează prin incluziune semantică, iar folosirea lor alăturată în cuprinsul enunţului constituie o eroare de exprimare (vezi şi textul 274).

278. Media de la examenul de capacitate are o greutate ponderală la calcularea mediei de admitere în liceu.

Adjectivul „ponderală" înseamnă „din punctul de vedere al greutăţii". Grupul lexical „greutate ponderală" este un nonsens, o construcţie ambiguă. Este o eroare de exprimare care poate fi înlăturată prin înlocuirea adjectivului „ponderală" cu adjectivul „specifică", ori prin înlocuirea grupului lexical respectiv cu substantivul „o pondere".

279. Concernul a grupat laolaltă mai multe unităţi industriale cu acelaşi profil.

În sfera semantică a verbului „a grupat" sunt incluse şi noţiunile „împreună, alături, la un loc" ale adverbului „laolaltă". Deci, verbul „a grupat" şi adverbul „laolaltă" nu pot coexista în formularea enunţului, prezenţa ambelor vocabule constituind o eroare de exprimare.

280. Pe parcursul drumeţiei la munte am făcut mai multe halte de oprire.

Datorită agramatismului, substantivul cu prepoziţie „de oprire" este considerat un determinant atributiv al substantivului „halte". Acest fapt este incorect, cele două substantive fiind sinonime. De aceea, la nivel lexical şi semantic, la nivelul

Scanned with OKEN Scanner

enunțului, nu se justifică prezența lor simultană în redactarea textului, care este o eroare de exprimare.

281. Echipa de fotbal a intrat în joc cu un handicap dezavantajos.

Grupul lexical „un handicap dezavantajos" este o construcție pleonastică. Contrar normelor gramaticale, adjectivul „dezavantajos", al cărui înțeles este deja inclus în definiția termenului „handicap", a fost integrat în enunț cu rol determinativ pe lângă acest substantiv. În concluzie, eroarea de exprimare este evidentă, iar grupul lexical „handicap dezavantajos" nu este o sintagmă.

282. Etapa finală a avut pentru jucătorii noştri un happy-end fericit.

„Happy-end" este un anglicism cu semnificația „sfârşit fericit". Deci, adăugarea adjectivului „fericit" la sfârşitul enunțului este superfluă şi constituie o eroare de exprimare, acest adjectiv fiind o repetare inutilă a compusului „happy-".

283. Pentru serviciile prestate, i-a făcut un hatâr favorabil.

Eroarea de exprimare în acest enunț o constituie folosirea adjectivului „favorabil" ca determinant al substantivului „un hatâr", ignorându-se faptul că substantivul „un hatâr" are şi semnificația de „favoare", termenii fiind, deci, sinonime. Pentru evitarea erorii în cauză este necesară eliminarea adjectivului din enunț.

284. Viitorul acestui tânăr a depins de un hazard întâmplător.

În acest enunț, eroarea de exprimare este asemenea aceleia din textul precedent (283), adjectivul „întâmplător" fiind considerat, din agramatism, un determinant atributiv al substantivului „un hazard", fără să se aibă în vedere că acest substantiv include în semantica lui şi noțiunea de „întâmplare".

Mergând pe această variantă, enunțul cuprinde o a doua eroare prin considerarea grupului lexical „un hazard întâmplător" drept o sintagmă, ceea ce este inexact. Această notificare este valabilă şi pentru grupul lexical „un hatâr favorabil" din textul precedent (283).

Scanned with OKEN Scanner

285. Sursa electrică era asigurată de o heliocentrală solară.

Heliocentrală – centrală electrică solară.

Helio – element de compunere cu semnificația „referitor la soare, la lumina soarelui".

Așadar, adjectivul „solară" intră implicit în componența semasiologică a substantivului compus „o heliocentrală", dar, din necunoașterea originii și înțelesului primului termen, acest adjectiv a fost considerat un determinant al substantivului „heliocentrală", generându-se astfel o eroare de exprimare care va fi înlăturată prin suprimarea adjectivului în cauză din text.

286. Pragul bucătăriei are un ieșind proeminent de care te poți împiedica oricând.

Există o afinitate semantică între substantivul „un ieșind" și adjectivul „proeminent", ceea ce exclude considerarea acestuia drept determinant al substantivului „un ieșind".

Eroarea de exprimare se înlătură prin eliminarea adjectivului în cauză din enunț.

287. Profesorul a ilustrat prin exemple modalitățile de subordonare în propoziție.

Între verbul „a ilustrat" și substantivul cu prepoziție „prin exemple" există o corespondență semasiologică, așa cum reiese din semnificațiile acestor doi termeni: *a ilustra* – a exemplifica; *exemplu* – ilustrare. Această corespondență semantică între cei doi termeni exclude folosirea lor alăturată pentru a reda aceeași idee. Nerespectarea acestei restricții de redactare constituie o eroare de exprimare care poate fi înlăturată numai renunțându-se la substantivul în discuție.

288. Îngerii și diavolii se caracterizează prin imaterialitate spirituală.

Între termenii grupului lexical „imaterialitate spirituală" există o relație de interferență semantică: *imaterialitate* – spiritualitate; *spirituală* – imaterială.

Scanned with OKEN Scanner

Eroarea de exprimare comisă prin folosirea alăturată a celor doi termeni poate fi ocolită prin suprimarea adjectivului „spirituală" din enunț.

289. Jertfele strămoşilor noştri să ne fie imbold stimulativ pentru apărarea patriei.

Similitudinea semasiologică dintre substantivul „imbold" şi adjectivul „stimulativ" nu permite folosirea laolaltă a acestor doi termeni în cuprinsul enunțului. În forma redactată, enunțul conține o eroare de exprimare care se înlătură prin renunțarea la adjectivul „stimulativ".

290. În presă se făceau comentarii privind iminența inevitabilă a unui seism puternic.

Prezentăm semnificațiile termenilor care fac obiectul erorii de exprimare din acest enunț: *iminență* – inevitabilitate; *inevitabilă* – certă, sigură, ineluctabilă, fatală.

Din semnificațiile respective desprindem faptul că aceşti doi termeni nu pot coexista în interiorul unui enunț fiindcă se caracterizează prin asemănare semantică. Renunțarea la adjectivul „inevitabilă" asigură corectitudinea exprimării.

291. A fost bănuit de imixtiune şi ingerință în problemele familiei vecinului său.

Neologismele „imixtiune" şi „ingerință" sunt sinonime totale: *imixtiune* – amestec, ingerință, intervenție; *ingerință* – intervenție, amestec, imixtiune. Prezența lor simultană în enunțul dat reprezintă o eroare de exprimare.

292. Pentru stingerea diferendului, împăciuitorul a dovedit imparțialitate obiectivă.

Adjectivul „obiectivă" este un pseudodeterminant al substantivului „imparțialitate", deci grupul lexical „imparțialitate obiectivă" nu este o sintagmă, ci o construcție pleonastică. Termenii în discuție prezintă o congruență semantică („imparțialitatea" nu poate fi decât „obiectivă") şi folosirea lor alăturată pentru a exprima o idee este o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

293. Faptele eroilor de la Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti au dus la imortalizarea şi eternizarea memoriei lor.

Folosirea sinonimelor totale „imortalizarea" şi „eternizarea" pentru a întări ideea de sacrificiu al strămoşilor noştri constituie o eroare de exprimare care se anulează prin renunţarea la unul dintre cele două sinonime.

294. Fiecare jucător al selecționatei acționează cu impetuozitate dinamică pentru a promova în etapa finală.

Termenii „impetuozitate" şi „dinamică" se află într-o congruenţă semantică şi, folosiţi împreună în economia enunţului, constituie o eroare de exprimare. Suprimarea adjectivului „dinamică" din text asigură corectitudinea redactării.

295. Printr-un gest impudic şi obscen s-a compromis în fața celor prezenți.

Eroarea de exprimare din enunţ este perceptibilă, fiind generată de două sinonime totale raportate la substantivul „un gest" şi anume: *impudic* – imoral, indecent, obscen, trivial, licenţios; *obscen* – imoral, impudic, trivial, licenţios.

296. Infractorul impulsiv şi coleric a fost încătuşat ca să poată fi dus la cercetare.

Caracterizarea infractorului cu adjectivele „impulsiv" şi „coleric" constituie o eroare de exprimare comisă din cauza necunoaşterii înţelesului sinonimelor redate prin adjectivele menţionate mai sus.

297. Inaugurarea şi vernisajul expoziției de pictură au fost un moment de atracție pentru iubitorii de arte plastice.

Considerate nume de acţiuni diferite din punct de vedere semantic, în folosirea substantivelor „inaugurarea" şi „vernisajul" au intervenit două erori, şi anume: a) o eroare gramaticală prin atribuirea către cele două substantive a funcţiei sintactice de subiect multiplu, fapt inexact fiindcă substantivele în cauză nu sunt doi termeni diferenţiaţi semantic; b) o eroare de exprimare prin folosirea împreună a substantivelor în cauză, care sunt

Scanned with OKEN Scanner

sinonime totale: *inaugurare* – deschidere, începere, vernisaj; *vernisaj* – inaugurare, începere.

298. Învinuit pe nedrept de incorectitudine şi malonestitate, slujbaşul a fost înlocuit din funcţie.

Sinonimele „incorectitudine" şi „malonestitate" constituie, prin prezenţa lor alăturată în enunţ, o eroare de exprimare. Pentru claritatea stilului este suficientă prezenţa numai a unuia dintre cele două sinonime.

299. Am toate motivele să consider fapta acelui om o josnicie infamă.

Adjectivul „infamă" este congruent din punct de vedere semantic cu substantivul „josnicie" şi nu-şi justifică prezenţa în enunţ, deci constituie o eroare de exprimare.

300. Varianta propusă pentru analiza sintactică a frazei s-a dovedit inoperantă şi ineficace, întrucât reprezintă o cale ocolită de rezolvare.

Adjectivele „inoperantă" şi „ineficace" sunt considerate, din agramatism, element predicativ suplimentar multiplu. Ele nu pot îndeplini această funcţie sintactică fiindcă sunt sinonime şi nu au rol de componente diferenţiate semantic ale elementului predicativ suplimentar multiplu. Eroarea strecurată în enunţ este evidentă.

301. Împotriva gândacilor şi a muştelor folosim insecticid mortal.

Prezenţa adjectivului „mortal" pe lângă substantivul „insecticid" este o eroare de exprimare fiindcă însuşirea exprimată de adjectivul în cauză este conţinută în semnificaţia substantivului „insecticid", al cărui component final „-cid" (sufixoid) este element secund de compunere savantă cu semnificaţia „care ucide".

302. Întoarcerea fiecărei file a cărţii producea un zgomot insesizabil şi imperceptibil.

Cuvântul „imperceptibil" nu aduce nicio completare semantică la însuşirea substantivului „un zgomot", fiind sinonim

Scanned with OKEN Scanner

cu „insesizabil", deci folosirea celor doi termeni („insesizabil" şi „imperceptibil") în acelaşi enunţ constituie o eroare de exprimare.

303. Insistenţa stăruitoare să fie încadrat într-o funcţie bine retribuită a fost benefică pentru solicitant, acesta obţinând funcţia râvnită.

Substantivul „insistenţa" şi adjectivul „stăruitoare" au un fond semasiologic comun şi nu trebuie incluse alăturat într-un enunţ pentru exprimarea aceleiaşi idei. Acest fapt ar constitui o eroare de exprimare, intrând în sfera lexicală a pleonasmului.

Insistenţă – perseverenţă, persistenţă, stăruinţă.

Stăruitor – perseverenţă, insistenţă, persistenţă.

304. Mai bine prefer să mă duc la munte decât la mare.

Pleonasmul „mai bine prefer" provine din nevoia de a întări expresia. Cuvântul „prefer" nu poate fi analizat de cineva care nu ştie latineşte, aşa încât comparativul apare palid în ochii mulţimii, care simte nevoia să-l întărească prin adăugarea lui „mai bine". Rezultatul e însă exact opus celui urmărit: obişnuindu-ne să-l vedem pe „prefer" însoţit de „mai bine", valoarea lui va începe probabil să se reducă până când va ajunge să nu mai însemne decât „vreau". În felul acesta, după un timp, probabil caracterul pleonastic al expresiei va dispărea.

305. Întreprinderea insolvabilă şi falimentară a fost vândută la un preţ derizoriu.

Sinonimele totale „insolvabilă" şi „falimentară" folosite alăturat pentru a reliefa situaţia întreprinderii în cauză constituie o eroare de exprimare întrucât al doilea sinonim este, semantic, inoperant.

306. S-a cerut candidaţilor analiza integrală şi exhaustivă a poemului studiat în clasă.

Sinonimia totală a adjectivelor „integrală" şi „exhaustivă" exclude folosirea ambilor termeni spre a se evita o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

307. Intensificarea şi înteţirea viscolului au făcut imposibilă plecarea de la cabană.

O primă eroare de exprimare constă în prezentarea succesiunii în timp a acţiunilor denumite de substantivele „intensificarea" şi „înteţirea", iar cât priveşte folosirea ambelor substantive este o eroare de exprimare, fiindcă termenii sunt sinonime totale: *intensificarea* – creşterea, întărirea, înteţirea, sporirea; *înteţirea* – creşterea, intensificarea, sporirea, întărirea.

308. Intensitatea şi amploarea vântului au lăsat case fără acoperişuri.

Conotaţia substantivelor „intensitatea" şi „amploarea" în contextul dat este identică, folosirea simultană a celor doi termeni încadrându-se în compartimentul pleonasmelor şi constituind o eroare de exprimare: *intensitatea* – forţa, puterea, amploarea; *amploarea* – forţa, puterea, intensitatea.

309. Nu ne-a spus nimic în legătură cu ce va intenţiona pe viitor.

Verbul „va intenţiona" exprimă o acţiune ce urmează să fie săvârşită, adică o acţiune viitoare. Astfel, locuţiunea adverbială „pe viitor" nu-şi justifică prezenţa. Ideea de viitor se află deja în semantica verbului „va intenţiona", nu fiindcă acest verb se găseşte la forma timpului viitor, ci pentru că el conţine ideea de viitor. Deci, includerea locuţiunii adverbiale „pe viitor" în conţinutul enunţului este o eroare de exprimare. Claritatea stilului se asigură prin înlocuirea locuţiunii adverbiale în discuţie cu verbul „să facă".

310. Intenţionat şi înadins a recurs la un asemenea procedeu.

Adverbele „intenţionat" şi „înadins" sunt sinonime totale: *intenţionat* – anume, înadins, expres; *înadins* – anume, intenţionat, expres. Deci, prezenţa ambelor adverbe în interiorul enunţului constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

311. Există o interacțiune reciprocă între fenomenele naturii.

Că folosirea laolaltă a termenilor „interacțiune" și „reciprocă" în acest enunț constituie o eroare de exprimare, rezultă din conotațiile termenilor respectivi.

Interacțiune – formă de legătură a obiectelor, fenomenelor etc., manifestată printr-o influențare, condiționare sau acțiune cauzală reciprocă.

Reciprocă – (despre acțiuni, fenomene, sentimente etc.) care acționează unul asupra celuilalt, care se influențează unul pe altul; care vine din ambele părți; (p. ext.) care angajează în aceeași măsură.

Prin urmare, adjectivul „reciprocă" nu-și justifică menționarea în enunț.

312. Între segmentele sintactice ale frazei există o interdependență reciprocă.

Eroarea de exprimare este asemenea aceleia din contextul precedent (311), în sensul că substantivul „interdependență" cuprinde în aria lui semantică și ideea exprimată de adjectivul „reciprocă", așa încât acest adjectiv rămâne un component superfluu al enunțului.

313. Nava cosmică interplanetară a aselenizat conform programului.

Adjectivele „cosmică" și „interplanetară" exprimă însușiri congruente cu spațiul ceresc, deci nu pot coexista într-un context întrucât sunt sinonime: *cosmică* – interplanetară, siderală, spațială; *interplanetară* – cosmică, siderală, spațială.

314. Intersecția încrucișată a drumurilor l-a derutat într-o oarecare măsură.

Grupul lexical „intersecția încrucișată", considerat din eroare o sintagmă, pe considerentul raportului de subordonare a așa-zisului determinant „încrucișată" față de cuvântul-bază „intersecția", a fost inclus în interiorul enunțului fără să se țină

Scanned with OKEN Scanner

seama că grupul lexical în discuție este o construcție pleonastică, alcătuită din două sinonime, așa cum reiese din observarea conotației fiecărui component al grupului: *intersecție* – încrucișare, întretăiere, răscruce, răspântie; *încrucișată* – intersectată, întretăiată. Semnificațiile componentelor construcției confirmă comiterea erorii de exprimare prin folosirea ambilor termeni în conținutul enunțului.

315. Cu un zâmbet irezistibil şi cuceritor a promovat prima selecție.

Eroarea de exprimare o reprezintă adjectivul „cuceritor", inclus în enunț ca fiind o însușire a substantivului „un zâmbet" fără să se țină seama că această însușire este deja prezentă în conotația adjectivului „irezistibil", care nu trebuie asociat cu adjectivul „cuceritor".

316. Lava fierbinte a irupt țâşnind din vulcanul înfierbântat.

Verbul la modul gerunziu „țâşnind" nu aduce nicio completare conotativă verbului „a irupt", întrucât ambii termeni se particularizează prin similitudine semantică: *a irupt* – a izbucnit, a năvălit, a țâşnit; *țâşnind* – izbucnind, năvălind, irupând. Prezența erorii de exprimare în interiorul enunțului este indiscutabilă.

317. Pentru el, bibliotecile şi muzeele erau o ispită tentantă.

Deşi semnificațiile adjectivului „tentantă" sunt destul de numeroase, precizăm că prezența acestui adjectiv în enunț este inoperantă, privind rolul lui semantic, şi constituie o eroare de exprimare.

Ispită (s.f.) – ademenire, atracție, seducere, tentație.

Tentantă (adj.) – ademenitoare, atrăgătoare, seducătoare, ispititoare, îmbietoare.

Scanned with OKEN Scanner

318. Ceaiul de izmă mentolată este un medicament cu multe întrebuințări.

Lipsa de perspicacitate în redactarea unui text are repercusiuni malefice privind semantica termenilor folosiți. Astfel se explică faptul că termenii „izmă" și „mentolată", fiind considerați ca având sensuri diferite, din necunoașterea componentelor vocabularului limbii române, au fost incluse în context ca determinanți ai subiectului „ceaiul", ceea ce este incorect, comițându-se astfel o eroare de exprimare.

319. Comandantul, prin exemplul personal, i-a îmbărbătat însuflețindu-i să pornească la atac.

Verbul „a îmbărbătat" cuprinde în fondul său semantic toate conotațiile verbului „însuflețind", care a rămas inoperant în semantica mesajului formulat în enunțul de față, constituind o eroare de exprimare.

A îmbărbătat – a încurajat, a îndemnat, a însuflețit, a stimulat, a semețit.

Însuflețind – încurajând, îndemnând, stimulând, semețind.

320. Opulența îmbelșugată și goana după bunuri l-au dezumanizat.

Pornind de la conotațiile termenilor „opulență" și „îmbelșugată" se obține, prin substituirea lexicală a acestor doi termeni, enunțul „Bogăția bogată și goana după bunuri l-au dezumanizat". Semantic și structural, aceste două variante ale enunțului sunt identice, dar reprezintă o abatere de la limba română corectă. Eliminând din context adjectivul „îmbelșugată" se înlătură eroarea de exprimare.

321. Îl îmbia ispititor să participe la o partidă de vânătoare.

Adverbul „ispititor" conține în sfera lui semantică și semnificația verbului „îmbie", rămânând inoperant în mesajul enunțului. Eroarea de exprimare se înlătură prin suprimarea

Scanned with OKEN Scanner

adjectivului „ispititor“ din text, verbul „îmbia“ fiind suficient pentru a asigura înțelesul deplin al enunțului.

322. Îmbinarea laolaltă a mai multor preocupări științifice este un atribut al omului superdotat.

Ceea ce constituie o eroare de exprimare în acest text este atașarea adverbului „laolaltă“ la substantivul „îmbinare“, fără să se țină seama de conotațiile acestor doi termeni, care sunt asemănătoare: *îmbinarea* – asamblarea, împreunarea, combinarea; *laolaltă* – împreună, alături.

Adjectivul în cauză nu este un determinant al substantivului „îmbinarea“, ci un component al unei construcții pleonastice. Renunțarea la acest adverb anulează eroarea de exprimare menționată mai sus.

323. Știindu-l pregătit să facă față unei confruntări, l-a îmboldit îndemnându-l să participe la concurs.

În redactarea enunțului s-au folosit două verbe, primul la modul indicativ, „a îmboldit“, al doilea la modul gerunziu, „îndemnându-l“, pentru a exprima acțiunea verbului „să participe“, deși cele două verbe de precizare („a îmboldit“ și „îndemnându-l“) sunt asemănătoare semantic, încadrându-se în categoria pleonasmelor.

A îmboldi – a îmbia, a îndemna, a stimula.

A îndemna – a îmboldi, a îmbia, a stimula.

Procedeul folosit este o eroare de exprimare.

324. De câte ori se punea problema dotării laboratorului cu aparatură modernă se încăpățâna obstinându-se, fără să-și justifice poziția.

Termenul uzual „se încăpățâna“ are aceeași conotație cu neologismul „obstinându-se“, deci folosirea ambilor termeni pentru a reda o singură noțiune constituie o eroare de exprimare.

A se încăpățâna – a se obstina, a se ambiționa, a se îndărătnici.

A se obstina – a se încăpățâna, a se ambiționa.

Scanned with OKEN Scanner

325. În domeniul lingvisticii, deşi a fost considerat un începător şi un diletant, s-a afirmat prin numeroase lucrări publicate, apreciate de specialişti.

Termenii „începător" şi „diletant" au congruenţă semantică şi nu pot fi folosite laolaltă pentru a exprima o idee: *începător* – diletant, neofit, ageamiu, novice, recrut; *diletant* – începător, neofit, novice, ageamiu, recrut, boboc.

Folosirea ambilor termeni în acelaşi enunţ este un pleonasm şi constituie o eroare de exprimare.

326. Tentativa de încercare a motorului a confirmat perfecta lui funcţionare.

Grupul lexical „tentativa de încercare" este o pseudosintagmă, fiindcă „de încercare" nu este un determinant al substantivului „tentativa", ci un sinonim al acestuia, iar folosirea împreună a celor doi termeni constituie o eroare de exprimare prin promovarea unui pleonasm.

327. Închegarea prin coagulare a laptelui se face încet şi la o temperatură potrivită.

Adaosul „prin coagulare" la substantivul „închegarea" nu contribuie cu nimic la completarea semanticii acestui substantiv, fiindcă termenii sunt sinonime totale: *închegare* – coagulare, conglutinare, legare, învârtoşare; *coagulare* – închegare, conglutinare, legare, învârtoşare. Aşadar, adaosul sus-menţionat reprezintă o eroare de exprimare.

328. O închipuire fantezistă îl plimba prin locuri necunoscute.

Semnificaţiile substantivului „o închipuire" („fantezie, imaginaţie, plăsmuire, născocire, iluzie") exclud ataşarea adjectivului „fantezistă" („imaginară, plăsmuită, născocită, iluzorie"), cei doi termeni caracterizându-se prin similitudine semasiologică. Plasarea adjectivului în cauză în conţinutul enunţului constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

329. Expediționarii au încorporat un teritoriu străin integrându-l în propriul stat.

Eroarea de exprimare comisă în acest enunț este folosirea verbelor „au încorporat" și „integrându-l", care au aceleași semnificații: *a încorpora* – a include, a integra, a introduce, a îngloba; *a integra* – a include, a introduce, a încorpora, a îngloba. Asocierea acestor două sinonime pentru a exprima o unică idee este un pleonasm, deci o abatere de la limba română corectă.

330. Din om sărac și modest a devenit un om încrezut și infatuat fiindcă a găsit o comoară.

Folosirea laolaltă a adjectivelor „încrezut" și „infatuat" a generat o eroare de exprimare fiindcă acestea exprimă sensuri identice (sunt sinonime).

331. Era mulțumit că s-a aprovizionat îndeajuns de suficient pentru toată iarna cu combustibilul necesar încălzirii.

Grupul lexical „îndeajuns de suficient" ale cărui componente au sens asemănător (*îndeajuns* – suficient; *suficient* – îndeajuns) este o construcție pleonastică și reprezintă o eroare de exprimare.

332. Susținea cu îndârjire și obstinație că amenajarea și curățirea lacului meritau o investiție care se va amortiza în scurt timp prin comercializarea peștelui.

Complementele circumstanțiale de mod „cu îndârjire" și „obstinație" raportate la verbul „susținea" sunt sinonime totale, folosirea lor alăturată reprezentând un pleonasm, deci o eroare de exprimare.

333. Un român îndrăzneț și temerar a ajuns pe vârful Mont Blanc la o înălțime de 8410 m.

Neologismul „temerar" (fr. *temeraire*, lat. *temerarius*), cu fond semantic asemenea adjectivului „îndrăzneț" nu-și justifică

Scanned with OKEN Scanner

prezența în enunț și reprezintă o eroare de exprimare, întrucât folosirea alăturată a doi termeni identici ca înțeles este un pleonasm.

334. Epuizați de drum lung și flămânzi, înfulecau cu lăcomie bucatele servite de amfitrion.

Ideea de lăcomie există deja în sfera semantică a verbului „înfulecau" (mâncau lacom și repede, înghițeau pe nerăsuflate), deci locuțiunea adverbială „cu lăcomie" este folosită abuziv și constituie o eroare de exprimare.

335. Greu te puteai strecura prin înghesuiala aglomerată de pe peronul Gării de Nord.

Substantivul „înghesuiala" conține printre semnificațiile lui obișnuite și noțiunea de „aglomerație", astfel că alăturarea vocabulelor „înghesuiala" și „aglomerată" în conținutul enunțului este o eroare de exprimare.

Înghesuială – afluență, aflux, aglomerație, îmbulzeală, învălmășeală. Prin urmare, folosirea adjectivului „aglomerată" este improprie privind redactarea enunțului în cauză.

336. Reîncadrarea, dar într-o funcție măruntă, a fost pentru el o înjosire degradantă.

Substantivul „înjosire" denumește numai o stare degradantă și nu este corectă folosirea acestuia laolaltă cu adjectivul „degradantă", din moment ce ambii termeni au o semantică asemănătoare: *înjosire* – umilire, degradare, dezonorare; *degradantă* – înjositoare, umilitoare, dezonorantă. Desființarea erorii de exprimare este posibilă prin înlăturarea din context a adjectivului „degradantă".

337. Câțiva parlamentari au făcut opinie separată la votarea unui proiect de lege.

În general „au făcut opinie separată" nu este considerată o construcție pleonastică, așa cum este înregistrată în DN, ed. a III-a academică, 1978: *a face opinie separată* – a se deosebi în păreri

Scanned with OKEN Scanner

de cineva (sau de majoritate); a-şi exprima o părere contrară părerii majorităţii.

Restrângând însă locuţiunea verbală „a face opinie separată“ la verbul „a opina“, aflăm din DEX, ed. 1978, că: *a opina* – (tranz.) a exprima sau a-şi da o părere, a fi de părere; a socoti, a crede, a considera; (intranz.) a lua poziţie, atitudine. (n.n. Adică a te situa pe o poziţie separată.)

Din explicaţiile date în cele două dicţionare desprindem o oarecare rezervă privind existenţa sau nonexistenţa unui pleonasm. Din moment ce în DEX verbul „a opina“ apare ca tranzitiv, în afara pleonasmului, rămâne ca timpul să stabilească soluţia corectă. De asemenea, rămâne ca timpul să stabilească dacă grupul lexical „a face opinie separată“ este sau nu o eroare de exprimare.

338. Îngrijorarea anxioasă a debitorului nu avea nicio raţiune, din moment ce creditorul nu-i cerea să-i achite datoria.

Adjectivul „anxioasă“ nu poate fi determinant pe lângă substantivul „îngrijorarea“, fiindcă fondul lui semantic este identic cu semantica substantivului menţionat. Aşadar, grupul lexical „îngrijorarea anxioasă“ nu este o sintagmă, ci o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare care poate fi ocolită prin eliminarea adjectivului „anxioasă“ din text.

339. Pe culoarul îngust şi strâmt se circula cu mare greutate.

Pentru semantica enunţului, adjectivul „strâmt“ este total-mente inoperant, fiindcă însuşirea substantivului „culoarul“ este indicată de adjectivul „îngust“. Adjectivele sunt sinonime totale, iar folosirea lor laolaltă a constituit un pleonasm, deci o eroare de exprimare.

340. A înregistrat, inventariind toate mărfurile existente în depozit.

Semnificaţia verbului „inventariind“ se regăseşte şi în verbul „a înregistrat“, ele fiind sinonime. Folosirea ambelor

Scanned with OKEN Scanner

verbe pentru a exprima aceeaşi idee este o eroare de exprimare care se elimină prin renunţarea la verbul „inventariind".

341. Nici ei, nici ea n-au avut curajul să treacă puntea peste râul învolburat şi cu masive sloiuri de gheaţă.

Eroarea de exprimare constă în dezacordul în număr între subiect şi predicat. În mod corect, predicatul se pune la numărul singular, când subiectul este exprimat prin mai mulţi termeni care se află în raport de coordonare copulativă negativă. Deci, predicatul verbal este ***„n-a avut (curajul)"*** în loc de „n-au avut".

342. Amfitrionul sau amfitrioana mă vor primi cu braţele deschise.

Când subiectul este format din mai mulţi termeni care se află în raport de coordonare disjunctivă, predicatul se pune la numărul singular. Eroarea de exprimare din acest enunţ constă în folosirea predicatului la numărul plural „vor primi", în loc de numărul singular, ***„va primi"***.

343. Fratele împreună cu sora a plecat la târg.

În acest enunţ s-a comis un dezacord în număr al subiectului cu predicatul. Când „împreună cu" exprimă *un raport copulativ*, predicatul se pune la numărul plural, adică ***„au plecat"***, în loc de „a plecat".

344. Liderul sindical împreună cu toţi salariaţii uzinei au ieşit în stradă.

Când „împreună cu" exprimă *un raport sociativ*, predicatul se pune la numărul singular, adică ***„a ieşit"***, în loc de „au ieşit".

345. Conacul boieresc, cândva punct de atracţie pentru excursionişti, erau alei împotmolite, scări invadate de buruieni, ferestre bătute-n cuie, acoperişuri năpădite de muşchi, garduri în proptele putrede.

Când numele predicativ este la alt număr decât subiectul, verbul copulativ din componenţa predicatului nominal se acordă în număr cu subiectul, adică ***„era"***, în loc de „erau".

Scanned with OKEN Scanner

346. La auzul acelei veşti, fraţii şi surorile au rămas împietrite de durere.

Când subiectul este exprimat prin substantive de genuri diferite, genul masculin are prioritate, privind acordul în gen. Eroarea de exprimare din acest enunţ este dezacordul în gen al predicatului cu subiectul, adică „au rămas împietrite", în locul formei corecte ***„au rămas împietriţi"***.

347. Incidentul fortuit şi neprevăzut din târg a strâns mulţi curioşi la locul cu pricina.

Semnificaţiile adjectivelor „fortuit" şi „neprevăzut" au congruenţă semantică şi, folosite laolaltă, aceste adjective formează un pleonasm, deci o eroare de exprimare care tulbură claritatea enunţului.

348. Senzaţia de înţepeneală rigidă l-a neliniştit.

Folosirea adjectivului „rigidă" alături de substantivul „înţepeneală" constituie o eroare de exprimare datorită faptului că termenii în cauză se particularizează prin concordanţe semantice: *înţepeneală* – fixitate, rigiditate; *rigidă* – înţepenită, imobilă. Anularea adjectivului „rigidă" desfiinţează eroarea de exprimare.

349. Pentru nedreptatea comisă de primar, ţăranul s-a dus la prefectură cu o jalbă scrisă.

Jalba este o plângere numai scrisă, deci adaosul adjectivului „scrisă" la substantivul „jalbă" încalcă normele exprimării corecte şi constituie o eroare de exprimare.

350. În doine găsim exprimată jalea dureroasă a ţăranului obidit.

Din semnificaţiile substantivului „jalea" („durere, duioşie, întristare, tristeţe") desprindem inoportunitatea folosirii adjectivului „dureroasă", a cărui prezenţă în enunţ constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

351. Prin uşiţa deschisă a sobei jarul incandescent proiectează lumini purpurii pe peretele din faţă.

„Jarul" nu poate fi altcumva decât incandescent, acest adjectiv fiind superfluu privind semantica enunţului. Folosirea lui alături de substantivul „jarul" reprezintă o eroare de exprimare.

352. Jartiera elastică face parte din garderoba feminină.

„Jartiera" este un accesoriu de îmbrăcăminte confecţionat dintr-o panglică de elastic care susţine ciorapul întins pe picior. Semnificaţia acestui termen exclude adjectivul „elastică", întrucât o conţine în propria definiţie, iar folosirea acestui adjectiv alături de substantivul „jartiera" este o eroare de exprimare.

353. În timp ce culegea mure într-un desiş de pădure a fost atacat de o jiganie sălbatică.

Sensurile substantivului „jiganie" („fiară, dihanie, jivină, lighioană, sălbăticiune") demonstrează inutilitatea folosirii adjectivului „sălbatică" laolaltă cu substantivul în cauză, fiindcă împreună constituie o eroare de exprimare.

354. În martie 2003, la împlinirea a 125 de ani de la recunoaşterea independenţei României, va avea loc un jubileu sărbătoresc.

Semnificaţia substantivului „jubileu" este „sărbătorire", ceea ce confirmă că adjectivul „sărbătoresc" adăugat substantivului în cauză este superfluu, prezenţa lui în cuprinsul enunţului constituind o eroare de exprimare.

355. Fiindu-le imposibil să străbată jungla deasă, au schimbat itinerarul.

Substantivul „jungla" denumeşte o „pădure tropicală sau subtropicală deasă, greu de străbătut". Adjectivul „deasă" este deci folosit în mod abuziv, fiindcă sensul lui se regăseşte în semnificaţia substantivului „junglă". Prin urmare, folosirea

Scanned with OKEN Scanner

adjectivului „deasă“ alături de substantivul „junglă“ este o eroare de exprimare, eliminarea acestui adjectiv fiind obligatorie pentru obținerea unui enunț corect.

356. A justificat întemeiat tot consumul din luna precedentă.

Verbul „a justificat“ nu necesită o întărire semantică prin folosirea adverbului „întemeiat“, în a cărui sferă semasiologică figurează și adverbul „justificat“ („fundamentat, îndreptățit, legitim, just, motivat, temeinic, îndrituit“). Eroarea de exprimare din enunț este evidentă.

357. Două propoziții principale sau secundare pot fi în raport de juxtapunere paratactică.

Grupul lexical „juxtapunere paratactică“, departe de a fi o sintagmă propriu-zisă prin considerarea adjectivului „paratactică“ un determinant al substantivului „juxtapunere“, este, în realitate, o construcție pleonastică, întrucât fondul semantic al celor doi termeni este asemănător: *juxtapunere* – mijloc de exprimare a raporturilor sintactice de coordonare sau de subordonare dintre elementele alcătuitoare ale unei propoziții sau fraze, care constă în simpla lor alăturare, fără ajutorul vreunui cuvânt de legătură; parataxă; *paratactică* – juxtapusă. Eroarea de exprimare se va elimina prin înlăturarea adjectivului „paratactică“.

358. A prezentat romanul într-o expunere laconică și lapidară.

Ignorarea componenței vocabularului limbii române generează surprinzătoare abateri de la exprimarea corectă. Un bogat compartiment al componenței vocabularului îl reprezintă sinonimele înregistrate într-o serie de dicționare, excelând ediția academică din 1982, elaborată de Luiza și Mircea Seche. Folosirea sinonimelor totale „laconică“ și „lapidară“ pentru a reda o însușire raportată la substantivul „expunere“ constituie o eroare de exprimare care intră în sfera lexicală a pleonasmului. Eroarea va dispărea prin eliminarea adjectivului „lapidară“ din enunț.

Scanned with OKEN Scanner

359. Remarcăm la acest conferenţiar laconismul concis al exprimării alături de claritatea stilului.

Eroarea de exprimare o constituie pleonasmul „laconismul concis", ai cărui componenţi au o congruenţă semantică: *laconism* – concentrare, concizie, lapidaritate, scurtime; *concis* – concentrat, laconic, lapidar, scurt, succint. Renunţarea la adjectivul „concis" elimină din text eroarea de exprimare.

360. Primul vers din fiecare strofă este un laitmotiv reiterat.

Substantivul „laitmotiv" denumeşte fragmentul sau motivul muzical ori literar repetat. Aşadar, semantica adjectivului „reiterat" se regăseşte în noţiunea de „laitmotiv", ceea ce exclude ataşarea acestui adjectiv la substantivul respectiv. Deci folosirea ambilor termeni constituie o eroare de exprimare, adică un pleonasm.

361. De-a lungul ţărmurilor oceanice se întind lande de nisip.

La o considerare superficială, grupul lexical „lande de nisip" ar părea să fie o sintagmă alcătuită din substantivul „lande" şi determinantul „de nisip". În realitate, componentul lexical „de nisip" nu aduce nicio completare semantică la substantivul „lande", în a cărui semnificaţie există şi noţiunea „de nisip". Prin urmare, pseudosintagma în cauză este o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare. Ba mai mult, adăugarea grupului lexical menţionat generează o cacofonie (alăturare neplăcută de sunete), „lande de". Pentru claritatea semantică a enunţului este suficientă prezenţa substantivului „lande" (şesuri de pe ţărmurile atlantice, formate din nisipuri neproductive, fixe sau zburătoare).

362. În reconstituirea traseelor excursiei a avut loc un lapsus momentan privind numele ghidului care l-a însoţit.

Adjectivul „momentan" nu-şi justifică prezenţa în conţinutul enunţului alături de substantivul „lapsus", întrucât acest substantiv exprimă, în sfera lui semantică, şi însuşirea

Scanned with OKEN Scanner

adjectivului în cauză, aşa cum reiese din conotaţia respectivă: *lapsus* – incapacitate momentană a cuiva de a-şi aduce aminte de un lucru ştiut. Eroarea de exprimare se anulează prin eliminarea din text a adjectivului „momentan".

363. Copilul suferea de laringită inflamatorie.

Substantivul „laringită" este alcătuit din substantivul „laringe" (organ situat în partea superioară a traheii, unde se găsesc coardele vocale) şi elementul secund de compunere savantă „-ită", indicând prezenţa unei inflamaţii. Aşadar, conotaţia acestui substantiv derivat include şi semantica adjectivului „inflamatorie", a cărui folosire împreună cu substantivul „laringită" constituie o eroare de exprimare din sfera pleonasmului.

364. Lava incandescentă a vulcanului a acoperit oraşul Pompei.

Substantivul „lavă" denumeşte o „masă minerală în stare lichidă incandescentă, azvârlită la suprafaţa pământului de un vulcan în erupţie (şi care, prin răcire, dă naştere la diverse roci vulcanice)". Din conotaţia acestuia se desprinde inutilitatea folosirii adjectivului „incandescentă" alăturat substantivului „lava", întrucât primul termen conţine deja în definiţia sa caracteristica exprimată prin cel de-al doilea. De aceea, folosirea lor alăturată reprezintă un pleonasm şi totodată o eroare de exprimare.

365. După succesul obţinut la concursul de admitere la facultate, candidatul trăia intens o satisfacţie lăuntrică şi imanentă.

Adjectivele „lăuntrică" şi „imanentă" sunt sinonime totale, ceea ce face inoperantă prezenţa celui de-al doilea adjectiv pentru a reda însuşirea substantivului „o satisfacţie". Eroarea de exprimare rezultă din folosirea împreună a ambelor adjective.

Scanned with OKEN Scanner

366. I-a cerut iertare pentru lezarea ofensatoare comisă într-un moment regretabil de iritare.

Substantivul „lezarea" şi adjectivul „ofensatoare" au un fond semasiologic asemănător, ambii termeni formând o construcţie pleonastică, adică o eroare de exprimare care se poate înlătura prin eliminarea din enunţ a adjectivului „ofensatoare".

367. Folosea uneori o exprimare licenţioasă şi indecentă.

Datorită similitudinii semantice a adjectivelor „licenţioasă" şi „indecentă", aceşti doi termeni de calificare folosiţi alături au generat un pleonasm, deci o eroare de exprimare.

368. Ştiindu-l suferind de limbuţie logoreică, îl evitam.

Grupul lexical *„limbuţie logoreică"*, departe de a putea fi considerat o sintagmă, este o construcţie pleonastică datorită asemănării semantice a componenţilor: *limbuţie* – înclinare, tendinţă de a vorbi mult şi fără rost; vorbărie, flecăreală; *logoreică* – cu tendinţă excesivă, nestăpânită de a vorbi mult, continuu şi incoerent. Deci, eroarea de exprimare din acest enunţ este evidentă.

369. L-a servit cu limonadă de lămâie.

Limonada este o băutură răcoritoare preparată din zeamă de lămâie. Folosirea termenilor „limonadă" şi „lămâie" pentru a denumi această băutură răcoritoare este o eroare de exprimare numită pleonasm.

370. Avea uneori accese de lipotimie inconştientă.

Lipotimie – pierdere subită şi trecătoare a cunoştinţei, fără oprirea inimii şi a mişcărilor respiratorii, provocată de o anemie a creierului ca urmare a unei stări maladive, a unor eforturi fizice mari, a unei emoţii puternice etc.

Scanned with OKEN Scanner

Inconştient – care nu este conştient, care nu ştie ce face, care şi-a pierdut cunoştinţa ca urmare a unei stări patologice, a unui leşin.

Termenii în cauză se caracterizează prin congruenţă semantică, şi folosirea lor laolaltă într-un context constituie o eroare de exprimare care se va înlătura prin renunţarea la adjectivul „inconştientă" întrucât este inoperant în ceea ce priveşte claritatea stilului.

371. Un somnambul lunatic se plimba sub clar de lună pe acoperişul unui bloc înalt.

Adjectivul „lunatic", folosit cu valoare substantivală în acest enunţ, este echivalent cu substantivul „somnambul", iar folosirea lui în redactarea enunţului constituie o eroare de exprimare, folosirea concomitentă a celor doi termeni generând un pleonasm.

372. Lupingul acrobatic de excepţie executat de un aviator inegalabil a stârnit admiraţia asistenţei.

Luping – evoluţie acrobatică complexă a unui avion, constând în executarea unei bucle în plan vertical sau oblic.

Având în vedere semnificaţia substantivului „luping" folosirea adjectivului „acrobatic" este inutilă, întrucât conotaţia lui se regăseşte în sfera semantică a substantivului „luping". De aceea, prezenţa adjectivului „acrobatic" constituie o eroare de exprimare.

373. Acest personaj se particularizează în suita eroilor din roman prin machiavelism şi duplicitate.

Pleonasmul „machiavelism şi duplicitate", ai cărui componenţi se evidenţiază prin similitudine semantică, constituie o eroare de exprimare care se înlătură prin eliminarea din text a unuia dintre cei doi termeni.

Scanned with OKEN Scanner

374. Prin mahalaua de la periferia oraşului, cu ulițe desfundate şi cârciumi mohorâte există talente care se sting nevalorificate.

Substantivele „mahalaua" şi „periferia" se evidențiază prin echivalență semantică, fapt care exclude folosirea lor împreună într-un enunț, pentru a se evita comiterea unei erori de exprimare.

375. În zilele de toamnă târzie, oile încă mai găsesc verdeață să pască.

Folosite alăturat pentru exprimarea unei singure idei, adverbele „încă" şi „mai" generează un pleonasm. Ele sunt sinonime, având un fond semasiologic asemănător, prin urmare folosirea amândurora în acelaşi enunț reprezintă o eroare de exprimare.

376. În replica pe care i-a dat-o, a dovedit o maliție răutăcioasă.

Echivalentul semantic al substantivului „maliție" este „răutate", deci între sensul substantivului „maliție" şi cel al adjectivului „răutăcioasă" există o evidentă congruență, fapt care împiedică folosirea împreună a acestor termeni generatori ai erorii de exprimare.

Rezultă, din acest considerent, că adjectivul „răutăcioasă" este inoperant în semantica textului de față şi trebuie înlăturat dacă vrem să obținem un enunț corect.

377. După un control serios, gestionarul a fost deferit justiției pentru malversație frauduloasă.

Substantivul livresc „malversație" are înțelesul de „fraudă, delapidare", deci ataşarea adjectivului „frauduloasă" la substantivul în cauză constituie o eroare de exprimare, întrucât între cei doi termeni există o concordanță de sensuri.

Scanned with OKEN Scanner

378. Sindicatele reunite au organizat o manifestaţie de masă în scopul rezolvării unor revendicări salariale.

Considerat artificial, grupul lexical „manifestaţie de masă" poate fi confundat cu o sintagmă propriu-zisă, ceea ce nu corespunde realităţii, fiindcă „de masă" nu poate fi un determinant al substantivului „manifestaţie", ci o completare superfluă a acestuia.

Manifestaţie – demonstraţie de masă (pe străzile unui oraş) ca dovadă a simpatiei sau a protestului faţă de un eveniment de interes general sau faţă de o persoană.

De masă – care cuprinde, care antrenează o mare colectivitate umană.

De reţinut este faptul că în sfera semantică a substantivului „manifestaţie" se regăseşte şi semnificaţia locuţiunii adjectivale „de masă", folosirea lor în acelaşi enunţ generând o eroare de exprimare.

379. Cât priveşte participarea la comentariile politice, respectivul interpret era sub influenţa unei marote obsedante.

Termenii „marotă obsedantă" reprezintă o construcţie pleonastică fiindcă semnificaţia substantivului „marotă" este echivalentă cu „idee fixă", iar adjectivul „obsedantă", a cărui semantică este corespunzătoare „ideii fixe" (marotei), nu mai e necesar pentru semantica întregului enunţ. Existenţa construcţiei pleonastice constituie o eroare de exprimare care se poate anula prin înlăturarea adjectivului „obsedantă" din conţinutul enunţului.

380. Prin informaţii mass-media a intrat în posesia unor date valoroase.

Mass-media – totalitatea mijloacelor tehnice de comunicare în masă a informaţiilor (radio, televiziune, cinematograf, publicaţii, disc, magnetofon etc.)

Exprimarea în acest enunţ este ambiguă. În sfera semantică a substantivului compus *„mass-media"* este inclusă totalitatea informaţiilor obţinute prin variate mijloace tehnice de comunicare a acestora. Deci, folosirea termenului „informaţii"

Scanned with OKEN Scanner

alături de termenul „mass-media“ constituie un pleonasm şi o eroare de exprimare.

381. Teoriile savantului au fost materializate prin concretizarea într-un volum de mare valoare ştiinţifică.

Pleonasmul constă în alăturarea termenilor „materializate“ şi „concretizarea“ care au acelaşi sens.

Materializate – concretizate.

Concretizare – materializare, înfăţişare, prezentare concretă.

382. Puişorul ieşise din incubator cu o coaje de ou lipită pe aripioară.

Eroarea de exprimare constă în folosirea formei incorecte „coaje“, în loc de „coajă“. Substantivele şi adjectivele cu tema în **j, ş** se scriu şi se pronunţă numai cu „ă“: *cârjă, **coajă**, grijă, ojă, plajă, schijă, tijă, broşa, cămaşă, drăgălaşă, mătuşă, păpuşă, uriaşă...,* formând pluralul şi genitiv-dativul în „e“ sau „i“: *cârje, cămăşi.*

383. Un argeşan din zona Rucărului a răpus doi lupi intraţi în târla oilor.

Forma „argeşan“ este o eroare de exprimare, forma corectă a acestui termen fiind ***„argeşean“***.

384. Îndurerată, tânăra mamă se ruga cu zmerenie la icoana Maicii Domnului să-i salveze copilaşul.

Eroarea de exprimare este folosirea formei „zmerenie“, în locul formei corecte ***„smerenie“***.

385. Ştefan Cel Mare şi Sfânt a câştigat multe biruinţi în bătăliile date.

Forma „biruinţi“ în loc de ***„biruinţe“*** este o eroare de exprimare.

386. Veverița alerga printre braji cu o iuțeală uimitoare.

Forma corectă de plural a substantivului „brad“ este ***„brazi“***.

Scanned with OKEN Scanner

387. Câțiva chineji curajoşi s-au luptat cu un crocodil până l-au răpus.

Folosirea formei „chineji" este o eroare de exprimare, forma corectă fiind ***„chinezi"***, conform alternanței consonantice *j/z*.

388. Deşi elevul a greşit în mod repetat, profesorul i-a mai făcut o concesiune, permițându-i să refacă eseul.

În acest enunț, eroarea de exprimare constă în folosirea substantivului „concesiune" în locul formei corecte „concesie", din cauza necunoaşterii înțelesului acestor termeni.

Concesie – favoare, hatâr; compromis; îngăduință.

Concesiune – contract prin care unei persoane i se acordă dreptul de a exploata diferite servicii publice sau un bun obştesc.

389. „O dată pe lună servim masa la restaurant" sau „Dimineața obişnuiesc să servesc un mic dejun consistent".

Eroarea de exprimare constă în folosirea verbului „a servi" care înseamnă „a face serviciu, a funcționa ca..., a lucra în calitate de om de serviciu, a sluji; a pune, a aduce pe masă mâncare; a trata pe cineva cu ceva; a da să mănânce; a executa o comandă; a asigura o prestare de serviciu". Corect este ***„O dată pe lună mâncăm la restaurant"*** sau „La cofetărie ne-a servit o fată tânără".

390. Hengherii au plecat să strângă câinii fără stăpâni.

Forma „hengherii" este o eroare de exprimare comisă din agramatism, corectă fiind forma ***„hingherii"***.

391. Sportivul avea o muşchiulatură de invidiat.

Eroarea de exprimare din enunț este folosirea formei „muşchiulatură", în locul formei corecte ***„musculatură"***.

392. Cosaşii purtau pălării din paie cu borduri exagerat de late.

Substantivul „borduri" este folosit nejustificat în acest enunț, forma potrivită în contextul dat fiind „boruri".

Scanned with OKEN Scanner

393. Iarna, în loc de plapumă, se înveleau bine cu o plocadă.

Substantivul „plocadă" este o eroare de exprimare, forma corectă fiind ***„pocladă"*** („țesătură de casă mițoasă, de obicei din lână nevopsită, întrebuințată ca pătură sub șaua calului, ca învelitoare sau ca așternut").

394. Cerul s-a luminat sub ploaia de fulgere, şi curând s-a auzit primul trăznet.

Eroarea de exprimare constă în folosirea termenului „trăznet" în locul celui corect – ***„trăsnet"***.

395. Avea un apartament situat la acelaşi spalier al blocului.

S-a folosit aici termenul „spalier" („suport pentru plante; aparat de gimnastică"), în locul celui corect – ***„palier"*** („porțiune orizontală în cuprinsul scării interioare a unei clădiri, nivelul fiecărui etaj").

396. La uşa de la intrare în apartament avea montat un foraiber pe care-l folosea în fiecare seară.

Substantivul „foraiber" este o eroare de pronunțare, întrucât forma corectă este ***„foraibăr"***.

397. Câinele turbat a fost eutanasiat cu o doză de strignină.

Substantivul „strignină" este o eroare de exprimare, forma lui corectă fiind ***„stricnină"***.

398. Făceau prea multă polologhie pentru comentarea unui eveniment minor.

Forma corectă este ***„poliloghie"*** („relatare excesiv de amplă; vorbărie") nicidecum „polologhie", care este o variantă eronată şi un act de incultură.

Scanned with OKEN Scanner

399. În ajunul Paştelui, gospodina era preocupată cu vopsitul ouălelor.

Forma „ouălelor" este o greşeală des întâlnită, un agramatism întrucât prezintă o dublă articulare corespunzătoare nominativului şi genitivului plural.

Forme corecte sunt ***„ouălor"*** (genitiv), potrivită în enunţul dat, precum şi „ouăle" (nominativ), fiind interzisă combinarea celor două articole („le" + „lor").

400. Pentru executarea desenelor, elevul se folosea de o planşe pe care fixa coala de hârtie.

Eroarea de exprimare constă în folosirea formei incorecte „planşe" în loc de ***„planşă"***. Vezi explicaţia de la enunţul 382.

401. Latifundiarul şi-a dorit să fie un mecena, protector al artelor.

Substantivul „mecena" poate fi explicat prin sintagma „protector al artelor", inutilă pentru semantica enunţului, de aceea folosirea lor concomitentă constituie o eroare de exprimare.

402. Studiind documente ale diplomaţiei româneşti, a ajuns la descoperiri memorabile şi importante cu privire la România din perioada interbelică.

Adjectivele „memorabile" şi „importante" se caracterizează prin similitudine semasiologică şi constituie, aşadar, o eroare de exprimare când sunt folosite alăturat într-un context.

403. A adresat Ministerului Administraţiei şi Internelor un memoriu scris.

Memoriu – expunere scrisă, amănunţită şi documentată asupra unei probleme, unei situaţii etc. Conotaţia acestui termen include şi înţelesul adjectivului „scris", a cărui prezenţă în enunţ se dovedeşte astfel superfluă.

Scanned with OKEN Scanner

404. Marele om politic a fost mentorul călăuzitor al unui partid democrat cu un program social de excepție.

În sfera semantică a substantivului „mentorul" este inclusă și conotația „călăuzitor", folosirea împreună a termenilor respectivi constituind o eroare de exprimare: *mentor* – călăuză, îndrumător, călăuzitor, sfătuitor; *călăuzitor* – îndrumător, povățuitor, sfătuitor, mentor.

405. Omul de afaceri l-a apreciat pe colaboratorul său pentru spiritul lui mercantil și negustoresc.

Exprimarea corectă impune înlăturarea adjectivului „negustoresc" din text, fiindcă este sinonimul termenului „mercantil", deci, folosiți împreună, constituie un pleonasm.

406. În fiecare zi se afișează mercurialul de prețuri ale produselor alimentare din piață.

Mercurial – listă zilnică oficială de prețuri la produsele alimentare, care se afișează în piețe.

Grupul lexical „mercurialul de prețuri" poate fi considerat, din eroare, o sintagmă propriu-zisă datorită componentului „de prețuri", care însă nu este un determinant al substantivului „mercurialul", ci un sinonim al acestuia. Așadar, eroarea de exprimare comisă prin alăturarea celor doi termeni ai grupului lexical va fi înlăturată prin renunțarea la substantivul „(de) prețuri" din conținutul enunțului.

407. În întinderea nesfârșită a nisipurilor din pustiul Saharei a avut loc, la un moment dat, un miraj iluzoriu materializat într-o câmpie cu multă verdeață și ape limpezi.

Construcția pleonastică „un miraj iluzoriu" rezultă din alăturarea a doi termeni caracterizați prin congruență semantică. Cât privește conotația substantivului „miraj", acesta denumește „o imagine înșelătoare, o închipuire, o iluzie deșartă". Deci, prezența adjectivului „iluzoriu" este inoportună, corectitudinea redactării acestui enunț implicând excluderea adjectivului în cauză din text.

Scanned with OKEN Scanner

408. Cât priveşte elaborarea lucrărilor ştiinţifice, acest martor se dovedeşte a fi de o minuţiozitate meticuloasă.

Alăturarea celor doi termeni – „minuţiozitate" şi „meticuloasă" – a generat eroarea de exprimare, o construcţie pleonastică. Corectitudinea exprimării rezidă în excluderea din enunţ a adjectivului „meticuloasă".

Minuţiozitate – meticulozitate, migăleală, scrupulozitate, atenţie, grijă.

Meticuloasă – minuţioasă, scrupuloasă, amănunţită, migăloasă.

409. Consiliul municipal a aprobat finanţarea modernizării înnoitoare a reţelei electrice urbane.

În sfera semantică a termenului „modernizare" este inclusă şi ideea de înnoire. Aşadar, grupul lexical „modernizării înnoitoare" este o construcţie pleonastică, o eroare de exprimare, adjectivul „înnoitoare" dovedindu-se inutil în economia enunţului.

410. Printre animale s-a răspândit o molimă generală.

Molima este o boală cu caracter epidemic, care se extinde într-un timp scurt, prin contaminare, la un număr mare de persoane sau animale dintr-o localitate, regiune etc. Adaosul „generală" la substantivul „molimă" nu-i completează cu nimic fondul semasiologic, ci constituie o eroare de exprimare.

411. Mergea spre gară apăsat de gânduri şi monologând de unul singur.

A monologa – a vorbi singur, a vorbi cu sine însuşi.

Locuţiunea adverbială „de unul singur" nu-şi justifică prezenţa alături de verbul „monologând", în al cărui câmp semantic se subînţelege şi noţiunea exprimată de locuţiunea adverbială în cauză. Acest procedeu stilistic folosit la redactarea enunţului este o evidentă eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

412. Ca pensionar, ar fi dus o viaţă monotonă şi plictisitoare dacă nu ar fi avut preocupări ştiinţifice concretizate în numeroase volume publicate.

Adjectivul „plictisitoare" este inoperant în economia enunţului, dovedindu-se superfluu, deoarece sensul lui este exprimat, în totalitate, de sinonimul acestuia, „monotonă". Folosite împreună, aceste două sinonime generează un pleonasm care constituie o eroare de exprimare.

413. Îţi promit, dragă mon cher, că te voi servi ori de câte ori vei apela la mine.

Dublura lexicală „dragă mon cher", a cărei folosire în enunţ demonstrează necunoaşterea acestui franţuzism familiar (*mon cher* = dragul meu) constituie o eroare de exprimare care dovedeşte totodată şi incultura vorbitorului.

414. Cât priveşte comportarea lui în societate, dovedeşte o afişată morgă arogantă, considerându-se prin aceasta superior celorlalţi.

Considerat, din agramatism, o sintagmă propriu-zisă grupul lexical „o morgă arogantă" este în realitate o construcţie pleonastică, fiindcă sfera semantică a substantivului „o morgă" este congruentă cu sensul adjectivului „arogantă". Folosirea împreună a termenilor în discuţie constituie o eroare de exprimare care poate fi anulată prin înlăturarea din text a adjectivului „arogantă".

Morgă – atitudine disprețuitoare, aroganță; trufie; îngâmfare (DEX).

415. Croitorul voiajor avea la el mostre şi eşantioane de diferite stofe dintre care clientul alegea pentru confecţionarea unui costum, urmând să-l primească la domiciliu.

Substantivele „mostre" şi „eşantioane" sunt sinonime totale caracterizate prin similitudine semantică, motiv pentru care nu pot fi folosite împreună într-un context fiindcă dau naştere pleonasmului, care constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

416. Ofițerul a obținut informații prețioase de la un moşnean autohton în legătură cu poziția inamicului.

Moşnean – autohton, băştinaş, indigen, neaoş, pământean.

Autohton – băştinaş, indigen, neaoş, pământean, moşnean.

Dubla valoare gramaticală a vocabulei „autohton" nu-i schimbă natura de sinonim al substantivului „moşnean", folosirea împreună a celor doi termeni constituind o eroare de exprimare.

417. Moțăind şi ațipind în compartimentul vagonului, s-a trezit, înainte de coborâre, fără valize.

Gerunziile „moțăind" şi „ațipind" au congruență semantică şi nu pot fi folosite laolaltă într-un enunț fără să constituie o eroare de exprimare, deoarece reprezintă un pleonasm.

418. Dirigintele l-a mustrat admonestându-l sever pentru absențele numeroase şi nemotivate de la ore.

Verbul „admonestându-l" nu contribuie cu nimic la semantica mesajului enunțului, ci se rezumă să repete acțiunea verbului „a mustrat", dovedindu-se inutil şi totodată o eroare de exprimare.

419. Naiada şi nimfa apelor, a pomilor, a crângurilor şi a pădurilor reprezintă în mitologia greacă forțele naturii.

Termenii „nimfa" şi „naiada" au conotații asemănătoare.

Nimfă – denumeşte, în mitologia greacă, fiecare dintre zeițele apelor, ale pomilor, ale crângurilor şi ale munților, personificând forțele naturii.

Naiadă – zeiță ocrotitoare a izvoarelor, a râurilor şi a fântânilor.

Eroarea de exprimare constă în folosirea ambilor termeni spre a reda aceeaşi idee, suprimarea substantivului „naiadă", mai restrâns ca înțeles, impunându-se categoric pentru a asigura claritatea textului.

420. Ceea ce i s-a părut că vede în fundul grădinii n-a fost altceva decât o nălucă fantomatică.

Şi în acest enunț, grupul lexical „nălucă fantomatică" ar putea fi considerat o sintagmă în care adjectivul „fantomatică"

Scanned with OKEN Scanner

să aibă funcție determinativă pe lângă cuvântul-bază „o nălucă". Analizând fondul semantic al celor doi termeni, desprindem similitudinea lor semantică și remarcăm că, folosite laolaltă, constituie o eroare de exprimare.

421. În grădina neîngrijită, buruienile au năpădit împresurând plantele cultivate.

Gerunziul „împresurând" este, din punct de vedere semantic, congruent cu „au năpădit" și constituie împreună o eroare de exprimare de natură pleonastică.

422. Omul făcea negoț cu piei crude și neargăsite.

Adjectivele „crude" și „neargăsite" au aceeași conotație, folosirea lor împreună nefiind necesară pentru a exprima o idee și constituind o eroare de exprimare.

423. Uneori acest elev comite acte de neascultare recalcitrantă.

Grupul lexical „neascultare recalcitrantă" este o construcție pleonastică fiindcă termenii se caracterizează prin similitudine semantică și, folosiți împreună într-un enunț, constituie o eroare de exprimare. Claritatea stilului poate fi asigurată prin înlăturarea din enunț a adjectivului „recalcitrantă".

424. Cunoștințele despre apariția vieții pe pământ au rămas într-o nebulozitate confuză.

Substantivul „nebulozitate" include în conotațiile lui și ideea de confuzie: *nebulozitate* – confuzie, imprecizie, neclaritate, nelămurire, obscuritate; *confuză* – difuză, echivocă, nedefinită, imprecisă, neclară, obscură.

Rolul adjectivului „confuză" în mesajul transmis este inoperant și generează o eroare de exprimare.

425. După un control neuropsihiatric amănunțit, medicii l-au declarat alienat mintal.

Alienat – persoană care suferă de o boală mintală; nebun, dement.

Scanned with OKEN Scanner

Vocabula „alienat“ include în sfera ei semasiologică şi însuşirea exprimată de adjectivul „mintal“, confirmându-se inutilitatea acestuia în redactarea enunţului, fapt care constituie o eroare de exprimare.

426. Vă mulţumesc pentru amabilitate şi vă urez longevitate vitală.

Longevitate – durată excepţională a vieţii; viaţă lungă a unui individ, a unui grup, a unei specii.

Vitală – care este caracteristic sau esenţial pentru viaţă; de viaţă; al vieţii.

Substantivul şi adjectivul din finalul enunţului reprezintă o construcţie pleonastică, deci o eroare de exprimare, întrucât în semantica substantivului „longevitate“ este inclusă şi ideea exprimată de adjectivul „vitală“.

427. Nu şi-a putut justifica nehotărârea ezitantă de a intra în echipa noastră de baschet, mai ales că înălţimea corpului îl avantaja la practicarea acestui sport.

Folosirea adjectivului „ezitantă“ este inutilă, întrucât există o echivalenţă între semantica acestui adjectiv şi semantica substantivului „nehotărârea“ şi constituie o eroare de exprimare: *nehotărâre* – ezitare, nesiguranţă, şovăială, indecizie, oscilaţie; *ezitantă* – indecisă, nehotărâtă, şovăielnică, oscilantă.

428. Înainte de a porni la acţiune, majoritatea dintre ei se găsea sub apăsarea unui sentiment de neîncredere suspicioasă în succesul expediţiei.

Termenii „neîncredere“ şi „suspicioasă“ au un fond semantic asemănător şi, folosiţi laolaltă într-un context, reprezintă o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare care poate fi ocolită prin excluderea din enunţ a adjectivului „suspicioasă“.

Scanned with OKEN Scanner

429. Istoria ne oferă numeroase exemple privind neînfricarea şi temeritatea de care a dat dovadă în lupte Mihai Viteazul.

Substantivele „neînfricarea" şi „temeritatea" sunt sinonime totale şi nu se justifică folosirea lor laolaltă într-un enunț fără să se genereze o eroare de exprimare.

430. Era o nepotrivire discordantă între ceea ce susținea el şi ceea ce cunoşteam noi, care fuseserăm la fața locului.

Substantivul „nepotrivire" şi adjectivul „discordantă" au o congruență semantică şi prezența amândurora în acelaşi enunț generează o eroare de exprimare, ceea ce înseamnă că adjectivul în cauză este inutil şi trebuie înlăturat din text.

431. De când s-a pricopsit cu afaceri oneroase, a devenit o persoană insolentă şi prezumțioasă.

Adjectivele „insolentă" şi „prezumțioasă" sunt sinonime totale şi se încadrează în compartimentul lexical al pleonasmelor, reprezentând o abatere de la limba română corectă prin comiterea unei erori de exprimare.

432. Competiția sportivă din etapa finală a Campionatului a avut un rezultat nescontat şi imprevizibil.

Eroarea de exprimare din enunțul precedent (431) se repetă prin folosirea împreună a adjectivelor „nescontat" (cu înțelesul de „imprevizibil, neaşteptat, nebănuit, neprevăzut") şi „imprevizibil" (însemnând „neaşteptat, nebănuit, neprevăzut, nescontat"), care sunt sinonime totale şi a căror prezență alăturată în text contravine normelor limbii române corecte.

433. Acest domn face parte dintr-o familie nobilă de aristocrați.

Conotațiile termenilor „nobilă" şi „aristocrați" au un fond semantic asemănător, deci prezența lor în enunț reprezintă o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

434. Ceea ce susții tu este un nonsens absurd.

Vocabulele „nonsens" și „absurd" au aceeași particularitate semasiologică și nu pot fi asociate într-un context fără riscul comiterii unei erori de exprimare.

435. Ca să-și rezolve interesele meschine, recurge la o atitudine obsecvioasă și slugarnică în fața șefilor din întreprinderea în care lucrează.

Pentru o exprimare corectă se impune renunțarea la adjectivul „slugarnică", acesta înscriindu-se în aceeași sferă semantică cu adjectivul „obsecvioasă".

436. De ziua lui, unul dintre prieteni i-a dăruit un ogar de vânătoare fiindcă îl știa un pasionat vânător.

Determinantul „de vânătoare" nu-și justifică prezența alături de substantivul „ogar" spre a-i aduce o completare semantică, și nici nu este subordonat acestui substantiv, spre a considera grupul „ogar de vânătoare" o sintagmă propriu-zisă.

Semnificația substantivului în speță include și specia animalului: *ogar* – câine de vânătoare cu botul lung, cu corpul înalt, subțire și zvelt, cu picioare lungi, foarte iute la fugă.

Termenii sunt sinonimi, ceea ce confirmă că redactarea enunțului constituie o eroare de exprimare.

437. Unul dintre atributele divinității este omniprezența nelimitată.

Eroarea comisă în acest enunț este folosirea construcției pleonastice „omniprezența nelimitată", al cărei component „omniprezența" semnifică „putere nelimitată, autoritate absolută". Deci, adjectivul „nelimitat" din componența construcției în discuție este inutil pentru semantica enunțului.

438. În fiecare dimineață prefera la dejun omletă de ouă.

Asemenea enunțului 436, eroarea de exprimare constă în folosirea pseudo-determinantului „de ouă", care nu completează cu nimic semantica substantivului „omletă", căruia nu-i este nici

Scanned with OKEN Scanner

subordonat, pentru a considera acest grup lexical o sintagmă. În semnificaţia substantivului „omletă" există o evidentă raportare la ouă: *omletă* – mâncare făcută din ouă bătute şi prăjite în grăsime, uneori cu umplutură de şuncă, brânză, spanac etc.

439. Uneori, poeţii folosesc în creaţiile lor onomatopeele imitative.

Fondul semasiologic al vocabulei „onomatopeele" exclude indiscutabil asocierea cu adjectivul „imitative", care nu completează cu nimic sensul substantivului sus-menţionat: *onomatopee* – cuvânt care, prin elementele lui sonore, imită sunete, zgomote etc. din natură. Includerea acestui termen în enunţ este inoperantă constituind, deci, o eroare de exprimare.

440. Faptele lui nechibzuite au declanşat oprobriul public.

Eroarea de exprimare comisă prin folosirea construcţiei pleonastice „oprobriul public" rezultă din semnificaţiile componentelor construcţiei respective: *oprobriu* – dispreţ, dezaprobare prin care societatea condamnă fapte socotite nedemne sau oameni care săvârşesc astfel de fapte; *public* – care priveşte tot poporul, care aparţine întregii naţiuni. Prin urmare, în semantica termenului „oprobriu" este inclus şi caracterul lui public, ceea ce confirmă inutilitatea adjectivului „public" în redactarea enunţului.

441. Pentru realizarea acelei lucrări i-au fost asigurate cele mai optime condiţii de muncă.

Grupul lexical „cele mai optime condiţii", alcătuit din construcţia „cele mai optime" şi substantivul „condiţii" reprezintă o eroare de exprimare comisă din agramatism, din necunoaşterea faptului că la unele adjective conţinutul lor noţional corespunde valorii de superlativ absolut şi nu mai pot primi grade de comparaţie, ca de pildă adjectivul „optime" din acest enunţ. Superlativul relativ se formează din adjectiv sau adverb, la care se adaugă proclitic articolele demonstrative ***cel, cea, cei,***

Scanned with OKEN Scanner

cele şi adverbele de mod ***mai*** şi ***puţin***. În contextul dat, termenul „optime" are valoare absolută.

La redactarea acestui enunţ, evitarea erorii de exprimare se realizează prin înlăturarea articolului demonstrativ „cele" şi adverbului „mai", folosindu-se numai adjectivul ***„optime"***, al cărui conţinut noţional cuprinde valori de superlativ absolut; *optime* – foarte bune („i-au fost asigurate ***condiţii optime*** de muncă").

442. Opţiunea alegerii pe care şi-a exprimat-o s-a dovedit a fi o fericită inspiraţie.

Vocabulele „opţiunea" şi „alegerii" sunt sinonime, iar dacă sunt folosite alăturat formează un pleonasm, adică o eroare de exprimare. Aceasta poate fi evitată prin înlăturarea substantivului „alegerii" din enunţ.

443. În loc de îngheţată a preferat o oranjadă de portocale.

Substantivul „oranjadă" denumeşte băutura preparată dintr-un amestec de suc de portocale, zahăr şi apă sau sifon. Adaosul „de portocale" este inutil, deoarece acest înţeles este deja cuprins în substantivul „oranjadă" (termenul provine din fr. *orangeade* < fr. *orange* = „portocală"). Folosirea lor împreună generează o eroare de exprimare. O formulare corectă a mesajului enunţului de faţă impune înlăturarea adaosului „de portocale" din text.

444. Gheorghe Dumitrescu face parte dintre compozitorii de oratorii ample.

Oratoriul este o compoziţie muzicală simfonică de mare întindere, scrisă pe o temă dramatică, pentru orchestră, cor şi solişti vocali şi destinată a fi interpretată în concert. Din semantica acestui termen se desprinde amploarea oratoriului, care nu necesită nicio completare calificativă. Prin urmare, adjectivul „ample" este inoperant în contextul dat şi, folosit împreună cu substantivul „oratorii", constituie o eroare de exprimare, adică un pleonasm.

Scanned with OKEN Scanner

445. Predicțiunea seismică a unui orășean citadin a îngrijorat populația unei țări.

Termenii „orășean" și „citadin" se particularizează prin similitudine semantică și formează împreună o construcție pleonastică, o eroare de exprimare care poate fi ocolită prin înlăturarea adjectivului „citadin" din cuprinsul enunțului.

446. Orchestra de instrumentiști a școlii noastre a obținut o mențiune la concursul interjudețean.

Denotația substantivului „orchestră" include în conținutul ei noțional și ideea de „instrumentiști" (*orchestră* – colectiv de instrumentiști care execută împreună compoziții muzicale la diverse instrumente). Așadar, adaosul „de instrumentiști" este superfluu și constituie o eroare de exprimare. Forma corectă a redactării enunțului impune înlăturarea adaosului „de instrumentiști".

447. În holul central al întreprinderii era afișată organigrama schematică a instituției respective.

Organigramă – redare schematică (grafică) în toate detaliile a organizării, a subordonării și a legăturilor dintre compartimentele unei întreprinderi sau instituții. Având în fondul ei semasiologic și noțiunea de „schemă", nu poate fi completată cu adjectivul „schematică", fiindcă folosiți împreună, acești doi termeni formează o construcție pleonastică și constituie o eroare de exprimare care se va anula prin renunțarea la adjectivul „schematică".

448. La o intersecție din centrul orașului a avut loc un accident rutier oribil și înfiorător, finalizat cu șase morți, printre care doi copii, ambii șoferi fiind găsiți în stare avansată de ebrietate.

Eroarea de exprimare o constituie folosirea laolaltă a două sinonime totale, „oribil" și „înfiorător", pentru precizarea gravității accidentului respectiv fiind suficientă prezența unui singur adjectiv dintre cele două menționate în conținutul enunțului.

Scanned with OKEN Scanner

449. Documentul original şi autentic i-a fost de mare folos în instanță.

Tot din ignoranță s-a comis o eroare de exprimare prin folosirea împreună a două sinonime, „original" şi „autentic", formularea corectă a textului reținând numai unul din cele două adjective.

450. L-a întrebat dacă i s-a plătit paguba prejudicioasă provocată de incendiu, având în vedere că a fost asigurat.

Din punct de vedere semantic, „paguba" este echivalentă cu „prejudiciu", iar valoarea ei nu poate fi stabilită de adjectivul „prejudicioasă" folosit, din eroare, ca determinant atributiv. Grupul lexical „pagubă prejudicioasă" este o construcție pleonastică, deci o greşeală de exprimare care poate fi evitată prin înlăturarea determinantului „prejudicioasă".

451. Salvamontistul a continuat mai departe să-l caute pe cel înzăpezit.

Semnificația verbului „a continua" este „a duce mai departe un lucru început". Aşadar, adverbul „mai departe" nu poate fi folosit împreună cu verbul „a continuat". Această combinație lexicală constituie o construcție pleonastică, adică o eroare de exprimare care se înlătură prin suprimarea adverbului „mai departe", enunțul obținând astfel concizie şi claritate.

452. Excursioniştii şi-au luat prânzul pe o pajişte de iarbă.

Adaosul „de iarbă" este inutil întrucât nu aduce nicio completare la semantica substantivului „pajişte" („loc acoperit cu iarbă măruntă şi deasă folosită ca nutreț sau pentru păşunat"). Deci eroarea de exprimare comisă prin folosirea adaosului „de iarbă" este evidentă şi poate fi evitată prin suprimarea acestui adaos.

Scanned with OKEN Scanner

453. A cumpărat un palton de iarnă din stofă scumpă.

Palton – haină de iarnă (lungă până sub genunchi), făcută din stofă groasă şi căptuşită, care se poartă peste celelalte obiecte de îmbrăcăminte. Chiar din semnificaţia acestui substantiv se desprinde inutilitatea adaosului „de iarnă", care există noţional în semnificaţia obiectului în cauză şi a cărui prezenţă lângă substantivul „palton" constituie o eroare de exprimare.

454. Am în bibliotecă o culegere de pandecte, cuprinzând opiniile juriştilor din vremea lui Justinian.

Chiar în limbajul unor jurişti întâlnim construcţia pleonastică „Culegere de pandecte", o eroare de exprimare în care nu se ţine seama de faptul că *pandecte* înseamnă „culegere de opinii ale juriştilor români".

455. Şi astăzi se păstrează obiceiul să se rostească panegirice laudative la adresa unei personalităţi din trecut sau contemporane.

Asemenea enunţului precedent (454), şi în acest enunţ s-a strecurat eroarea de exprimare concretizată în construcţia pleonastică „panegirice laudative", fără să se aibă în vedere semnificaţia termenului „panegiric".

Panegiric – discurs public în care se elogiază o personalitate însemnată (decedată sau contemporană oratorului), o somitate etc.

Deci, în sfera semantică a acestui termen se află şi un conţinut noţional referitor la elogii, laude etc.

456. Gazda ne-a arătat, printre alte obiecte interesante, şi o panoplie de arme frumos aşezată într-o cameră de la etaj.

Grupul lexical „panoplie de arme" este, de asemenea, o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare. Conţinutul noţional al termenului „panoplie" se raportează la

Scanned with OKEN Scanner

două componente lexicale, „colecție" și „arme". Deci, termenul panoplie nu se poate asocia cu adaosul „de arme", care trebuie înlăturat din enunț pentru a asigura corectitudinea redactării.

457. Orășenii au pornit spre centru să asiste la o paradă militară.

Considerată, din eroare, o sintagmă propriu-zisă, construcția pleonastică „paradă militară" este deseori prezentă în limbajul vorbitorilor care o folosesc din ignoranță, fiindcă nu știu că vocabula „paradă" înseamnă „festivitate militară la care defilează trupele; defilare a trupelor cu prilejul acestei festivități". Așadar, construcția în discuție este o eroare de exprimare.

458. Pălăvrăgeala locvace până după miezul nopții din cabana muncitorilor forestieri nu l-a lăsat să se odihnească, tulburându-i somnul.

Termenii „pălăvrăgeală" și „locvace" se particularizează prin congruență semantică; *pălăvrăgeală* – flecăreală, tăifăsuială, locvacitate; *locvace* – flecar, palavragiu. Folosiți împreună în interiorul enunțului, constituie o eroare de exprimare.

459. Pângărirea profanatoare a memoriei unui erou național a stârnit oprobriul populației.

Adjectivul, „profanatoare" nu-și justifică poziția alături de substantivul „pângărirea" fiindcă nu contribuie cu nimic la semantica acestui substantiv, fiind un sinonim al lui și, împreună, formează o construcție pleonastică și totodată o eroare de exprimare. Pentru redactarea corectă a enunțului se va renunța la adjectivul „profanatoare".

460. A lăsat terenul pârloagă nearată pentru refacerea fertilității lui.

Vocabula „pârloagă" semnifică „teren arabil lăsat nelucrat unul sau mai mulți ani pentru refacerea calității productive". raportat la conținutul lui semantic, adjectivul „nearată", plasat lângă substantivul „pârloagă" este inutil și o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

461. Căuta să facă paradă de erudiţie, folosind în limbaj o pedanterie meticuloasă.

Pedanterie – meticulozitate, pretenţie de erudiţie şi de competenţă deosebită; *meticuloasă* – care dă atenţie tuturor amănuntelor, preocupat (în mod exagerat) de amănunte.

Din semnificaţiile acestor doi termeni rezultă că ne găsim în prezenţa unei construcţii pleonastice, deci a unei erori de exprimare. Componentele acestei construcţii nu pot coexista într-un context fără a-l plasa în sfera ambiguităţilor.

462. Magazinele luxoase s-au extins şi la periferia de la marginea oraşului.

„Periferia" şi „marginea" sunt substantive cu similitudini semantice, adică sinonime totale care constituie o eroare de exprimare, dacă sunt folosite laolaltă în interiorul unui enunţ dat.

463. Am jalonat perimetrul circumferinţei terenului pus în vânzare.

„Perimetrul" şi „circumferinţei" au aceeaşi conotaţie întrucât sunt sinonime şi, considerate împreună, constituie un pleonasm.

464. Periplul pe mări şi oceane a constituit subiectul unei cărţi de divertisment.

Călătoria lungă pe mări şi oceane este cunoscută sub numele de „periplu". Acest termen nu mai are nevoie de nicio completare semasiologică. Deci, grupul lexical „pe mări şi oceane" este o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare.

465. A perorat cu însufleţire pentru cauza colegului său de serviciu.

A perora – a vorbi mult, pe un ton însufleţit şi emfatic. Din semnificaţia acestui verb se desprinde inutilitatea folosirii adaosului „cu însufleţire", întrucât această precizare se găseşte în conotaţia verbului în discuţie. Prezenţa acestui adaos constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

466. Am avut în vedere posibilitățile extinderii întreprinderii noastre din perspectiva viitorului.

Perspectivă – ceea ce se întrevede ca posibil, realizabil în viitor; posibilitate de dezvoltare, de realizare în viitor a ceva sau a cuiva. Sfera semantică a substantivului „perspectivă" este foarte întinsă raportată la posibilitățile viitorului şi nu se asociază cu adaosuri în acest sens. Aşadar, plasarea vocabulei „viitorului" alături de substantivul „perspectiva" este inoportună şi constituie o eroare de exprimare.

467. Am pertractat detaliat problema în litigiu pentru a găsi o cale de înțelegere.

Verbul „am pertractat" semnifică „acțiunea de a discuta îndelung şi amănunțit o problemă sau un litigiu; a dezbate în detaliu o chestiune". Prin urmare, în semantica acestui verb este inclus şi conținutul noțional al verbului „detaliat", a cărui plasare alături de verbul „am pertractat" este inutilă şi constituie o eroare de exprimare.

468. Mass-media a dat semnalul privind starea de perversitate imorală din înalta societate.

Noțional, „perversitatea" este, în esență, „tendința (patologică) de a comite acte imorale; înclinarea înspre rău, plăcere (patologică) de a face rău; imoralitate". În sfera semantică a termenului „perversitate" se subînțelege şi ideea de imoralitate care, adăugată la substantivul în speță, constituie o eroare de exprimare, întrucât termenii respectivi formează un pleonasm.

469. Țăranul s-a dus cu petiția scrisă la primar să-i facă dreptate.

„Petiția" este o „expunere scrisă adresată de o persoană sau de un grup de persoane unei instituții, unei autorități, în care se formulează o cerere, o revendicare, un punct de vedere etc." Fiind o expunere „scrisă", adăugarea acestui adjectiv este inutilă, constituind o abatere de la normele exprimării corecte.

Scanned with OKEN Scanner

470. Şi-a susţinut dreptul de proprietate cu petulanţă temerară în faţa instanţei judecătoreşti.

Din dorinţa de a folosi un limbaj elevat, vorbitorul recurge la neologisme fără să le cunoască fondul semantic şi comite erori de exprimare. În enunţul de faţă s-au folosit alături doi termeni, „petulanţă", „temerară", caracterizaţi prin congruenţă semantică (*petulanţă* – îndrăzneală; *temerară* – îndrăzneaţă, cutezătoare).

471. Cu prilejul zilei de 1 Mai câteva familii vecine au organizat un picnic în aer liber.

„Picnicul" este o petrecere (numai în aer liber) cu contribuţia tuturor participanţilor. Aşadar, substantivul „picnic" nu poate fi utilizat alături de precizarea „în aer liber", fiindcă împreună formează un pleonasm, deci o eroare de exprimare.

472. Pilaful de orez cu pasăre este un preparat culinar delicios.

În limbajul vorbitorului (mai cu seamă al gospodinelor) s-a generalizat folosirea construcţiei „pilaf de orez", fără să se conştientizeze eroarea de exprimare.

Pilaf – mâncare de orez, gătită de obicei cu carne (de pasăre) sau cu legume, ciuperci etc. Aşadar, precizarea „de orez" rămâne inoperantă, claritatea acestui enunţ fiind asigurată prin excluderea acestui adaos.

473. Pe plaja de nisip de la malul mării s-au bronzat frumos şi uniform.

Asemenea enunţului precedent (472), semantica substantivului „plajă" înglobează şi înţelesul adus de completarea „de nisip".

Plajă – porţiune de teren acoperită cu nisip fin, de la baza unei faleze sau de pe panta lină dinspre mare a unui cordon litoral; *p.ext.* orice loc pe malul unei ape unde se fac băi de soare. Adaosul menţionat mai sus este inutil şi, alăturat substantivului „plajă", constituie o eroare de exprimare.

Scanned with OKEN Scanner

474. A rostit un discurs patriotic de o mare plasticitate sugestivă.

Prin termenul „plasticitate" se înțelege „însușirea unei opere literare, a stilului, a unei expresii, a unui cuvânt de a evoca ceva în mod viu, sugestiv". Deci, noțiunea ilustrată de termenul „sugestivă" este inclusă în semantica substantivului „plasticitate", fiind așadar inutilă în enunț și urmând să fie înlăturată din conținutul textului, spre a se anula eroarea de exprimare.

475. Afirmația preopinentului (persoană care emite o părere înaintea altei persoane) a fost mai curând o platitudine prozaică decât un punct de vedere serios.

Din pedantism, vorbitorul consideră că meticulozitatea limbajului conferă stilului claritate, fără să sesizeze efectul contrar. Dimpotrivă, o astfel de redactare generează o eroare de exprimare. Termenii „platitudine" și „prozaică" formează o construcție pleonastică, semantica termenilor respectivi particularizându-se prin similitudine.

476. Ascultând discursul monoton al oratorului, auditoriul începuse să simtă o plictiseală fastidioasă.

Pentru claritatea stilului și anularea erorii de exprimare comise prin folosirea construcției pleonastice „o plictiseală fastidioasă", înlăturarea adjectivului „fastidioasă" din text stabilește o redactare corectă.

477. Îi plăcea să poarte fuste cu pliseuri cutate.

„Pliseul" este „o cută sau un grup de cute înguste, regulate și dese, obținute prin plisare". Deci, semantica acestui termen nu permite alăturarea adjectivului „cutate" la substantivul „pliseuri". Eroarea de exprimare se elimină prin înlăturarea adjectivului în cauză.

Scanned with OKEN Scanner

478. Consilierul şi-a susţinut punctul de vedere printr-o pluralitate şi multitudine de argumente logice şi convingătoare.

„Pluralitate" şi „multitudine" sunt sinonime totale, iar folosirea lor laolaltă pentru a exprima o idee este o eroare de exprimare care se va înlătura prin menţinerea doar a unuia dintre cele două sinonime.

479. I-a dăruit o haină din postav gros s-o poarte în timpul iernii.

Din conotaţia substantivului „postav" (ţesătură de lână groasă, adesea păroasă, din care se confecţionează îmbrăcăminte) se desprinde inutilitatea adjectivului „gros" alăturat substantivului „postav", a cărui prezenţă în formularea enunţului constituie o eroare de exprimare.

480. Medicul i-a prescris o poţiune lichidă după fiecare masă.

Adaosul „lichidă" nu are nicio contribuţie semantică la semnificaţia termenului „o poţiune", fiindcă acest termen este unul generic dat medicamentelor care se găsesc în stare lichidă. Aşadar, eroarea de exprimare este evidentă.

481. Se respinge concepţia că omul este predestinat dinainte să fie bogat sau sărac.

Adverbul „dinainte" („de mai înainte, de mai demult") nu-şi justifica prezenţa alături de „predestina" („a hotărî dinainte soarta cuiva; a sorti, a meni, a ursi"), folosirea celor două cuvinte în acelaşi enunţ generând un pleonasm şi totodată o eroare de exprimare.

482. În preambulul introductiv se menţionează câteva precizări în legătură cu tematica lucrării de licenţă.

Pornind de la semnificaţia termenului „preambulul" („partea introductivă a unui discurs, a unei scrisori, în care sunt expuse

Scanned with OKEN Scanner

rezumativ problemele ce vor fi dezvoltate ulterior"), confirmăm că adjectivul „introductiv", în loc să completeze semantica substantivului „preambulul", generează o eroare de exprimare, termenii în discuție evidențiindu-se prin congruență semantică.

483. În preziua precedentă plecării la mare, a fost anunțat că i s-a reprogramat concediul pentru rezolvarea unor probleme urgente de serviciu.

Din semnificația termenului „preziua" se desprinde cu ușurință eroarea folosirii adjectivului „precedentă" alături de substantivul „preziua", care se dovedește inutil pentru semantica enunțului și constituie o eroare de exprimare.

484. Studentul a preferat mai bine să ia o cameră la gazdă, în apropierea facultății, decât să accepte căminul unde a fost repartizat.

Verbul „a preferat", prin sfera lui semantică întinsă („a dat întâietate sau precădere unui lucru, unei situații sau unei ființe, în raport cu altceva sau altcineva; a considera ceva sau pe cineva mai bun, mai valoros, mai important, în raport cu altceva sau cu altcineva") exclude asocierea cu adverbul „mai bine", care nu completează, ci doar accentuează semantica verbului însoțit, ducând astfel la o eroare de exprimare care dispare odată cu înlăturarea adverbului în cauză din conținutul textului sau cu înlocuirea acestuia prin expresia „mai degrabă".

485. Am apreciat nota prietenoasă și afabilă a relației dintre cei doi vecini.

Sinonimele totale „prietenoasă" și „afabilă" nu pot coexista în economia unui enunț fiindcă împreună formează o construcție pleonastică, deci o eroare de exprimare.

486. Autorului îi revin câteva procente la sută din prețul cărților editate.

Procent – a suta parte dintr-o cantitate dată; proporție în raport cu o sută; sutime, procentaj.

Scanned with OKEN Scanner

Din semnificația termenului „procente“ rezultă inutilitatea adaosului „la sută“, care nu complinește semantica termenului „procente“. Eroarea de exprimare dispare odată cu înlăturarea acestui adaos.

487. I-a dat procură de împuternicire să-l reprezinte în instanță.

Procură – împuternicire legalizată prin care cineva poate acționa în numele altcuiva. Adaosul „de împuternicire“ este superfluu și generează o eroare de exprimare fiindcă cei doi termeni sunt sinonime totale și nu pot fi folosiți împreună într-un text dat.

488. În fuga lui după vânat, prepelicarul a dispărut într-o genune adâncă.

Adjectivul „adâncă“ se caracterizează printr-o similitudine semantică cu substantivul „genune“ („prăpastie adâncă, abis, hău“) și nu-și justifică, prin urmare, prezența alături de substantivul „genune“ decât numai printr-o eroare de exprimare.

489. M-a cucerit pudicitatea candidă a zâmbetului ei.

Termenii „pudicitate“ și „candidă“ au un sens comun și nu pot fi folosiți laolaltă pentru exprimarea unei idei. Considerați împreună, se comite o eroare de exprimare.

490. În trecutul îndepărtat, drept pedeapsă, tâlharii erau răstigniți pe cruce, uneori cu capul în jos, în funcție de gravitatea faptei comise de aceștia.

Din semantica verbului „răstigni“ („a ucide pe cineva țintuindu-l cu brațele și picioarele pe o cruce; a crucifica“) desprindem ineficacitatea adaosului „pe cruce“, care trebuie scos din enunț pentru a înlătura eroarea de exprimare rezultată din folosirea laolaltă a celor doi termeni.

Scanned with OKEN Scanner

491. S-a reabonat din nou la ziarul pe care îl abandonase.

Locuțiunea adverbială „din nou" („încă o dată, iarăşi, iar") se găseşte semantic în conotația verbului „s-a reabonat", al cărui element de derivare iterativ „re-" indică repetarea unei acțiuni. Aşadar, folosirea împreună a verbului şi a locuțiunii adverbiale sus-menționate reprezintă un pleonasm şi totodată o eroare de exprimare pe care o putem evita renunțând la locuțiunea adverbială respectivă.

492. În dramaturgia antică, refrenele repetative erau rostite în cor.

Semnificația substantivului „refrenele" include şi sensul adjectivului „repetative" care este alăturat substantivului menționat fără să-i complinească fondul semantic. *Refren* – un cuvânt, vers sau grup de versuri care se repetă după una sau mai multe strofe, cu rolul de a sublinia, prin repetiție, o idee poetică. Folosirea împreună a acestor termeni reprezintă o eroare de exprimare.

493. Pentru ulceroşi se recomandă un regim dietetic sever.

În semantica întregului enunț, termenul „regim" se referă la regim alimentar, a cărui semnificație are tangență semantică cu adjectivul „dietetic". Se confirmă deci, inutilitatea acestuia în conținutul enunțului şi eroarea de exprimare comisă prin prezența lui alături de substantivul „regim".

494. Pe o arteră principală a oraşului intrată în uşoare reparații s-a procedat la restrângerea limitată a circulației.

Substantivul „restrângerea" nu se asociază cu adjectivul „limitată" fără comiterea unei erori de exprimare, fiindcă în noțiunea „restrângerea" se subînțelege şi noțiunea „limitată", ambii termeni fiind o construcție pleonastică.

Scanned with OKEN Scanner

495. Şi din cei care se oferiseră voluntari să lupte în prima linie începuseră să se retragă din faţa inamicului.

Propoziţia „se oferiseră voluntari" este, prin excelenţă, o construcţie pleonastică, verbul „se oferise" însemnând „a face ceva din proprie iniţiativă", în timp ce termenul „voluntari" se referă la „liber consimţit, făcut de bună voie, în mod conştient, neobligat". Deci, adjectivul „voluntari" se dovedeşte inutil pentru semantica enunţului.

496. Din cauza caniculei toride, bătrânul s-a prăbuşit în plină stradă.

Grupul lexical „caniculei toride" este o construcţie pleonastică, termenii în cauză având un fond semantic asemănător şi, folosiţi împreună, generează o eroare de exprimare ce poate fi anulată prin înlăturarea adjectivului „toride".

497. Autorul subliniază în epilogul final al lucrării câteva idei privind conţinutul operei.

Adjectivul „final" nu-şi justifică prezenţa alături de substantivul „epilogul", fiindcă termenii sunt sinonime, iar folosirea lor alăturată constituie o eroare de exprimare.

498. Medicul i-a găsit o hipotensiune scăzută care i-a cauzat pacientului ameţeli şi dezechilibru în timpul mersului.

În absenţa elementului prim de compunere savantă „hipo-", prezenţa adjectivului „scăzută" este necesară pentru a preciza stadiul tensiunii. În schimb, substantivul compus „hipotensiune" nu se poate asocia cu substantivul „scăzută" deoarece „hipo-" înseamnă „mai puţin, sub, inferior, în deficit". Folosirea împreună a acestor doi termeni cu fond semantic similar constituie o eroare de exprimare.

499. Avea câteva picturi încadrate în rame.

Vocabula „încadrate" este, semantic, echivalentă cu adjectivul „înrămate", iar rama semnifică „un cadru de lemn sau

Scanned with OKEN Scanner

metalic în care se pune o fotografie, un tablou etc.“ aşadar, „încadrate în rame“ este o construcţie pleonastică şi constituie o eroare de exprimare.

500. În Oltenia, Transilvania, Moldova şi în cea mai mare parte a Munteniei înnorări accentuate cu averse de ploaie şi descărcări electrice.

(România Liberă nr. 4694/17.08.2005, pag. 20)

Substantivul „averse“ nu se poate asocia cu determinantul „de ploaie“, fiindcă între aceşti doi termeni există o congruenţă semantică. *Aversă* – ploaie abundentă (de scurtă durată), venită pe neaşteptate. Grupul lexical „averse de ploaie“ este o construcţie pleonastică şi o eroare de exprimare care poate fi anulată prin renunţare la determinantul „de ploaie“.

BIBLIOTECA JUDEŢEANĂ
„GH. ASACHI“
IAŞI

Scanned with OKEN Scanner

De acelaşi autor:

- **Culegere de texte literare pentru analize gramaticale şi texte analizate sintactic**, E.D.P., Bucureşti, 1970
- **Mic dicţionar de cuvinte perechi**, Ed. Albatros, Bucureşti, 1976
- **Să ne verificăm cunoştinţele de limba română**, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1982
- **Gramatica limbii române pentru gimnaziu şi liceu**, Ed. Romcart, Bucureşti, 1993
- **Limba română în 600 teste contracronometru**, Ed. Procion, Bucureşti, 1995
- **Limba română cl. a V-a. Rezolvarea exerciţiilor din manualele alternative**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1998
- **Limba română cl. a VI-a. Rezolvarea exerciţiilor din manualele alternative**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1998
- **Limba română cl. a VII-a. Rezolvarea exerciţiilor din manualele alternative**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1999
- **Limba română cl. a VIII-a. Rezolvarea exerciţiilor din manualele alternative**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 2001
- **Limba română, 1000 fraze analizate, 1000 teste grilă**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1998
- **Dicţionar de cuvinte derivate**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1998
- **Limba română cl. V-XII**, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1998
- **Dicţionar explicativ de pleonasme**, Ed. Carminis, Piteşti, 2003
- **Exerciţii şi analize gramaticale – gimnaziu şi liceu**, Ed. Carminis, Piteşti, 2007

Scanned with OKEN Scanner